

2/2014

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
FEBRUAR – SVEČAN

KÄRNTNER MESSEN
KLAGENSFURT

V petek,
28. marca,
**VSTOP
PROST**
za lovke
in ribičke

Znižana vstopnina

Ta kupon oddajte na eni
od sejamskih blagajn.
Zanj boste dobili vstopni-
co za sejem Lov in ribolov
od 28. – 30. marca 2014

namesto
za € 7,-
za samo

3,-

Lov in ribolov s področjem „off-road“

Strokovni
sejem za lov,
ribolov in
off-road

28.-30. marec ²⁰¹⁴

www.kaerntnermessen.at

SEJMIŠČE CELOVEC

NAREJENI V EU!
DO -50°C

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi
škornji, ki segajo do kolen. Podplat je čvrst, pre-
prečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh,
pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je
udoben in omogoča dolgotrajno hojo po
različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava škornja

- OVČJA VOLNA
- FILC
- TOPLOTNO
IZOLACIJSKA
FOLIJA
- EVA MATERIAL
Z MEHURČKI

56,50 €

INFORMACIJE IN NAROČILA:
tel.: 01 2510 880, info@beluga.si, www.beluga.si

**TAKO TOPLIH IN LAHKIH
ŠKORNJEV SE NISTE IMELI!**

Poslovni sistem Varnost Maribor

Specialisti za prodajo OROŽJA in OPREME za lov in strelstvo

Prodajni program

Lovsko, športno in varnostno orožje, optični pripomočki,
varnostne omare, vsa oprema za lovce in športne strelce
ter še marsikaj uporabnega.

Celoten asortiman izdelkov blagovne znamke Frankonia iz Nemčije.
Konkurenčne cene, dostava na dom, ugodni plačilni pogoji.

SPLETNA TRGOVINA | trgovina.varnost.si

NOVOST!!!

Varnost Maribor d.d.
Kraljeviča Marka ul. 5
2000 Maribor

T: 02 230 30 65
M: 051 375 886

E: orozje@varnost.si
W: trgovina.varnost.si

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVII., št. 2
februar – svečan

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Premiere, d. o. o.,
Medvode
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

N. Šuštarčič:	Naša temelj in cilj: ohraniti etičnost v slovenskem lovstvu	64
IZ DNEVNEGA TISKA		65
J. Černač:	Naš Etični kodeks in Svetovni etos	67
M. Krofel, K. Jerina, I. Kos, H. Potočnik, T. Skrbinek:	Kakšen je vpliv risa na divjad v Sloveniji	72
G. Vengušt, D. Žele:	Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2013	75
T. Štimatec:	Optika za strele na daljše razdalje	79
B. Avber:	Lovska trofeja je last upravljalca lovišča!	83
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	85
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		86
J. Leopoli:	Ariadnina rdeča nit	86
LOVSKA ORGANIZACIJA		88
S. F. Kroke:	Potrebne so novosti pri izobraževanju lovskih čuvajev	88
S. Merlak:	Posvet o ocenjevanju starosti parkljaste divjadi privabil številne lovce	88
Š. Vesel:	Ob koncu projekta o volku – seznanitev javnosti z rezultati	90
F. Rotar:	Nov vodstvo LZ Maribor	91
T. Vrščaj:	Sestanek Odbora Etičnega kodeksa in Komisije LZS za organizacijska in pravna vprašanja v Beli krajini	91
F. Rotar:	Živa legenda lova Frata	92
B. Ačko:	Tradicionalni lov na fazane z lovskimi prijatelji	93
F. Tomažič:	Uspešen tradicionalni lov v LD Petišovci	93
E. D. Bohinc:	Lov treh družin	94
P. Novak:	Velika pridobitev za LD Grad - Kuzma in Goričko	94
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico	95
M. Palčič:	Pojemo že 35 let	96
P. Novak:	Hunor - nova lovška trgovina v Lendavi	97
JUBILANTI		98
MLADI IN LOVSTVO		99
Zdenka, Nataša:	Živali so naša skrb in veselje	99
LOVSKI OPRTNIK		100
J. J.:	Zadnji pogon	100
M. Kralj:	Lovišče nad ravensko in kotuljsko kotlino	100
F. Rotar:	Zvest lovskemu strelstvu	101
F. Krivec:	Martinov lov v LD Sv. Jurij	102
P. Nikolič:	Dober golaž šele po tridesetih mehurčkih!	103
B. Strmole:	Neprimerno zavarovane pašne površine – velika nevarnost za divjad!	103
M. Palčič:	Zadnja lanska brakada LD Izlake	104
F. E.:	75 let Franca Golije	104
M. K.:	Vlado z darovi obogatil Slovenski planinski muzej	104
B. Galjot:	Vprašljivost trofej iz lovskih obor	105
M. Burjan:	Tokrat drugačen lov	105
U.O. LD Pivka:	Rdeča kapica požrla volkuljo Tonko	106
SloWolf:	Spremljanje odnosa lovcev, rejcev in širše javnosti do volka v Sloveniji	107
B. Kryštufek:	Narava Bele krajine	107
V SPOMIN		108
LOVSKA KINOLOGIJA		109
KZS:	Načrt lovsko-kinoloških prireditev za leto 2014	109
J. Verčko:	33. Srečanje držav članic ISHV in preizkus po naravnih krvni sledi	112
L. Steinbacher:	Vsestranska uporabnostna preizkušnja za jazbečarje	114
J. Velikonja:	Vsestranska uporabnostna preizkušnja (VUP) za ptičarje – CAC	115
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	116
SLIKA NA NASLOVNICI:		
Ris – Lynx lynx		
Foto: M. Migos		

Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.-31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

mladica:

1. 5.-31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.-31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.-31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.-31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.-31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.-28. 2.

ovca:

1. 8.-31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.-31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.-31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.-31. 1.

svinja:

1. 7.-31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.-31. 12.

Poljski zajec

1. 10.-15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.-28. 2.

Jazbec

1. 8.-31. 12.

Lisica

1. 7.-15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.-31. 3.

Navadni polh

1. 10.-30. 11.

Alpski svizec

1. 9.-30. 10.

Pižmovka

1. 8.-31. 3.

Nutrija

1. 1.-31. 12.

Fazan

1. 9.-15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.-15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.-15. 1.

Šoja

20. 8.-28. 2.

Sraka

1. 8.-28. 2.

Siva vrana

10. 8.-28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku o odvzemu osebo-
kov vrst rjavega medveda (Ursus arctos) in
volka (Canis lupus) iz narave

Naša temelj in cilj: obraniti etičnost v slovenskem lovstvu!

Etičnost je celotnost načel o нравnih dolžnostih ljudi do družbe, družine, sočloveka.⁽¹⁾ Etičnost v lovstvu ali lovska etika je specifična oz. svojstveno področje. Zajema celotnost načel in pravil o нравnih dolžnostih lovcev do narave, divjadi in vseh živih živali, do družbenega okolja, v katerem delujemo in živimo, ter zajema tudi načela in pravila o odnosih med lovci. Končno je tu pomemben tudi naš odnos do lovskega psa, saj smo zavezani etičnemu odnosu do lovčevega nepogrešljivega pomočnika in našega najzvestejšega prijatelja.

Poudarjanje spoštovanja skupnih načel, pravil in dolžnosti se morda kdaj komu sliši nepriljubljeno, nepotrebno. Posebno še v sodobni družbi, ko se že od malih nog trudimo otroke vzgajati v samostojne in svobodne osebnosti. Takšna drža je zaželena, dokler in če se v njej ne izpostavljajo pretiran individualizem, egocentrizem, egoizem, povezan z neoliberalno, izkoriščevalsko prakso kapitalizma ter s pomanjkanjem občutka za soljudi, živali in naravo sploh. Številni primeri neetičnega, nemoralnega in nezakonitega ravnanja najodgovornejših članov slovenske družbe v zadnjem obdobju so zaskrbljujoči.

Ob takšnih težnjah v družbi je še kako na mestu vprašanje, kako je z etičnostjo v slovenskem lovstvu? Se tu kaj dogaja? Smo prav tako priča težnjam, ki ogrožajo etičnost lova in delovanja celotne lovske organizacije?

Odgovori na postavljena vprašanja po eni strani niso preprosti, po drugi pa bi vsak od nas, ki je prebral Etični kodeks slovenskih lovcev in se po njem ravna, lahko podal oceno glede na lastne izkušnje in lastno vedenje. Lahko rečemo, da je mnenj toliko, kolikor nas je lovcev. Pa vendar bi se na koncu verjetno poenotili ob neki splošni oceni. Pri tem so nam lahko v pomoč tudi izkušnje Odbora etičnega kodeksa (OEK) v minulem in tekočem mandatu, ki jih poznamo. Koristijo naj kot dobronameren prispevek k odprtemu pogovoru in razmišljanju o etičnosti v slovenski lovski organizaciji, h kritičnemu in samokritičnemu premisleku.

Kritičen in samokritičen premislek je potreben zaradi dveh zadev. Prvič zato, da lovci sami sebi dokažemo, da se zavedamo etičnosti svojega poslanstva, in drugič predvsem zato, da to razkrijemo in dokažemo drugim. V praksi takšna načela lahko uresničujemo prav v vsaki LD. Predvsem pa menim, da jih moramo tudi spodbujati in negovati pri delu OEK. Sposobni moramo biti jasno in odločno povedati, kaj je prav in kaj ne. Tudi zaradi tega Etični kodeks slovenskih lovcev (EK) in Pravila Lovske zveze Slovenije (LZS) predvidevajo, da se stališča OEK do nepravilnosti, ki se dogajajo v lovskih organizacijah ali pri posameznikih, primerno objavljajo.

Ni pomislekov o tem, da je treba stališča OEK, tudi ko gre za oceno konkretnih kršitev EK, objaviti na zaprtem delu spletne strani LZS, ki je namenjena samo lovcem, seveda ob spoštovanju Zakona o varstvu osebnih podatkov, torej brez navajanja imen oseb ali LD. Več skrbnosti terja odločanje o objavljanju stališč in tolmačenj OEK v našem Lovcu, ki ima status javnega medija in ga prebirajo tudi drugi zainteresirani bralci in mladi v šolah.

Z objavo stališč in komentarjev OEK v primerni, predvsem ustrezno povzeti obliki v Lovcu bi javnosti sporočili: »Seveda

tudi v lovstvu nismo ravnodušni in brezbržni do neetičnega ravnanja, ki ni v skladu z načeli Etičnega kodeksa slovenskih lovcev, vendar jih obsojamo in smo nepravilnosti sposobni sami odpravljati.« Takšna načela, s primerno razlago, naj bi prispevala k boljši javni podobi lovstva, kot smo je deležni zdaj. Bistvo sporočila članstvu LZS in javnosti so prav stališča OEK do konkretnih kršitev. V tem vidimo v OEK svojo dodano vrednost pri prizadevanjih izbranih častnih posameznikov, ki so se pripravljali izpostaviti in pred Odborom zahtevati oceno ter prispevati komentar nekega neetičnega ravnanja.

LZS deluje v javnem interesu na področjih trajnostnega upravljanja z divjadjo, ohranjanja narave in varstva okolja. Javnost zato upravičeno pričakuje, da smo družbeno sprejemljivi, da poleg splošnih predpisov spoštujemo tudi Etični kodeks slovenskih lovcev; da določila EK niso le mrtve črke na papirju, ampak da jih živimo vsak dan in na vsakem koraku. Trdno smo prepričani, da slovenski lovci etičnost spoštujemo in ne le govorimo o njej. To je tudi naša strnjena ocena etičnosti slovenskega lovstva. Ne smemo si dovoliti, da nam kdor koli pokvari ta naša prizadevanja in takšno podobo. V primerih kršitev etičnega kodeksa sami dobro vemo, kaj je prav in kaj ne in to želimo sporočiti vsem, ki jim je kaj mar za slovensko lovstvo; tudi z objavo povzetkov stališč in komentarjev OEK v Lovcu, upoštevajoč uredniško politiko Lovca, ki zagotavlja primerno kakovost in jedrnatost sporočil, tako da so za bralca razumljiva in poučna.

Etičnost našega ravnanja in delovanja lovstva je in mora ostati naš skupni cilj – brez izjem!

Etičnost je hkrati tudi temelj našega delovanja. Tako kot hiša brez temeljev nima prihodnosti, tudi slovenska lovska organizacija ne more obstajati brez etičnosti slovenskih lovcev. Dandanes LZS ne bi bila to, kar je, če ne bi spoštovali našega EK in ga, kot rečeno, tudi udeležali v praksi. Tudi zato, ker »ga živimo«, je bil med slovenskimi lovci sprejet plebiscitarno, saj smo v njem prepoznali vrednote, ki so nam, lovcem, blizu, jih pravilno razumemo in jih zato vsi sprejemamo. Ko smo etične norme zapisali, so postale nedvoumne, obvezne za vse in hkrati javno dostopne tudi vsej zainteresirani javnosti. Takšno sporočilo javnosti pa nas le še dodatno zavezuje, da jih tudi vsi spoštujemo. Zapis etičnih norm v obliki kodeksa je hkrati tista naša dodana vrednost, ki nam jo zavidajo mnoge nacionalne lovske organizacije, ki nimajo takšnega kodeksa.

Zaradi vsega navedenega v OEK menimo, da je ob jasnih določbah Pravil LZS in samega EK Uredništvo Lovca pristojno za objave povzetkov stališč OEK. Zato upamo in si želimo, da bo objavljanje takšnih prispevkov naš pomemben prispevek k še boljši javni podobi slovenske lovske organizacije in še posebno k etičnosti slovenskega lovstva!

Dobra javna podoba in dosledno spoštovanje določil Etičnega kodeksa sta strateška cilja, ki zavezujejo vsakega od lovcev, še posebno tiste odgovorne posameznike, ki smo prevzeli vsak svoje zadolžitve v naši organizaciji.

Niko Šuštarč,
predsednik Odbora Etičnega kodeksa

(1) France Verbinc: Slovar tujk, CZ Ljubljana, 1971

LETOS NE BO ODSTRELA VOLKOV

Delo, 4. 12. (Dragica Jakse-tič) – Čeprav se je veljavnost pravilnika za odstrel rjavega medveda in volka za prejšnjo lovno sezono iztekla že 30. septembra, novega pravilnika še ni. Po neuradnih informacijah bo v prihodnji sezoni omogočen odstrel osemdesetih medvedov in onemogočen odstrel volkov. Da pravilnika za odvzem velikih zveri iz narave še vedno ni, lahko dokazuje, da so bila letošnja usklajevanja med nasprotujočimi si stališči o odstrelu volka še posebno težavna. Slovenija je zaradi lanske kvote odstrela 8 (osmih) volkov v postopku pred evropskim sodiščem oziroma, kot je v vlogi predsednika znanstvenega sveta pri Lovski zvezi Slovenije pojasnil dr. Ivan Kos, »bi brez projekta SloWolf že bili na sodišču.«

Minister za kmetijstvo in okolje Dejan Židan je že na začetku postopka za novi pravilnik povedal, da stroka ne pričakuje usklajenega predloga stroke. Včeraj pa je minister za Delo pojasnil, da je sprejetje pravilnika v sklepni fazi oziroma v medresorskem usklajevanju, kar pomeni, da je usklajen. »Podpisal pa ga bom, ko bom dobil dokaz, da je pravilnik strokovno usklajen,« je pojasnil. Po neuradnih informacijah bo to lovno sezono omogočen odstrel risov, kar že vse od začetka ni bilo sporno, lova na volka pa ne bo.

Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) je v predlogu sprememb pravilnika ocenil, da bi bil nadzorovan odstrel šestih volkov ob zdajšnjem stanju populacije, ki je po njihovem ugodna, primeren in nujen ukrep.

Obdobje lova oziroma odvzema velikih zveri iz narave se je začelo 1. oktobra. Lovci na terenu, približno 3000 ljudi, ki so vključeni v izvedbo pravilnika, so zaradi tolikšne zamude nejevoljni, je napisala novinarka.

VOLKOVI BODO VARNI PRED LOVSKIMI PUŠKAMI

Dnevnik, 11. in 17. 12. (Vanja Alič, D. J.) – Čeprav na ministrstvu za kmetijstvo in okolje še vedno niso sprejeli pravilnika za odstrel rjavega medveda in volka za tekočo lovsko sezono, je že jasno, da bodo volkovi vsaj eno leto varni pred (legalnimi) streli lovcev. To so potrdili tudi na ministrstvu, kjer pravijo, da

Foto: J. Popež – Diana

pravilnik zamuja, ker ga je bilo treba večkrat uskladiti, zdaj pa je tik pred sprejemom in objavo v Uradnem listu.

Če so bila usklajevanja glede volka sila težavna – v dvoboju MOP in ZGS, so krajšo potegnili slednji, ki so predlagali odstrel šestih volkov –, pa se je stroka že avgusta poenotila glede odstrela medvedov. Tako naj bi v še tekoči lovni sezoni iz narave odvzeli 79 medvedov (lani 72), kar naj ne bi vplivalo na slovensko populacijo, ki ob letnem prirastku 90 osebkov že vrsto let šteje dobrih 400 kosmatincev. Gostota medvedov se tudi ne bo bistveno spremenila.

SPOZNAVAMO ČRNOGLAVKE

Slovenske novice, 10. 12. (Boris Berginc) – »Od maja pa vse do sredine avgusta je moja budilka črnoglavka (*Sylvia atricapilla*), ki že s prvim svitom spravi v budno stanje ne le mene, temveč vso sosese s svojim glasnim kitičnim petjem,« pripoveduje Boris Berginc. Sprva tiho žvrgolenje preide v čiste in močne tone, ki so podobni igranju flavte, v svoj glasbeni repertoar pa pogosto vplete oponašanje glasov petja kosa ali celo cikova, ki je med ptiči pravi virtuoz svojega petja.

Samca črnoglavke bomo najpogosteje lahko opazovali med petjem kje na visokem drevesu, vedno na istem mestu, na isti veji. Spoznali ga bomo po izraziti črni barvi zgornjega dela glave, po čemer je ptica dobila naše ime. Spodnji del glave in trebušček sta svetlo siva, peruti pa so rjavo sive barve. V dolžino meri od trinajst do štirinajst centimetrov.

Samca zlahka zamenjamo z močvirsko sinico (*Parus palustris*), le da je ona malce manjša in ima majhen črn podbradek. Redko leti višje kot 1,5 metra od tal. Samica med spletenimi gnezdi izbere eno in ga obloži z mahom, mehкими bilkami trav, perjem in puhom. Vanj znese štiri do šest rjavo pisanih jajc. Seli se na kratke razdalje, največkrat le na Primorsko ali malo dlje v sredozemske kraje, predvsem v milih zimah pa prezimuje kar pri nas. Od začetka do konca gnezdenja se črnoglavka prehranjuje izključno z žuželkami, pajki, majhnimi hrošči, listnimi stenicami, loti se celo kakšnega polža. Pozneje počasi prehaja na razno jagodičje in sadje. Na Primorskem se rada loti tudi fig.

MOLČALI, DA SE JE PREŽA SESULA, LOVEC PA RANIL ...

Slovenske novice, 12. 12. (Milan Glavonjič) – Kmetje na Kočevskem so nezadovoljni z delovanjem ZGS, neurejeno je tudi lovstvo, izguba njihovega LPN Medved pa je vse večja. Z izkupičkom od prodaje lesa iz jelovih in bukovih gozdov Kočevske bi na enem gospodarsko najbolj »podhranjenih« območij države ne le obnovili obstoječo cesto, temveč zgradili kar zlato cesto mimo Ribnice in vse tja do bele Ljubljane. Ne le gozd, ki naj bi bil kočevsko »naftno polje« in je zlasti v zadnjih dvajsetih letih postal črpališče dragocene lesne mase za italijanski in avstrijski trg, tu je tudi divjad, ki je, le zakaj, v nedrjih mogočnih prostranstev po površini največje slovenske občine malo vredna naravna dobrina. O slednji, tudi

kot blagovni znamki, ki jim nekam čudno izginja s krožnika naravnost na njive in pašnike tamkajšnjih kmetov, Kočevci jalovo modrujejo in leta in leta nič ne naredijo.

Dolgo je bilo prikrito, da se je v LPN Snežnik - Kočevska Reka porušila lovska preža, nemški gost na njej pa se je ranil. Da je imel lovski gost več sreče kot pameti, se je zareklo tudi enemu izmed navzočih. V začetku avgusta si je pri lovu na srnjaka ob padcu s približno štiri metre visoke preže v LPN Snežnik - Kočevska Reka poškodoval obraz in okončine tuji (nemški) lovski gost. Težka konstrukcija se je v celoti sesula skupaj s poškodovanim lovцем. Prisotni so bili zbegani, nekdo je poškodovanca le naložil v avto in ga odpeljal do Kočevja in nato naprej v Novo mesto. Molčečnost vsekakor ne služi dobremu imenu lovišča, in to s posebnim namenom, še manj pa krovni organizaciji ZGS.

RISI SPET V ALPAH, V SLOVENIJI NEVARNOST PONOVRNEGA IZUMRTJA

Delo, 13. 12. (Urban Červek) – Naselitev risov v avstrijskih Alpah je del obsežnejšega načrta ponovne vzpostavitve populacije evrazijskega risa na območju Alp, po katerem bi iz posameznih manjših otočkov naselitve ustvarili sklenjeno območje življenjskega prostora risa in tako poskusili zagotoviti dolgoročen obstoj te vrste, pojasnjuje dr. Miha Krofel z Oddelka za gozdarstvo ljubljanske biotehniške fakultete.

V Avstriji je ris zaradi lova izumrl že pred poldrugim stoletjem, leta 1996 pa so ga znova začeli opazovati. Zdaj si avstrijski naravovarstveniki prizadevajo z naselitvami ustvariti populacijo, ki bo sposobna dolgoročnega preživetja.

V Sloveniji so risa po iztreljenju lovci spet naselili že leta 1973, a populaciji ne kaže dobro. V zadnjih letih se je število njenih članov zelo zmanjšalo, zdaj v Sloveniji živi le še približno 15 do 20 živali. Glavni razlog za zmanjšanje populacije je poleg divjega lova parjenje v sorodstvu, ki je povzročilo poslabšanje genetske pestrosti in s tem zmanjšanje sposobnosti preživetja zaradi zdravstvenih težav (na primer odpovedi srca ali nepravilnega razvoja skeleta). Tudi za slovensko populacijo bi bila najboljša rešitev doselitev nekaj osebkov z drugih območij.

Z MKO so sporočili, da je treba najprej sprejeti celovito strategijo ohranjanja risa v Sloveniji, ki je še v strokovni razpravi, njeno sprejetje na vladi pa je predvideno v prvi polovici letošnjega leta.

V KOČEVSKI PRAGOZD PO MEDVEDJIH SLEDOVIH

Delo, 19. 12. (Brane Maselj) – Nad mejo listavcev se v soncu bleščijo v bele kristale okrašene kolonije jelk. Komaj dobro zastavimo korak v njihovo smer po gozdni poti, naš vodnik iztegne roko in pokaže sledove v snegu: »Medved!« Previdno se ozremo naokrog in šele tedaj postanemo pozorni, da na marsikatero drevo vodi lestev do lovske preže. »Sled je še sveža od prejšnje noči,« oceni gozdar, ko potipa odtis šape in doda, da žival ni prav majhna.

Medvedje sledove, vsaj dva sta morala biti, najdemo vse pogostejše, mednje se občasno vmešajo sledovi volka in lisice, še posebno veliko jih je na krmišču, ki ga preskrbujejo lovci. Podest za medvedov obrok, tisti dan je bil prazen, ki je postavljen kakšen poldrugi meter od tal, da mu zrnja ne bi požrli nenasični divji prašiči, ki jih, kot sklepamo po marsikje razritem odpadlem listju, ni malo.

Da medved pozimi spi, je le delno res, ve iz lastnih izkušenj gozdar, ki sledove v snegu bere kot odprto knjigo. Medveda pogosto kaj predrami iz dremeža. Da gre raje po poti, kot da bi se mučil čez

podrast in grape, je razumljivo, pa tudi to, da se rad povabi v goste k ljudem, namesto da bi vse dneve stikal za koreninicami v strmih bregovih. To nam pozneje potrdi tudi cestni delavec, ki se z medvedom v gozdu sicer še ni srečal, se je pa kar na domačem dvorišču, kjer je žival stikala za ostanki hrane.

Lovci spoštujejo zapovedano kvoto odstrellov – vmes pridno krmijo živali – in na leto »odvzamejo«, kot ustrelitev imenujejo birokrati, iz gozdov okrog trideset medvedov. Pred desetletji, ko je bil trofejni lov še stvar prestiža, so odstrel medveda prodajali premožnim tujcem, ki so dobesedno čakali v vrsti, se spominja Janez Konečnik. Danes je lov v Evropi vse manj priljubljen in gostov, ki bi bili pripravljeni odšteti od 20.000 do 30.000 evrov za medvedovo kožo, skoraj ni več. Medvedov pa je menda več kot kdaj prej. (Več – tudi o medvedih kot nadlogi za Kočevsko in okolico – v Delu, 19. 12. 2013).

OBČINA PRODALA VASI, KJER SO DOMA LE MEDVEDI

Delo, 27. 12. (Simona Fajfar) – Občina Kočevje je za borih 50.000 evrov prodala 33.081 m² veliko zemljišče z 61 parcelami, med katerimi je 17 stavbišč in 35 nezazidanih stavbinih parcel na območju dveh nekdanjih kočevskih vasi v Mokrem Potoku in Sadnem Hribu. »Toliko stane malo boljši avto,« pravi kočevski svetnik Zlatko Ficko.

»Ideja o ekološki vasi na Kočevskem ni sporna, problematično pa je, po kakšni ceni je Ob-

čina Kočevje prodala svoje zemljišče,« pravi Ficko, ki pripravlja kazensko ovadbo zoper odgovorne na Občini Kočevje zaradi sklepanja škodljivih pogodb in oškodovanja občinskega premoženja. Podobno meni pooblaščenec ocenjevalec vrednosti nepremičnin Anton Kožar, ki je pripravil oceno zemljišč v Mokrem Potoku in Sadnem Hribu: »To nista nekdanji zapuščeni vasi, to je divjina ... Območje ni komunalno opremljeno ... To je območje z mnogimi omejitvami,« pa je dejal vodja Oddelka za prostor, investicije, gospodarske javne službe in premoženjske zadeve na Občini Kočevje Nejc Zemljak. Med drugim je treba upoštevati tudi dejstvo, da so tu doma le medvedi (manjvredno območje?)!

ŽIVINOREJEC IZ RAJHENAVA MED BIKI IN MEDVEDI

Delo, 28. 12. (Brane Maselj) – Pravih medvedov, ki so simbol in stalni prebivalci tamkajšnjih krajev, so na kmetiji Rajhenav že kar navajeni. Medved je pač njihov prvi sosed in Alojz ga pogosto videva iz avta, kadar se nameni s kmetije. Živali in pašnike je v celoti zavaroval z električnim pastirjem. Več težav, je dejal, mu povzroča jelenjad, ki žice električnega pastirja kar preskoči. Pozimi prihaja prav do domačije in trga bale sena, pripravljenega za živino, da bi se nahranila.

Sicer pa je Rajhenav kraj, ki kar žari od optimizma. Večno nasmejani gospodar in gospodinja se ob tej pripombi zresnita. »Če bi si siceraj vzeli čas in izračunal, koliko davka bom plačal za ne-

premičnine, bi vas danes morda ne hotel sprejeti, ker bi bil preveč slabe volje, je rekel Alojz, Majda pa je dodala: »Za vse, kar si sam postavil s svojimi žulji, boš moral zdaj še plačati drzavi!«

DŽIP V PREPAD, EN LOVEC UMRL

Slovenske novice, 30. 12. (Aleš Andlovič) – Decembrska morija na slovenskih cestah se je nadaljevala. Zadnji decembrski teden je bila že trinajsta smrtna žrtev. Nesreča se je primerila na območju Boča pri Poljčanah, ko je hotel 37-letni domačin v soboto popoldne dva 67-letna italijanska lovca s svojim osebnim avtomobilom popeljati proti vrhu Boča. S seboj so imeli vso lovsko opremo. Zaradi izjemno slabe vidljivosti, spuščala se je gosta megla, se je na pol poti voznik odločil na ozki gozdni poti obrniti in se spustiti nazaj v dolino. Toda med obračanjem je s kolesi svojega starega džipa zapeljal čez rob cestišča. Dobrih trideset let star suzuki je zgrmel po pobočju. Med prevračanjem se je terenec zaletel v drevo, nato oplazil še skalo in se po dobrih 50 metrih zagozdil ob drevo. Med prevračanjem je italijanski lovec, ki je sedel na sprednjem sopotnikovem sedežu, padel iz avtomobila in mrtev obležal le nekaj metrov od avtomobila.

Nesreča se je zgodila na izjemno težko dostopnem kraju, na zakotni gozdni cesti pod vrhom Boča. Voznik avtomobila in sopotnik, ki je sedel na zadnjem sedežu, sta se z zadnjimi naporimi rešila iz prepada. Kraj nesreče si je ogledal tudi dežurni preiskovalni sod-

Foto: O. Naglost – Diana

Naš Etični kodeks in Svetovni etos

*V letu 2013 je minilo že petnajst let, odkar je bil sprejet in naj bi bil tudi že uveljavljen **Etični kodeks slovenskih lovcev**, saj ga je sprejel Občni zbor Lovske zveze Slovenije 13. junija 1998. V zadnjem desetletju in pol se je marsikaj spremenilo pri nas in v svetu, zato je primerno, da ocenimo in presodimo naše etične norme, če še ustrezajo razmeram v zdajšnjem času. Etični kodeksi namreč določajo družbene norme, ki so v družbi uveljavljene za določeno področje dejavnosti. Etični kodeks slovenskih lovcev (EKSL) zato določa družbene norme in s tem pravila obnašanja slovenskih lovcev. V zadnjem obdobju so se zelo zaostrole razmere v naravi že samo zaradi podnebnih sprememb ter nerazumne rabe naravnih virov, pa tudi sprememb v družbi zaradi globalizacije in gospodarske krize. Poleg tega se je pri uresničevanju vsebine kodeksa gotovo pojavilo kar nekaj vprašanj, ki terjajo nedvoumne odgovore, kako se bomo odločali za naprej in potem tako tudi delali.*

Izraz etičen izvira iz grščine (*ethikos*, *ethos*). To je celotnost načel o navedenih in moralnih dolžnostih ljudi do družbe, narave, družine, sočloveka ... Za utemeljitelja etike velja grški filozof Sokrat.

Svetovni etos

Pri tokratni presoji nam je lahko v dobro oporo knjižno delo *Svetovni etos*, ki ga je spisal **Hans Küng**, ki je ustanovitelj in predsednik ustanove Svetovni etos.

Pripravil je Deklaracijo o univerzalnem etosu, ki jo je sprejel Svet Parlamenta svetovnih verstev leta 1993 v Chicagu. Je avtor številnih svetovno znanih del, med katere spada tudi Projekt svetovni etos iz leta 1990. V soavtorstvu z **Jörgenom Hoerenom** pa je delo iz leta 2002: Čemu svetovni etos - Religija in etika v času globalizacije. Vsa tri dela imamo tudi v slovenskem prevodu v knjigi Svetovni etos, ki jo je izdalo Društvo 2000 v Ljubljani leta 2008.

Avtor želi s Svetovnim etosom uveljaviti soglasje o skupnih vrednotah, držav in etičnih merilih za vse ljudi na svetu, katere koli vere, ideologije ali narodnosti že so. Pri tem je zanimivo njegovo mnenje, da ne gre za nove etične norme, pač pa za vrednote, ki jih imajo vsi ljudje v svojih lastnih tradicijah. Temeljne etične norme namreč zavezujejo vse ljudi k spoštovanju življenja v najširšem pomenu, odnose brez nasilja do drugih ljudi, k medčloveški solidarnosti, strpnosti in sodelovanju, spoštovanju odnosov med spoloma ... Da bi univerzalni etos postal podlaga za mednarodno sožitje in sodelovanje,

imajo po njegovem prepričanju posebno odgovornost svetovne religije in s tem njihovi predstavniki, ki naj vodijo svetovni dialog. Avtor sklene svoj spis o projektu Svetovnega etosa z ugotovitvami:

- Ni miru med narodi brez miru med religijami.
- Ni miru med religijami brez dialoga med religijami.
- Ni dialoga med religijami brez globokih etičnih standardov.
- Ni človeškega sobivanja brez svetovnega etosa narodov.
- Ni preživetja našega planeta v miru in pravičnosti brez nove paradigme mednarodnih odnosov kot temelja globalnih etičnih standardov.

Pred vsem svetom in pred nami so nujne spremembe

Zelo zanimiv in tudi aktualen je spis o religiji in etiki v času globalizacije, ki je nastal na podlagi pogovora Jörgena Hoerena s Hansom Küngom, kjer sta iskala odgovore, kako doseči kulturo strpnosti in nenasilja, ki bi temeljila na miru in ne na vojni, kakor je bilo doslej. To je namreč pogoj, da bo človeštvo preživel v tretjem tisočletju. Zdajšnja globalizacija dokazuje, da ves svet postaja podoben ali celo enak v dobrem in slabem, gospodarstvo in politika pa ob tem iščeta predvsem svoje in zato samo delne interese. Zato je nujno, da se človeštvo na planetu poenoti, na katerih etičnih temeljih bo v prihodnosti gradilo družbo, ki bi bila pravična za vse ljudi. Tako bi se spremenila zdajšnja ureditev, ki povzroča izkoriščanje za vso šibko večino, kar ustvarja medsebojne spore in vojne ter s tem potiska svet proti morebitni katastrofi za vse živo na našem edinem planetu.

Razmere na svetu so vedno bolj zaskrbljujoče, saj na račun izkoriščanja ljudi in brezobzirnega »ropanja« naravnih virov ter finančnih spekulacij neizmerno bogati le nekaj odstotkov ljudi, vsi drugi se pogrezajo v revščino. Zato nastajajo povsod po svetu napetosti in nesporazumi (konflikti) med ljudmi, državami in religijami. Razlike med revnimi in bogatimi se z vsakim dnem samo še povečujejo. Zgodovinske izkušnje dokazujejo, da so prevelike razlike in nasprotja v državah in na planetu vedno vodile v vojno. Tolikšnih razlik pa ni bilo še nikoli na tem planetu.

Zaradi zdajšnjih zalog jedrskega, kemičnega, biološkega in klasičnega orožja je nevarnost veliko večja, kot je bila kdaj koli v zgodovini, zato bi bila nova svetovna vojna verjetno tudi zadnja na planetu Zemlja.

Na svetu živi v hudi revščini že milijar-

da otrok, zato vsake tri sekunde umre po eden. Več kot milijarda ljudi nima niti pitne vode! Dva milijona otrok umre vsako leto zaradi pljučnice ali diareje, ker nimajo zagotovljene nobene zdravstvene oskrbe. Na svetu je tri milijarde ljudi, ki za življenje nimajo več kot dva dolarja in pol na dan, ena milijarda in tristo milijonov ljudi pa životari z največ enim dolarjem na dan. Tako globoki prepad med bogatimi in revnimi ne bodo več dolgo zdržali. Ljudje določen čas vzdržijo tudi v revščini, nikoli pa niso dolgo mirno prenašali velikega ponižanja, zlorab in izkoriščanja oblastnikov in odtujenih elit. Iz vsega podobnega se je večina vedno reševala z uporabo in upanjem v spremembo. Zato so bili upori sužnjev, kmečki panti, revolucije in vojne, kar vse je terjalo neizmerno veliko gorja in smrti. To nam grozi tudi zdaj.

Naravni viri na našem planetu so omejeni, število ljudi s svojimi resničnimi in namišljenimi potrebami pa se nerazumno le povečuje; na planetu nas je zdaj že sedem milijard. Zato človeštvo že porablja tretjino več naravnih virov na leto, kot se jih lahko obnovi v enem letu! Do sredine tega stoletja bomo ob tako povečanih potrebah porabili že za dva planeta Zemlja naravnih virov! Dolgovi do narave pa so veliko usodnejši, kot so bančni dolgovi. Milijarde revnih ljudi si želijo enakega življenja, kot ga imajo v najbolj razvitem svetu, za kar imajo tudi vso pravico. Za tako raven življenja vseh sedmih milijard ljudi pa bi že zdaj porabili toliko naravnih virov, kot bi nam jih lahko ponudilo pet planetov Zemlja! Zaradi takih razmer v družbi in naravi zmanjkuje dobrin in prostora za vse živo na tem planetu, toda večina to vidi in razume le kot »stiske ljudi«, vendar to ni dovolj. Samo še bolj brezupne razmere so za vsa druga bitja in za življenje v prepletenih in soodvisnih ekoloških sistemih. Zato vsako leto nezadržno za vedno izumirajo številne rastlinske in prostoživeče vrste živali, torej tudi tiste, ki jih opredeljujemo pod pojmom divjad.

To so razmere, ki terjajo takojšnje spremembe in preusmeritev poti iz brezupa in zablod na trajnostni razvoj na vseh področjih človekovih dejavnosti, pa tudi na vsaki površini našega planeta. Vsak Zemljan bi moral spremeniti svoje navade, predvsem pa je to naloga vseh vodilnih političnih in gospodarskih elit in vseh svetovnih organizacij. Vendar je resnično dejstvo, da se te elite še nikoli niso same odpovedale svoje zmotne vloge in pohlepa pri delitvi dobrin. Zato je bila vedno potrebna prisila večine ponižanih in zlorabljenih ljudi. Tudi zdaj je naloga vseh nas, da elite prisilimo v spremembe, ki bi rešile življenje in sobivanje vsega življenja na Zemlji. To je cilj svetovnega etosa. Za doseg tega cilja pa v zdajšnjem

času ni potrebna nova svetovna vojna, pač pa kultura strpnosti in dialoga. Vse to je aktualno tudi za nas, če želimo doseči nujne spremembe za prehod v pravično in solidarno družbo.

V okviru Združenih narodov imajo program *Millennium Project* za prihodnost, s katerim iščejo poti za oblikovanje novega sistema za izhod iz tako velikih težav na svetu, ker se bo zdajšnji sistem zrušil prej ali slej. Zanimivo je, da je v viziji novega gospodarskega sistema na prvem mestu navedena *etika* kot glavni element v vseh delovnih odnosih in ekonomskih spremembah. Tudi to je potrditev, da smo se že pred desetletjem in pol odločili prav, ko smo sprejeli naš etični kodeks in se obvezali za solidarnost in pravičnost do narave in ljudi.

A vprašajmo se, kaj bo k tem spremembam prispeval sleherni od nas, kaj je pri tej poti naloga tudi vsakega lovca in vsake lovske organizacije, ki ima vpliv na svojem področju dela in življenja. Ponovno se vprašajmo, če imamo zapisano in sprejeto pravo pot v naših strateških dokumentih. In predvsem se vprašajmo, če naše strateške odločitve, ki jih imamo zapisane v dokumentih, tudi uresničujemo, da bodo tudi to v skladu z rešitvami, ki so navedene v Deklaraciji o univerzalnem etosu, predvsem pa v našem Etičnem kodeksu slovenskih lovcev.

Preverimo naše sprejete in veljavne dokumente

Zavedamo se, da je naša država na planetu samo drobna pika, vendar ob tem ne spreglejmo tudi dejstva, da so vsi ekološki sistemi na svetu med seboj prepleteni in soodvisni, in to od majhnega izvira v našem lovišču do največjih oceanov, od sosedovega gozdiča do tropskih deževnih gozdov, od našega kurišča do največjih termoelektrarn, ko gre za vpliv na segrevanje planeta in izrabo naravnih virov. Naj nas pri tem ne zavedejo in ne uspravajo pogledi na našo še dokaj ohranjeno naravo in še vedno bogate ekološke sisteme z vrstno pestrim živalskim svetom, katere sestavni del je tudi divjad.

Ob kritični presoji temeljnih opredelitev Lovske zveze Slovenije v dokumentih lahko zagotovimo, da so v skladu z *Resolucijo LZS* iz leta 1998, kjer smo določili, da bomo lovci uresničevali načelo trajnostne rabe narave in načelo trajnostnega razvoja družbe. To načelo je tudi v skladu s peto zahtevo v Deklaraciji o univerzalnem etosu, ki navaja, da ni preživetja našega planeta v miru in pravičnosti brez nove paradigme mednarodnih odnosov, ki so temelji globalnih etičnih standardov. Pri tem pa ostaja odprto vprašanje, če to tudi dosledno uresničujemo.

Med našimi najpomembnejšimi doku-

menti z dolgoročnimi opredelitvami je prav gotovo tudi Etični kodeks slovenskih lovcev, ki smo ga sprejeli že v letu 1998. V njem je med drugim določeno, da je zapisani in sprejeti EK vodilo in opora lovčevi vesti za etično vedenje ter za pravilne odnose in ravnanje lovskih organizacij in vseh lovcev do:

- narave,
- divjadi in drugih živali,
- družbenega okolja,
- lovskih tovarišev
- in lovskih psov.

V členih so napisane norme obnašanja

Uresničevanje sprejetih načel je trajna in najzahtevnejša naloga!

Lovstvo je sestavni in neločljivi del naših družbenih razmer, ki so se v zadnjih dveh desetletjih povsem spremenile. S tem so se spremenile tudi razmere za varstvo, gojitev in lov divjadi ter pogoji za uresničevanje naših sprejetih načel in vsebine etičnega kodeksa. Zaradi političnih in družbenih sprememb ter evropskih direktiv (usmeritev) imamo spremenjene ali povsem nove zakone

lahko sodelujemo, a ni nujno, da glavni upravljalci tudi upoštevajo naše predloge. To zahtevno delo je zdaj osredotočeno samo znotraj državne uprave, v resorjih za kmetijstvo in gozdarstvo. S temi spremembami smo se lovske organizacije sicer razbremenile svoje največje odgovornosti iz prejšnjega pol stoletja, toliko večjo odgovornost pa so s to spremembo nase prevzeli v resornem ministrstvu in državni upravi ter v javnem Zavodu za gozdove. Prav tako je tudi glede odgovornosti za področje ohranjanja narave in varstva divjadi ter drugih prostoživečih živalskih

Foto: M. Artnak - Grča

podrobno določene za vsa navedena področja. Ob tem je zapisana tudi ugotovitev, da so zaradi odtujenosti mestnih ljudi od narave in zaradi vedno večje ogroženosti narave vedno bolj občutljiva razmerja med lovcom in divjadjo ter med človekom in naravo. Možnosti zlorabe moči človeka in lovca, znanja in tehnologij, ki so lahko v škodo narave in divjadi, so vedno večje. Vse to opravičuje in terja v lovstvu še višja etična merila, kot so veljala kdaj koli prej v dolgi zgodovini človeške družbe in lovstva.

tudi na področju kmetijstva, gozdarstva, vodnega gospodarstva. Vse sodobne spremembe vplivajo na upravljanje in gospodarjenje v gozdovih, na kmetijskih in vodnih površinah, kjer živi divjad, kjer so naše lovne površine in lovišča.

Brez poglobljene analize lahko ugotovimo, da je zdaj lovstvo v podrejenem položaju že zaradi zakonskih sprememb pri pooblastilih za lovskogospodarsko načrtovanje, saj so lovci in lovske organizacije zdaj zgolj izvajalci načrtov, ki jih pripravijo in sprejmejo drugi. Mi

vrst. Je smiselno in racionalno za našo obremenjeno državo, da se je odpovedala z voljo opravljenega neplačanega dela ljudi na tem zahtevnem strokovnem področju? So se s tem morda sprijaznile tudi lovske organizacije? Vprašajmo se, ali se v takih razmerah še lahko v enaki meri uresničujejo strateški dokumenti lovskih organizacij? Ali lovci še lahko spoštujemo moralne in etične obveznosti iz svojega Etičnega kodeksa in Zaprisege? Zaprisege, ki se glasi:

- Spoštovani lovski tovariši, pred Vami

ter pred našo skupno in edino Naravo prisegam, da sprejemam načela in določbe Etičnega kodeksa slovenskih lovcev, po katerem se bom ravnal v svojem življenju in dokler bom imel čast biti lovec.

• Pri posegih v naravo bom uresničeval načelo trajnostne rabe. Lovil bom zakonito, po strokovnih smernicah in lovsko pravično ter v skladu z notranjo etično kontrolo. Spoštoval bom odločitve lovske organizacije in si prizadeval za ugled lovstva ter za lovsko tovarištvo. Ohranjal in širil bom lovsko kulturo ter utrjeval narodno in naravovarstveno zavest.

Spremembe pri načrtovanju in lovstvu so zelo vplivale na upravljanje in upravljanje z veliko rastlinojedo divjadjo in velikimi zvermi. Rastlinojeda velika divjad je bila skozi vso zgodovino za lastnike zemljišč in gozdov škodljiva, zato je bila obdolžena za skoraj vso škodo na poljščinah in v gozdovih. Lastniki zemljišč in gozdov so po političnih spremembah s svojimi političnimi zavezniki dosegali skokovito povečevanje odstrelov, tudi po velikih naravnih izgubah zaradi poginov v hudih zimah. Še posebno velika zmeda je pri upravljanju z velikimi zvermi, ki so sicer zavarovane (ne sodijo več med divjad) po naših zakonih in po evropskih direktivah, vendar so še vedno ogrožene zaradi rednih izjemnih odstrelov in smrtnosti zaradi zelo povečanega prometa in neustreznih ali premalo prepusnih prehodov prek prometne infrastrukture. Pri nas je osrednji življenjski prostor za velike zveri območje Kočevske in Notranjske, vendar je prav v tem prostoru načrtovan »konflikt interesov« že samo s tem, da prav tam kmetijska politika pospešuje in finančno podpira rejo ovac; in to brez obveznosti lastnikov drobnice, da bi učinkovito uredili varstvo svojih tropov in čred. Ob tem nerazumnem ravnanju oblasti za področje kmetijstva in lovstva je treba poudariti tudi, da je v Resoluciji LZS iz leta 1998 določeno, da bodo lovske organizacije sodelovale z lastniki in uporabniki kmetijskih zemljišč in gozdov pri aktivnem varstvu divjadi in njenega življenjskega okolja po načelih trajnostne rabe narave. Vendar je žalostno dejstvo, da so zdaj lovske organizacije izrinjene iz tega nujnega sodelovanja. Ob tem naj poudarimo, da je nujna in zahtevna strokovna naloga urbanizma, da končno opravi t. i. coniranje vsega naravnega prostora za varstvo, nego in rabo; in ne samo za gradnjo objektov in infrastrukturo! Pri tem delu morajo sodelovati strokovnjaki za področje varstva velikih zveri in ekologije (SloWolf, Dinaricum ...) ter prav tako lovci kot najboljši poznavalci razmer na terenu!

Divjad vseh vrst in zavarovane velike zveri so prepogosto žrtve zelo povečanega prometa. Pri tem so še posebno zaskrbljujoče izgube medvedov, vendar

tudi na najbolj izpostavljenih in pogostih prehodih divjadi še vedno ni ustrezno urejenih zelenih mostov ali podhodov čez/pod prometnicami. Že tako velikemu odstrelu medvedov je treba prišteti še izreden odstrel medvedk z mladiči – po posebnih odločbah – ter izgube v prometu. Tako velikih odstrelov in izgub populacije medvedov ne bi prenesla, če bi bila omejena in odrezana od hrvaškega dela enotne dinarske medvedje populacije! Dinaridi v vsej svoji obsežnosti in pestrosti so skozi vso zgodovino zagotavljali najmanjše viabilne lokalne populacije medvedov in volkov, s tem pa tudi dovolj veliko številčnost vrste, da je bila doslej zagotovljena trajnost teh zavarovanih vrst tudi pri nas.

V zadnjem obdobju se je v javnosti zelo okrepila ozaveščenost ljudi za varstvo narave in okolja, zato so bile ustanovljene številne nevladne organizacije za to področje. V Resoluciji LZS iz leta 1998 je določeno, da je sodelovanje lovskih organizacij z naravovarstvenimi državnimi ustanovami, nevladnimi organizacijami ter gibanji strateškega pomena za ohranitev narave in s tem tudi prostoživečih živalskih vrst, zato bomo lovci tudi aktivno sodelovali z njimi. Po desetletju in pol se je izkazalo, da je to sodelovanje zelo naporno in zato slabo ter brez pravih in pričakovanih rezultatov. Namesto aktivnega in strpnega sodelovanja in dialoga z drugimi nevladnimi organizacijami, društvi in gibanji so prišla v javnost predvsem izražena nesoglasja in celo nasprotna stališča o aktualnih vprašanjih varstva narave, kot je bil to na primer zahtevan odstrel kormoranov, volkov, odstrel vo-dečih divjih svinj po odločbi oblasti, zgolj predlogi za spremembo lovnih dob nekaterih vrst, intervencijski odstrel medvedk z mladiči ...

Uveljavljanje etičnih norm je trajna naloga

Proučevanje etičnih norm za različne človekove dejavnosti je zelo zanimivo. Ob pripravah določil za Etični kodeks slovenskih lovcev pred desetletjem in pol smo pregledali približno dva tisoč tiskanih strani zelo različnih kodeksov s področja etike in morale; pretežno so bili s področja medicine, kjer so prve etične norme sprejeli že v antičnih časih. To področje je še vedno zanimivo, vedno bolj pa je tudi nujno uveljaviti merila za zdajšnji čas; že zato, ker se družbene razmere skozi vso človeško zgodovino neprestano spreminjajo, spremembam pa z določenim časovnim zamikom sledijo tudi spremembe v pravilih obnašanja, o etiki in morali ter s tem tudi, kaj je v določenem času prav in kaj ne! To vprašanje je še posebno aktualno ob

večjih ali celo usodnih spremembah v družbi, kar vse so ljudje doživeli z vojnami in revolucijami. Po skoraj pol stoletja ponovno doživljamo silovite spremembe z novo družbeno in politično ureditvijo. Tem spremembam sta v naši družbi svoje dodali še gospodarska kriza in globalizacija, zato govorimo tudi o *krizi vrednot*. Kriza vrednot je prav to, da ni več splošno veljavnih etičnih in moralnih norm pri medsebojnih odnosih ter pri odločanju na vseh ravneh – ni znano, kaj je prav in kaj ne! To povzroča zmedo na vseh področjih življenja in dela. V našem lovstvu imamo bogato dediščino v znanju, kulturi in podedovanih ter tudi nenapisanih etičnih normah srednjeevropskega lovstva, ki so jih spoštovali že naši predniki. Desetletje in pol imamo tudi prvič zapisan EKSL s slovesno zapisrego. Prav v zadnjem obdobju smo vstopili v informacijsko dobo, ki nam odpira nove in brezmjerne možnosti za sodelovanje ter informiranje, kar lahko uporabimo pri uveljavljanju in uresničevanju naših naprednih stališč in programov. Naša lovška tradicija in kultura sta zelo bogati in omikani podlagi za tako delo, ki naj se nikoli ne konča. Tako je naš spoštovani pokojni lovski tovariš **Bruno Skumavec** in prvi predsednik Odbora EK v svoji recenziji mojega knjižnega dela *Večna lovišča* v letu 2010 med drugim zapisal: »V knjižnem delu *Večna lovišča* je avtor Janez Černač nadgradil Etični kodeks slovenskih lovcev z zapovedmi za naš čas, ki so nujne za izhod iz usodnih razmer sedanjega časa. Oblikoval in utemeljil je izhodišča za Ekološki etični kodeks Zemljanov. To je samo en primer, kako se lahko z literarnim delom in zabavnim branjem predstavi najširši javnosti napredna načela, ki so zgrajena na nespornih strokovnih ugotovitvah.«

Kljub vsem stiskam in zablodam je v življenju tako, da je treba previhariti viharje, bi dejal pesnik. Če kdaj, si je nujno v teh časih trdo in vztrajno prizadevati, da uveljavimo svoja napredna načela!

Na podlagi teh ugotovitev lahko zaključimo:

1. Etični kodeks slovenskih lovcev je bil sprejet ob pravem času in je bil velik dosežek pri poenotenju vseh slovenskih lovcev pri vprašanjih, kakšni so pravi in pravični odnosi do narave, divjadi in med ljudmi. Zaradi prehoda v nov družbeni in politični sistem v novi in samostojni državi je bil etični kodeks lovskim organizacijam velika opora v negotovih časih in ob spremembah, zlasti pri zahtevah za uvedbo zakupnega lovnega sistema ter pri zahtevi novih lastnikov gozdov in zemljišč, da pridobijo pravico do zasebnih lovišč.

2. Etični kodeks slovenskih lovcev je povsem v skladu z Deklaracijo o univerzalnem etosu iz leta 1993, zato je ustrezen in aktualen tudi za zdajšnje razmere v naši naravi in družbi. Nujno

ga je uveljavljati v vseh lovskih organizacijah. Sočasno pa ga moramo tudi vztrajno in strpno predstavljati in uveljavljati v javnosti ter pri sodelovanju z lastniki kmetijskih zemljišč in gozdov ter njihovimi organizacijami in združenji.

3. Nujno je treba vzpostaviti redno sodelovanje in zaveznitvo z nevladnimi organizacijami, društvi in gibanji na področju varstva narave in okolja.

4. V zdajšnji globalizaciji in krizi je v pripravi nov *Zakon o gozdovih*. Ob spremembah tega zakona bodo priložnosti in spet »nevarnosti« tudi za področja varstva narave in lovstva, zato bodo lovске organizacije gotovo potrebovale oporo v EK, da bi si lahko uveljavile obvezno in enakopravno sodelovanje:

- z lastniki kmetijskih zemljišč in gozdov pri lovskogojitvenem načrtovanju,
- pri coniranju naravnega prostora za

velike zveri, kjer bi bile določene tudi obveznosti lastnikov ali najemnikov kmetijskih zemljišč pri zavarovanju njihove drobnice, pridelkov in obdelovalnih površin.

5. Zavedajmo se, da bomo uspešno ohranjali naravo in prostoživeče divje živali v skladu z vsebino EKSL samo v odvisnosti od etičnih standardov v naši družbi. Za premike etičnih standardov v družbi je treba vsem zvrstem javnosti vztrajno in v zanimivih vsebinah ter poljudno predstavljati načela in vsebine naših etičnih norm, za kar so primerna tudi literarna in likovna dela ter nove tehnike za obveščanje v informacijski dobi.

6. Naloga Odbora Etičnega kodeksa je, da dosledno in sproti presoja napovedi, ukrepe, odločitve in dejanja oblasti, lovskih organizacij in posameznikov, če so v skladu z etičnimi in moralnimi načeli

in določbami, ki so veljavne in sprejete v EKSL. Šele na podlagi teh ugotovitev lahko izrekajo ukrepe ali kazni samo za to pristojne komisije, službe in sodišča!

Mag. Janez Črnač

Viri:

Etični kodeks slovenskih lovcev, Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, 1998

Resolucija Lovske zveze Slovenije: Lov in trajnostna raba narave, Novo mesto, 1998

Glavač, V.: Uvod u globalnu ekologiju, Državna

uprava za zaščito prirode i okoliša, Zagreb, 1999

Kung, H.: Svetovni etos, Društvo 2000, Ljubljana, 2008

Tavčar, B.: Koliko Zemelj potrebujemo?, Delo, Ljubljana, 23. 8. 2010

Črnač, J.: Večna lovišča, Zveza lovskih družin Novo mesto, Novo mesto, 2010

Divjad in lovstvo, Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, 2012

Črnač, J.: Dežela Abrakadabra in njeni ljudje, Zveza Lovskih družin Novo mesto, 2013

Foto: M. Artnak – Grča

Kakšen je vpliv risa na divjad v Sloveniji

Evrazijski ris (Lynx lynx) je eden najskrivnostnejših in dandanes tudi najredkejših prebivalcev naših gozdov. Zato je poznavanje njegove biologije pogosto omejeno, raziskave pa so težavne. Da bi bolje spoznali vlogo risa v naših gozdovih in dobili realen vpogled v njegove vplive na srnjad in drugo divjad, smo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani zadnjih dobrih deset let intenzivno proučevali plenilske navade risov v Sloveniji. V tem prispevku predstavljamo glavne izsledke teh raziskav.

Plenilstvo je eden ključnih medvrstnih odnosov med živalmi v ekosistemih. Zato je dobro poznavanje učinkov velikih plenilcev pomembno za učinkovito upravljanje divjadi v naravnih območjih, med katere lahko zagotovo prištevamo tudi velik del Slovenije. Primerno načrtovanje

upravljanja mora upoštevati tudi prisotnost plenilcev. V zadnjih letih se vse več raziskav po svetu namenja vlogi velikih plenilcev. Ker pa je njihov vpliv zelo zapleten in odvisen od številnih lokalnih dejavnikov, je pomembno imeti na voljo lokalne podatke. Razen nekaterih lovišč (npr. LPN Jelen) so bili doslej na

splošno učinki plenjenja risa v Sloveniji slabo raziskani. Pomanjkanje zanesljivih podatkov občasno vodi tudi do zmotnih prepričanj o vplivih risa na divjad (glej npr. Lovec, 2012/2: 83–85). Zahvaljujoč intenzivnim raziskavam v Sloveniji imamo zdaj na voljo kakovostne podatke, ki bodo pripomogli tudi k bolj kakovostnemu upravljanju. V nadaljevanju povzemamo glavne ugotovitve znanstvenih člankov, ki so bili objavljeni v zadnjih letih.

Kako smo raziskovali plenjenje risa?

Najpomembnejša metoda pri raziskavi plenjenja risa je bila telemetrija. Večino podatkov smo pridobili od šestih ri-

sov (dva samca, štiri samice), opremljenih z GPS-telemetričnimi ovraticami. Ris ima pri plenjenju zelo ustaljeno vedenje: nekaj dni se giblje po svojem teritoriju in išče plen, ko ga ujame (npr. srno), se več dni zadržuje na istem mestu, dokler ga v celoti ne zaužije, nato pa se spet odpravi naprej. Takšno vedenje je zelo preprosto spremljati s pomočjo telemetrije, saj lahko hitro ugotovimo, kdaj ris ujame večji plen. Tako lahko ugotovimo, koliko časa preteče od ene uplenitve do naslednje, kar je ključni podatek za določanje stopnje plenjenja.

Kadar koli smo opazili, da se je kateri od spremljanih risov ustavil, smo se odpravili na teren in na mestu zgostitev GPS-točk poiskali ostanke njegovega plena. Na tak način smo uspeli najti 86 ostankov risovega plena, ki smo jih nato natančneje analizirali. Določili smo vrsto plena in spol, kasneje pa s pomočjo reznja zob in štetja letnic zobovine določili točno starost. Preveriti smo želeli tudi, kolikšen delež risovega plena zavzemajo živali v slabi telesni kondiciji. Telesno stanje živali je dokaj težko oceniti samo po njenem zunanjem videzu, saj pogosto šibke ali bolehnne živali na zunaj delujejo zdrave. Zato smo se poslužili metode analize vsebnosti maščevja v kostnem mozgu, kar je zelo objektivna in v svetu široko uporabljena metoda za določanje telesnega stanja divjadi.

S pomočjo telemetrije lahko zaznamo samo večji plen, medtem ko manjšega (npr. glodavce) ris poje zelo hitro in od njega pogosto ne ostane ničesar. Zato smo podatke o ostankih večjega plena, najdenih s pomočjo telemetrije, kombinirali z analizo risovih iztrebkov in vsebine želodcev mrtvih risov. V iztrebkih in želodcih se namreč ohranijo ostanke vsega, kar risi pojedjo, plensko vrsto pa lahko določimo na podlagi mikroskopske analize dlak oziroma perja.

Da bi bolje spoznali tudi potek risovega hranjenja s plenom in ugotovili, katere vrste mrhovinarjev se hranijo z njegovim plenom, smo kot eni izmed prvih v svetu ostanke risovega plena spremljali tudi s pomočjo avtomatskih kamer za nočno snemanje (nekaj od teh posnetkov je na ogled na spletni strani: www.youtube.com/user/mklynx/videos).

Katere živali lovijo risi?

Ugotovili smo, da je v Sloveniji za rise daleč najpomembnejša plenska vrsta srnjad (*slika 1*), ki je predstavljala 55 % živali, ki jih je uplenil ris, ter 79 % vse biomase, ki jo zaužije. Ti podatki se ujemajo z izsledki drugih raziskav v srednji Evropi (npr. Švica, Nemčija, Češka, Poljska). Za razliko od drugih evropskih držav pa smo opazili, da v naših dinarskih gozdovih risi redno lo-

Slika 1: V Sloveniji je najpomembnejši risov plen srnjad. Če ga pri hranjenju ne zmoti medved ali človek, se z odraslo srno hrani v povprečju 4,4 dneva. (Foto: Miha Krofel)

vijo tudi navadnega polha (*Glis glis*), katerega ostanke smo našli v 16 % iztrebkov in želodcev risa. Očitno so polhi še posebno pomembni za samice in mlade rise. Pri samicah lahko polhi zavzemajo tudi do polovico vse prehrane. Pomen polha v prehrani se spreminja med leti in sezonami v skladu z dostopnostjo polhov v naravi. Zanimivo je bilo opažanje, da se risi občasno prehranjujejo s polhi tudi pozimi. S sledenjem v snegu smo opazili, da takrat risi polhe lovijo tako, da obiskujejo kraške jame, v katerih prezimujejo polhi.

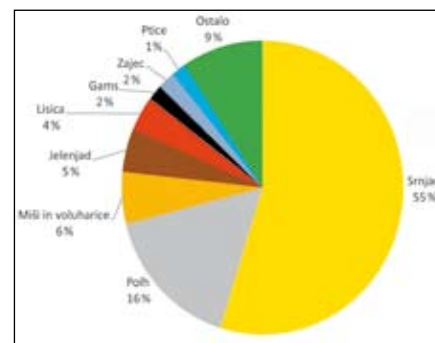
Analize so pokazale, da se risi v manjši meri prehranjujejo še z mišmi in voluharicami, jelenjadjo (predvsem teleti), gamsi, zajci, manjšimi pticami, kačami in mrhovino (*slika 2*). Opazili smo, da risi redno plenijo tudi lisice, ki so zavzemale

4 % vsega risovega plena. Pri tem smo ugotovili, da se je ena od risinj očitno kar specializirala za lov na lisice, saj so te zavzemale kar polovico vsega njenega najdenega plena.

Koliko plena ubije ris?

S pomočjo telemetrije smo lahko natančno ocenili stopnjo plenjenja risa na parkljasto divjad. V povprečju ris ujame enega parkljarja na 7,2 dneva. Za srnjad ta vrednost znaša eno žival na 7,6 dneva oziroma 48 osebkov srnjadi na leto. Za ugotavljanje vpliva plenjenja na divjad samo te številke ne povedo prav veliko, saj moramo upoštevati, na kakšni površini lovi posamezen ris in kolikšen delež vse srnjadi na tem območju upleni na leto. Ker smo imeli rise opremljene s telemetričnimi ovraticami, smo za naše raziskovalno območje (Notranjska in Kočevska) lahko ocenili ta vpliv.

V povprečju ris vsako leto ujame 0,22 osebkov srnjadi/100 ha. Za dinarske gozdove to pomeni, da posamezen ris na leto upleni približno 8 % populacije srnjadi znotraj svojega teritorija. To je tudi temeljni podatek, pomemben za

Slika 2: Delež pojavljanja posameznih plenskih vrst v risovi prehrani. Pod »preostalo« smo šteli rastlinski material, mrhovino, plazilce ipd.

Slika 3: Pomemben del risove prehrane v Sloveniji, še posebno za samice in mlajše osebkove, je navadni polh. (Foto: Miha Krofel)

upravljanje. Za lažjo predstavo lahko za primerjavo navedemo še podatek, da na območju Notranjskega in Kočevskega LUO znaša odstrel v povprečju 1,04 osebkov srnjadi/100 ha oziroma 38 % populacije srnjadi na leto.

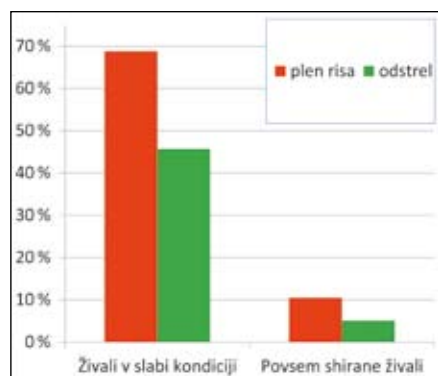
Pri tem je treba opozoriti, da so navedene številke povprečja in da se lahko lokalni vpliv risa razlikuje med različnimi deli njegovega teritorija, čeprav smo na splošno opazili dokaj enakomerno plenjenje v prostoru. Pri tem so bile zanimive razlike v primerjavi z odstrelom: medtem ko je z odstrelom odvzetih več živali na območjih, kjer je tudi več živali, risi v prostoru plenijo dokaj enakomerno ne glede na lokalne gostote srnjadi.

Koliko časa se ris hrani s plenom?

V povprečju se risi z uplenjeno srnjadjo prehranjujejo 3,7 dneva (če jih pri tem ne zmoti človek). Opazili smo, da na čas hranjenja pomembno vplivajo različni mrhovinarji, ki tudi izkoriščajo trupla živali, ki jih je uplenil ris; npr.: lisica, medved, kuna, divji prašič, kanja, krokar, planinski orel. Med njimi je bil največji vpliv medveda, ki je našel 30 % ostankov risovega plena. Kadar je ostanke plena našel medved, se je ris lahko hranil s svojim plenom v povprečju le 2,3 dneva, v primerjavi s 4,4 dneva v primerih, ko medvedov ni bilo v bližini. Ocenili smo tudi, da zaradi izgub zaradi medvedov risi za 23 % povečajo stopnjo plenjenja.

Ali ris selektivno lovi šibkeše živali?

Pri ugotavljanju vpliva risa na divjad ni pomembno samo število živali, ki jih risi uplenijo, ampak tudi, katere živali ujamejo. Ker med parkljasto divjadjo

Slika 5: Pomembna vloga risa v naravi je selektivno plenjenje osebkov v slabši telesni kondiciji. Graf prikazuje primerjavo telesnega stanja srnjadi, ki so jo uplenili risi, in odstreljeno srnjadjo. Prikazan je delež živali v slabi kondiciji (manj kot 70 % maščevja v kostnem mozgu) in delež povsem shiranih, ki bi verjetno poginile same od sebe (manj kot 20 % maščevja v kostnem mozgu).

večino risovega plena predstavlja srnjad, smo se pri raziskovanju selekcije pri plenjenju risa ukvarjali predvsem s to vrsto. Na žalost trenutno v Sloveniji še ni na voljo dobrih podatkov o spolni in starostni sestavi populacije srnjadi v naravi ter o njeni telesni kondiciji. Zato smo sestavo risovega plena primerjali z odstreljenimi živalmi.

V primerjavi z odstrelom so risi pogostejše plenili odraslo srnjad (delež 2+ živali: 67 %). Če upoštevamo samo odraslo srnjad, pa se starost med risovim plenom in odstrelom ni razlikovala. V spolni sestavi na splošno ni bilo večjih razlik. Pomembne razlike smo opazili samo pri odraslih živalih. Medtem ko so med njimi v odstrelu prevladovali sr-

zdravstvenega stanja divjadi. Navedeni podatki so tudi pomembna podlaga za primerno upoštevanje prisotnosti risa v naravi pri načrtovanju odstrela, kar je zdaj vsaj delno že vključeno v upravljanje srnjadi.

Dodatna literatura (na voljo na spletu in pri avtorjih):

Krofel, M., 2012. Medvrstne interakcije, povezane s plenjenjem pri evrazijskem risu (*Lynx lynx*) na območju severnih Dinaridov. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Ljubljana.

Miha Krofel, Klemen Jerina, Ivan Kos, Hubert Potočnik, Tomaž Skrbinšek

Slika 4: Na stopnjo risovega plenjenja pomembno vpliva tudi medved, ki risu ukrade približno tretjino plena. (Foto: Miha Krofel)

njaki (64 % samcev), je bilo spolno razmerje pri risovem plenu bolj enakomerno (52 % samcev).

Po drugi strani pa smo ugotovili večje razlike v telesni kondiciji živali. Delež srnjadi v slabi telesni kondiciji (manj kot 70 % maščevja v kostnem mozgu) je bil pri živalih, ki jih je uplenil ris, precej večji (69 %) kot pri odstreljeni srnjadi (46 %). Razlike smo opazili tudi v deležu povsem izstradanih živali (manj kot 20 % maščevja v kostnem mozgu, kar pomeni, da žival verjetno sama po sebi ne bi preživel); med risovim plenom je bilo takšnih 10 %, med odstreljenimi pa 5 % (slika 5).

Podatki kažejo, da čeprav risi občasno uspejo upleniti tudi povsem zdrave živali, na splošno selektivno plenijo predvsem živali v slabši telesni kondiciji, vsaj v primerjavi z odstrelom. To se sklada z rezultati mnogih tujih študij, ki so pokazale, da imajo plenilci pomembno vlogo pri naravni selekciji velikih rastlinojedcev in da prispevajo k ohranjanju ugodnega

ZAHVALA

Velik del raziskav, povezanih z risi, bi bil precej težje izvedljiv brez ne-sebične pomoči poklicnih lovskih čuvajev **lovišč s posebnim namenom (LPN) Jelen, Ljubljanski vrh, Medved in Snežnik - Kočevska Reka** ter članov lovskih družin; **Begunje, Borovnica, Cerknica, Gornje Jezero, Ig, Iga vas, Kozlek, Krka, Loka pri Črnomlju, Loški Potok, Martin Krpan - Nova vas, Osilnica, Planina, Rakek, Rakitna, Ribnica, Senožeče, Stari trg - Lož, Tabor - Zagorje, Tomišelj in Velike Lašče**. Posebna zahvala velja vodji LPN Jelen **Antonu Marinčiču** ter lovskim čuvajem oziroma članom lovskih družin **Zoranu Bolčini, Tadeju Burazerju, Janezu Hrenu, Dragu Hribarju, Francu Petriču, Damirju Prokopoviču, Simonu Ruparju, Francu Sterletu, Miru Uljanu in Valentinu Vidojeviču**.

Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2013

Na Veterinarski fakulteti (VF) v Ljubljani s pomočjo Lovske zveze Slovenije (LZS) že vrsto let spremljamo zdravstveno stanje divjadi v slovenskem prostoru. Pri divjadi ugotavljamo številne bolezni in povzročitelje, ki lahko prizadenejo tudi domače živali in človeka. Redni pregledi poginjenih in odstreljenih obolenih živali ter pregled stanja (monitoring) nekaterih pomembnejših bolezni nam omogočajo vpogled v zdravstveno stanje in sprotno spremljanje trendov pojavnosti različnih bolezni pri divjadi.

Izbruhi bolezni pri ljudeh in domačih živalih, ki so posledica prenosa s prostoživečih živali, so v zadnjem desetletju prisilili Evropo in druge države po svetu k vzpostavitvi sistemov načrtnega nadzora nad pojavnostjo bolezni in ugotavljanjem povzročiteljev bolezni pri prostoživečih živalih. Trajen nadzor bolezni pri prostoživečih živalih in živalih, gojenih v oborah, se trudimo skupaj z Upravo RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin vzpostaviti tudi v Sloveniji. Interes države za to področje je žal še vedno pre-

majhen, saj se v glavnem osredotoča le na bolezni, ki jih Evropa pri prostoživečih živalih šteje za najnujnejše, medtem ko za druge bolezni ni programa na nacionalni ravni. V državah, ki redno opravljajo tovrstni nadzor, je bistveno večja verjetnost, da pravočasno zaznajo prisotnost povzročiteljev kužnih bolezni, tudi zoonoz, in posledično učinkoviteje poskrbijo za potrebne ukrepe. V Sloveniji so dodatno zaskrbljujoče področje zdravstvenega varstva živali obore, ki so brez ustreznega nadzora in so možen

vir bolezni za domače in prostoživeče živali pa tudi človeka.

Aktualna problematika v letu 2013

Na VF v Ljubljani smo v letu 2013 opravili 61 patoanatomskih pregledov trupel ali organov divjadi iz 37 različnih lovišč lovskih družin (LD) (*preglednica*). Pregled smo opravili pri sedmih različnih živalskih vrstah (srnjad, gams, jelenjad, muflon, divji prašič, poljski zajec, kuna belica),

živalih različnih starosti in obeh spolov. Med pregledanimi živalmi je bil največji delež srnjadi in gamsov.

Vzroke pogina ali bolezni divjadi ugotavljamo na vzorcih, poslanih iz posameznih lovskih družin (LD) ali lokalnih veterinarskih ambulant, kamor ste jih prinesli lovci.

vzorca ter rezultati so navedeni v **preglednici**.

V primerjavi z letom 2012 smo v letu 2013 zaznali povečan pogin skoraj vseh živalskih vrst. Vzrok temu sta podaljšano zimsko obdobje in slabe življenjske razmere, na katere živali niso bile pripravljene. V letu 2013 smo

Slika 1: Srna – novotvorba, cistični teratom v pljučih srne

Pri svojem delu uporabljamo validirane in akreditirane metode, s katerimi je mogoče z veliko zanesljivostjo ugotavljati vzroke pogina in oslabelosti živali. Za določitev diagnoze uporabljamo, odvisno od primera, eno ali več diagnostičnih metod (patoanatomska sekcija, mikrobiološke,

kot vzrok bolezni ugotavljali nekatere mikroorganizme (**preglednica**), ki pa se pojavljajo le pri posameznih živalih in navadno ne pomenijo tveganja za druge živali. Občasno uspešno diagnostiko otežuje starost materiala (razpadlost), ki onemogoča opravljanje določenih preiskav.

Slika 2: Poljski zajec – EBHS, krvavitve po notranjih organih

parazitološke, patohistološke, molekularne in rentgenske preiskave in različne meritve).

Kot vzrok pogina/bolezni ugotavljamo različne vrste zajedavskih bolezni, zastrupitve s hrano, poškodbe, bakterijske in virusne bolezni ter novotvorbe. LD, iz katerih smo prejeli material, vrsta živali in

Pri večini poginulih prežvekovalcev smo ugotavljali pljučne in črevesne zajedavce ter povečano pojavnost zunanjih zajedavcev. Pri srnjadi smo pogosteje ugotavljali zajedavske pljučnice. Najpogosteje smo iz pljučnega tkiva izolirali malega pljučnega črva iz družine Protostrongylidae. Pri muflonih smo potrdili pri-

Preglednica: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2013

LD	Žival	Vzorec	Diagnoza
Murska Sobota	srnjak	glava	kronično gnojno vnetje kože (poškodba)
Čezsoča	gams	koža	garje neg.
Čezsoča	gams	koža	garje neg.
Škofljica	srna	truplo	zajedavska pljučnica
Škofljica	srnjak	truplo	zastrupitev s hrano
Bled	muflon	truplo	sepsa (<i>Streptococcus bovis</i>) + zajedavci
Tolmin	gams	truplo	pljučnica
Domžale	srna	truplo	zastrupitev s hrano
Udenboršt	divji prašič ♀	truplo	zastrel + sepsa (<i>Streptococcus porcinus</i> , <i>S. suis</i>)
Košana	divji prašič	noga	zastrel
Murska Sobota	srna	truplo	vnetje možganske skorje
Storžič	muflon	truplo	zajedavska pljučnica + mali jetrni metljaj
Nomenj	gams	truplo	zajedavska pljučnica
Nomenj	gams ♀	truplo	zajedavska pljučnica
Grosuplje	srna	truplo	zajedavska pljučnica
Rečica ob Savinji	gams	truplo	Osteomyelitis (vnetje kosti)
Luče ob Savinji	gams	koža	garje poz.
Domžale	srna	truplo	zastrupitev s hrano
Kobarid	gams ♀	truplo	mehanična poškodba
Trstelj	divji prašič	pljuča	pljučnica
Vače	srnjak	truplo	pljučni in črevesni zajedavci
Kobarid	gams	truplo	zajedavska pljučnica
Pečarovci	srnjak	truplo	zastrupitev s hrano
Lukovica	srna	truplo	pljučni in črevesni zajedavci
Nomenj	košuta	truplo	mehanična poškodba
Gradišče Košana	divji prašič	truplo	sepsa (<i>Enterobacter cloacae</i>)
Bled	košuta	truplo	zastrupitev s hrano
Jelovica	košuta	truplo	neznan vzrok pogina (izključene poškodbe in zajedavci) – razpadel material
Tabor Sežana	poljski zajec	truplo	EBHS
Sovodenj	srna	truplo	mehanična poškodba
Polhov Gradec	gams ♀	truplo	kožni, pljučni in črevesni zajedavci
Solčava	gams ♀	truplo	mehanična poškodba
Nomenj	gams ♀	truplo	hepatitis + pljučni zajedavci
Suhor	srnjak	truplo	abscesi (<i>Yersinia pseudotuberculosis</i>)
Moravci	srnjak	truplo	zajedavci in vnetje prebavil (neprimerna prehrana) + zlom zgornje čeljustnice
Kobarid	gams	truplo	zastrel + sepsa
Škofljica	srnjak	truplo	pljučni in črevesni zajedavci
Škofljica	srna	truplo	pljučni in črevesni zajedavci + degenerativna bolezen ledvic
Videm	srnjak	truplo	pljučni in črevesni zajedavci
Slovenske Konjice	srnjak	glava	neg. na steklino
Kresnice	srna	truplo	pljučni in črevesni zajedavci
Kresnice	srna	truplo	pljučni in črevesni zajedavci
Planina	divji prašič	jetra	hepatitoza (motnja funkcije jeter)
Planina	srnjak	pljuča	zajedavska pljučnica
Planina	divji prašič	truplo	kolaps (odpoved delovanja organov)
Vojkovo - Podnanos	srna	truplo	zajedavska pljučnica + cistični teratom
Škofljica	srnjak	truplo	mehanična poškodba + sepsa (<i>Trueperella pyogenes</i>) + zajedavska pljučnica
Pugled	srna	truplo	sepsa (<i>Staphylococcus aureus</i>) + pljučni in črevesni zajedavci
Udenboršt	srnjak	truplo	zajedavska pljučnica
Slovenske Konjice	kuna belica	truplo	mehanična poškodba; neg. na steklino
Pivka	srna	truplo	zastrel
Škofljica	poljski zajec	truplo	EBHS + sepsa (<i>Pasteurella multocida</i>)
Kozje stena	gams ♀	truplo	sepsa (<i>Corynebacterium pseudotuberculosis</i>)
Podgorje	gams ♀	truplo	neznan vzrok pogina (izključene mehanske poškodbe in infestacija z zajedavci) – razpadel material
Kranjska gora	gams ♀	truplo	garje poz. + pljučnica
Soča	gams	glava	kontagiozni ektim
Sovodenj	srnjak	truplo	črevesni zajedavci
Planina	košuta	mišičnina	zajedavci iz družine Trichostrongyloidea
Planina	srnjak	pljuča	bronhitis (vnetje dihalnih poti)
Planina	srnjak	pljuča	bronhitis (vnetje dihalnih poti)
Planina	srnjak	jetra	razpadel material (neg. na zajedavce)

sotnost malega jetrnega metljaja. Zaradi dolge zime je lani v naravi primanjkovalo primerne hrane, zato so bile živali prisiljene uživati manj primerno. Posledično smo ugotavljali več zastrupitev oz. nepravilno delovanje prebavil in presnove. Prizadete živali so bile shujšane, z zelo zamazan zadkom, napihnjenimi prebavili in motnjami v kislinskobaznem ravnovesju vampa ter motnjami v menjavi dlake. Neugodne razmere so negativno vplivale tudi na breje živali, ki so svoj obstoj pogosto žrtvovale plod. V maternicah takih živali smo ugotovili različne stopnje razgradnje odmrlih plodov. Verjetno je tudi odmiranje plodov eden od vzrokov zmanjšanja števila nekaterih vrst prostoživečih živali (npr. srnjad), o katerih poročajo iz različnih LD po Sloveniji.

V zadnjih letih opažamo pri prostoživečih živalih povečano pojavnost redkih oblik tu-

Slika 3: Gams – kužni ektim, bradavičaste spremembe na koži

nikakor niso primerna za nadaljnjo uporabo. Med zanimivimi in zelo redkimi novotvorbami smo v letu 2013 v pljučih srne ugotovili cistični teratom. Večinoma gre za benigne novotvorbe v organih ali tkivih, ki jih najdemo tudi drugod, npr. v možganih, jetrih, ščitnici, spolnih žlezah. Verjetno so ti tumorji v organizmu že od rojstva. Lah-

ko vsebujejo različna tkiva in epitelije, npr. živčno, maščobno tkivo, kosti, dihalni epitelij. V literaturi so opisani le štirje primeri takega tumorja na jajčnikih pri jelenjadi.

Po daljšem premoru smo pri poljskem zajcu zopet potrdili sindrom evropskega rjavega zajca ali leporidni kalicivirusni hepatitis (EBHS), kar sovpada z neugodnimi življenjskimi razmerami in s tem povezanim stresom. Po vsej verjetnosti se je število poginulih zajcev v zimsko-spomladanskem obdobju povečalo, vendar je bilo trupla, zaradi slabih terenskih razmer in pomanjkanja hrane za mesojede vrste živali, težje ali sploh nemogoče najti. EBHS je zelo nalezljiva akutna bolezen poljskega (*Lepus europeus*) in planinskega (*Lepus timidus*) zajca, za katero je značilen akutni hepatitis, ki se pogosto konča s poginom. Povzročitelj je virus, ki spada v družino Caliciviridae. Smrtnost je velika, ko se bolezen pojavi prvič, kasneje ima večina zajcev že

Slika 4: Srna – *Corynebacterium pseudotuberculosis*, gnojne bule na ledvici

morjev. Material takih živali je zelo dragocen, saj med drugim kaže na spremembe v okolju (predvsem onesnaženost), ki vplivajo tudi na povečano pojavnost novotvorb tudi pri prostoživečih živalih. S preiskavami smo ugotovili, da so poleg sprememb, ki jih opazimo v enem ali več organih, spremenjene, tumorozne celice prisotne še v tkivih drugih organov (tudi v mišičnini), čeprav sprememb ne vidimo s prostim očesom. Zato trupla s tumoroznimi spremembami

Slika 5: Divji prašič – strelna rana, poškodba kosti

ustvarjena protitelesa, zato so pojavi bolezni redki in z majhno smrtnostjo. Večino obolelih zajcev najdemo poginulih, manjši del pa je zelo prizadet; ti so po navadi odstreljeni ali pa poginejo v krajšem času po izbruhu bolezenskih znakov. Največja smrtnost nastane jeseni, ko je populacija najštevilčnejša in mlajše živali postanejo dovzetne za to virusno bolezen. Virus se izloča prek iztrebkov ali z izločki skozi usta. Najverjetnejša pot okužbe je z iztrebki, skozi usta, mogoča pa je tudi okužba prek dihal.

Že drugo leto zapored smo pri gamsih zasledili pojav kontagioznega ektima. Povzročitelja smo potrdili z molekularno preiskavo spremenjenega tkiva. Kontagiozni ektim je zelo nalezljiva bolezen kože, ki prizadene domače in tudi prostoživeče prežvekovalce. Bolezen povzroča *Orf virus*. Zaradi bolečih sprememb na ustih in v njihovi okolici živali ne jedo in stradajo. Zaradi sprememb na vimenu samice zapustijo mladiče, medtem ko spremembe na nogah povzročijo začasno šepavost. Virus se prenaša s stikom z okuženo živaljo ali stikom z okuženim okoljem (npr. na solnicah). Vir okužbe pri prostoživečih živalih je pogosto težko določiti, bolezen je praviloma ozdravljiva. Pri ljudeh z oslabiljenim imunskim sistemom lahko občasno povzroči zdravstvene težave. Potrdili smo nekaj primerov garjavosti. V vseh primerih je bila bolezen izražena v izredno močni obliki. Garjavost je huda zajedavska bolezen, ki prizadene predvsem gamse, lahko pa tudi drugo divjad. Letos smo garjavost potrdili tudi pri večjem številu lisic, ki prihajajo na VF v okviru nacionalnega spremljanja stanja stekline. Garjavost povzročajo zunanji zajedavci, ki jih uvrščamo med pršice. Po navadi ugotavljamo garjavca vrste *Sarcoptes scabiei*. Garjavci so v populaciji stalno prisotni, njihov izbruh je v veliki meri odvisen od odpornosti živali in razmer v okolju.

Kot vzrok pogina pri divjadi ugotavljamo tudi kužne

bolezni. Zanimiva je povečana pojavnost gnojnih bakterij (*Yersinia pseudotuberculosis*, *Corynebacterium pseudotuberculosis*, *Staphylococcus aureus* in *Trueperella pyogenes*), ki povzročajo spremembe, podobne tistim pri tuberkulozi (TBC). Nekateri lovci se že zavedajo nevarnosti pojava TBC (bolezen je zoonoza), zato redno pošiljajo na pregled trupla z znaki (gnojne bule po organih) omenjene bolezni. V Sloveniji trenutno še nismo potrdili človeku nevarnih povzročiteljev TBC. V Evropi sta najbolj znana rezervoarja TBC jazbec (*Meles meles*) v Veliki Britaniji in na Irskem ter divji prašič na Iberskem polotoku in v Italiji. Primeri TBC so bili zabeleženi pri prostoživečih in gojenih živalih tudi drugod po Evropi, pred nedavnim pri navadnem jelenu v Avstriji, Franciji in na Portugalskem. Prav zaradi prisotnosti TBC v sosednjih državah je potrebna previdnost pri ravnanju s trupli, kjer se ugotovijo gnojne spremembe. Taka trupla čim bolj nedotaknjena in zapakirana v vreče pošljete na VF, kjer bomo s preiskavami odkrili povzročitelje sprememb in o ugotovitvah obvestili pošiljatelja materiala.

Povečalo se je tudi število poškodovanih živali zaradi

strelnih ran (obstrelitve). Take živali v večini primerov poginejo za posledicami sepse, ki jo povzročijo nečistoče iz zunanjega sveta (nečistoča na dlaki in koži), ki z izstrelkom vstopijo v organizem. Če niso poškodovani vitalni deli organizma, žival lahko preživi še teden ali dva. V primeru poškodb okončin je predvsem pri divjem prašiču možnost delne sanacije poškodbe izredno velika in se čas preživetja lahko podaljša. Vsekakor žival zaradi poškodb, ki so posledica strela, trpi, zato je tudi z etičnega vidika pomembno, da poskrbimo, da ji skrajšamo muke.

Pri nekaterih primerih ni bilo mogoče ugotoviti vzroka pogina ali slabega zdravstvenega stanja. Eden glavnih vzrokov za manjši obseg diagnostike je starost materiala. V posameznih primerih kljub vsej dostopni diagnostiki in drugih dodatnih preiskavah vseeno nismo mogli ugotoviti vzroka bolezni. Pri nekaterih primerih specifične preiskave – zaradi velikih stroškov posamezne preiskave – opravljamo naknadno, ko je na voljo več vzorcev.

Če v svojih loviščih opazite oslabiljene živali, živali s spremembami na telesu ter živali, ki se obnašajo nenavadno, vam

Vse preiskave na divjadi, ki jih opravljamo na Inštitutu, so za LD brezplačne, zato vas pozivamo, da to možnost izkoristite. Pri ravnanju s trupli, ki jih nameravate poslati v preiskavo, obvezno uporabljajte zaščitne rokavice oz. si po končanem opravilu razkužite roke. Če svežega trupla ni mogoče dostaviti v krajšem časovnem obdobju (2 do 3 dni), vas prosimo, da truplo zamrznete.

Prosimo vas, da trupla živali po najdbi ali odstrelu v najkrajšem mogočem času pošljete zaprta oz. neočiščena na naslov:

**Veterinarska fakulteta
Inštitut za zdravstveno
varstvo in gojitev divjih
živali, rib in čebel
Gerbičeva 60
1000 Ljubljana**

svetujemo, da jih odstrelite in nam jih pošljete na pregled na veterinarsko fakulteto. Za LD je priporočljivo sledenje vzrokom morebitnih poginov. Zaradi možnosti prenosa različnih bolezni prostoživečih živali na ljudi ter zanesljivejših rezultatov diagnostičnih pre-

iskav svetujemo, da v pregled v najkrajšem mogočem času pošljete zaprta oz. neočiščena trupla.

Za vsa morebitna vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na voljo osebno ali na tel. številkah (01) 47-79-196 in (01) 47-79-847, in sicer; vsak delavnik od 7. do 15. ure.

**Gorazd Vengušt,
Diana Žele**

*Univerza v Ljubljani,
Veterinarska fakulteta,
Inštitut za zdravstveno
varstvo in gojitev divjih
živali, rib in čebel,
Gerbičeva 60,
1000 Ljubljana.*

(Viri so na voljo pri avtorjih.)

Zahvala

Zahvaljujemo se LZS, ki ves čas tesno sodeluje z Veterinarsko fakulteto in omogoča neprekinjeno spremljanje zdravstvenega stanja. Posebno se zahvaljujemo vsem LD in posameznikom, ki v preiskave pošiljajo trupla živali in nam tako omogočajo redno spremljanje in stalen pregled na področju zdravja divjadi v Sloveniji.

Lovska zveza Slovenije

in Strokovnoznanstveni svet pri Lovski zvezi Slovenije

vas vabita

na predstavitev vaših izkušenj in spoznanj, povezanih s temo

POMEN LOVSTVA V DANAŠNJEM ČASU

na 6. Slovenskem lovskem dnevu,

ki bo v soboto, 12. aprila 2014 (lokacija bo določena naknadno).

Lovska zveza Slovenije oziroma njen Strokovnoznanstveni svet bo tudi v letu 2014 pripravil strokovni posvet v okviru Slovenskega lovskega dneva z naslovom Pomen lovstva v današnjem času. S predstavitvami na izbrano temo se bomo lovci lahko podrobneje seznanili z različnimi pomeni lovstva za varstvo narave, trajnostni razvoj kot tudi širšimi družbenimi vidiki ter nanje opozorili še druge.

Vabimo vas, da se na posvetu predstavite s svojimi prispevki na to temo. Pričakujemo dokumentirano, 15-minutno predstavitev vaših rezultatov, izkušenj in mnenj glede obravnavane oz. drugih tem s področja lovstva.

Prosimo vas, da okvirne naslove, predhodne izvlečke predstavitve na polovici strani ter vaše kontaktne podatke pošljete najkasneje **do srede, 12. marca 2014**, na e-naslov: sabina.mrlak@lovska-zveza.si. Strokovnoznanstveni svet bo gradivo pregledal in sodelujočim avtorjem posredoval nadaljnja navodila glede predstavitve in objave prispevkov.

Prof. dr. Ivan Kos,
predsednik Strokovnoznanstvenega sveta pri Lovski zvezi Slovenije

4. Optika za strele na daljše razdalje

Vse od začetkov lova so lovci skoraj vsako orožje za lov uporabljali tako dolgo, dokler ga ni nadomestilo drugo orožje, ki je povečalo lovčev doseg. Sulice so nadomestili loki in puščice, te pa strelno orožje, ki je še vedno v uporabi. Strelno orožje zagotovo ne bi bilo tako dolgo osnovno/glavno lovsko orožje, če ne bi sčasoma doživelo številnih izboljšav, ki so povečale njegovo natančnost in uporabni doseg. Nenehne izboljšave strelnega orožja in predvsem strelnih daljnogledov so v zadnjih letih uporabni doseg podaljšale do skoraj nepredstavljljivih razsežnosti. Izpopolnjenost lovskih risanic in lovskih strelnih daljnogledov je že na tako visoki ravni, da so lovsko pravični streli (če je mogoče divjad na takšno daljavo tudi pravilno oceniti, da je primerna za odstrel) lahko tudi precej daljši, kot so bili v preteklosti. Precenjevanje lastnih sposobnosti pa kljub vsemu pri dolgih strelah prav lahko privede do ob-strelitve divjadi. V nadaljevanju tega prispevka bomo zato predstavili temeljne zakonitosti streljanja na daljše razdalje. Nekateri bodo v članku našli še nekaj dodatnega znanja, vsi pa bi morali iz njega predvsem povzeti jasno sporočilo, da je treba pred vsakim dolгим strelom na divjad temeljito premisliti. Vsi poznamo neodgovorne izjave: »Sem videl srnjaka na 300 metrov in sem malo višje pomeril...« Stvari še zdaleč niso tako preproste, niti ne vedno etične! Etični kodeks slovenskih lovcev nas zavezuje, da moramo na lovu in do divjadi ravnati odgovorno!

Zunanja balistika

Zunanja balistika proučuje dogajanje med letom/potjo krogle v zraku, kar je pri dolgih strelah najpomembnejše, saj najbolj vpliva na natančnost zadetka. Na *sliki 1* je z rdečo barvo prikazan let krogle v zraku, in sicer tako imenovana *balistična krivulja krogle*. Med letom delujeta na kroglo v največji meri predvsem sila težnosti (gravitacijska) in sila zračnega upora. Zračni upor kroglji med letom zmanjšuje hitrost, sila težnosti pa jo usmerja proti zemlji. Balistična krivulja je sicer odvisna še od mnogih drugih vplivov, in sicer med najpomembnejše sodijo masa/teža krogle, hitrost pri

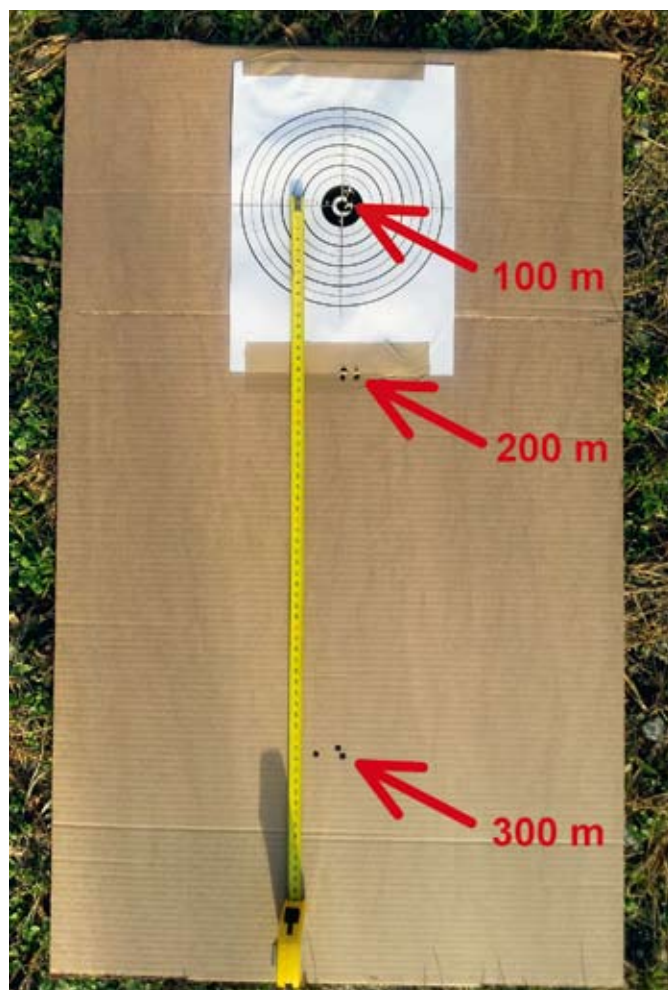
izstopu iz cevi, oblika krogle (aerodinamičnost, oziroma ugoden balistični koeficient), naklon ob strelu, hitrost vrtenja (rotacije) krogle, gostota, temperatura, tlak in vlažnost zraka, nadmorska višina, hitrost in smer vetra ... Razen vetra in naklonskega kota strela je k sreči mogoče večino naštetih dejavnikov morda nekje do 400 metrov zanemariti, »lovsko pravični« streli pa tako ali tako skoraj nikoli niso daljši. Prvi pogoj za natančne dolge strele je natančno poznavanje balistične krivulje leta krogle oziroma kolikšen bo na določeni razdalji padec krogle pod ravno črto merjenja s strelnim daljnogledom. Za tiste lovce, ki sami polnijo svoje strelivo,

Slika 1: Balistična krivulja leta/poti krogle (v rdeči barvi) in črta merjenja s strelnim daljnogledom (v modri barvi). Obe liniji se sekata pri 100 metrih, kar je v tem primeru razdalja »pristrelitve« puške.

je to dokaj preprosto, saj je dovolj, da izmerijo hitrost krogle na ustju cevi (tovrstne naprave danes niso več drage in so že v široki uporabi) ter nato uporabijo katerega od spletnih balističnih programov

(kalkulatorjev) za določitev balistične krivulje. Za vse druge pa je najenostavnejše, če na primernem strelišču na tarči preizkusijo, kakšno balistično krivuljo imajo določene krogle, izstreljene iz

Slika 2: Prva skupina treh strelav je bila oddana z oddaljenosti 100 metrov, druga z 200 metrov in tretja s 300 metrov. V vseh primerih je bila točka merjenja središče tarče. Z nje je prav tako mogoče videti zadetka iz središča tarče, pa tudi, da ima krogla (6,5 x 47; 9 g) precej padca, a tudi na daljših razdaljah ohranja za lov zadovoljivo natančnost.

njihovega strelnega orožja. Takšna določitev balistične krivulje je predstavljena na **sliki 2**, kjer je bilo na tarčo izstreljenih devet strelcev, in sicer tri strelne skupine z daljave 100, 200 in 300 metrov. Z merjenjem razdalje med skupinami zadetkov je mogoče določiti padec krogle na teh oddaljenostih. Podatke o padcu krogle na določenih razdaljah sicer navajajo tudi vsi proizvajalci streliva na škatlah streliva, a je glede na množico vplivnih okoliščin vedno priporočljivo tudi v praksi preveriti, ali vsi podatki tudi dejansko veljajo. Razhajanja med zapisanimi in dejanskimi vrednostmi so namreč pogostejša kot njihovo ujemanje! Ko je balistična krivulja posameznega streliva pri določenem orožju znana, je mogoče na daljše razdalje streljati na več načinov. Ta načela bomo v nadaljevanju še podrobno opisali. Nekaj besed velja nameniti tudi »mitom« oz. raznim »resnicam«, ki so povezani s tematiko streljanja na dolge razdalje. Najpogostejši je mit, da so hitrejške krogle manjših kalibrov primernejše za dolge strele kot počasnejše, težje in debelejške krogle. Resnica je le ena: da so za dolge strele primernejše krogle z ugodnim balističnim koeficientom in ki zagotavljajo tudi visoko stopnjo ponovljivih natančnih zadetkov na vseh razdaljah. Slednje pa je v mnogih primerih pri hitrih krogah majhnih kalibrov ravno nasprotno, saj mnogokrat niso natančne.

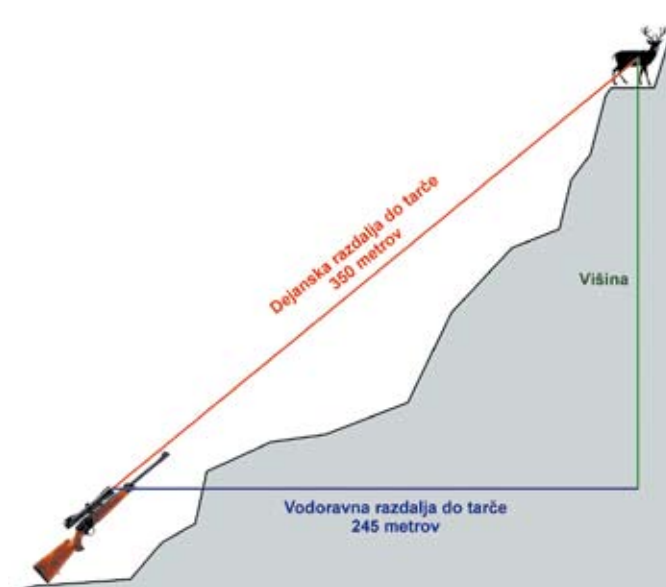
Ocenjevanje razdalje

Ob strelu na daljšo razdaljo mora strelec naprej natančno oceniti divjad in ugotoviti oddaljenost do cilja oziroma živali. Najbolj natančni in priročni za določitev daljave do divjadi so *laserski merilniki razdalje*, ki so dandanes zlahka dosegljivi in tudi zelo natančni. Naprednejši laserski merilnik že vključuje tudi balistične računalnike (kalkulatorje), ki upoštevajo naklon merjenja na tarčo ter celo zunanjo temperaturo, gostoto in vlažnost zraka. Ti programske pripomočki v laser-

skih merilnikih razdalje so nadvse koristni, a še vedno je pomembnejše dobro razumevanje obravnavane tematike kot pa zgolj zanašanje na tehniko. Razdaljo je sicer mogoče določiti tudi s pomočjo strelnega daljnogleda, ki ima križ v prvi goriščni ravnini in to omogoča s primerjanjem velikosti opazovanih objektov in razmerji v križu. Še posebno so za ta namen uporabni namerilni križi z razmiki v miliradianih. Izračun oddaljenosti s takšnimi križi naredimo tako, da višino objekta pomnožimo s 1000 in delimo s številom miliradianov, ki jih objekt pokriva v namerilnem križu. Določanje razdalje na tak način pa je po navadi le preveč zahtevno ter tudi premalo natančno za uporabo na lovu.

Vpliv naklona merjenja na balistično krivuljo

Streljanje navzdol ali navgor bistveno vpliva na balistično krivuljo leta krogle, saj v tem primeru sila težnosti na kroglo ne deluje pod kotom 90° glede na smer leta, kot deluje pri vodoravnem strelu. V obeh primerih je padec krogle pod črto merjenja manjši kot v primeru vodoravnega leta krogle. Za določitev dejanskega padca krogle pod ravno črto puškine cevi je treba upoštevati le navidezno vodoravno razdaljo med strelcem in tarčo, kot je predstavljeno na **sliki 3**. V takšnem primeru je z množenjem dejanske razdalje do tarče in kosinusa kota merjenja mogoče izračunati vodoravno razdaljo do tarče/cilja. Oboje je na lovu mogoče določiti z laserskim merilnikom razdalje, ki omogoča merjenje naklona. Takšni laserski merilniki avtomatsko omogočijo dejansko razdaljo do tarče in tudi navidezno vodoravno razdaljo. Na **sliki 3** to pomeni, da je treba upoštevati padec krogle, kot da bi streljali v vodoravni smeri z daljave 245 metrov in ne s 350 metrov, kot je dejanska razdalja do tarče. Upoštevanje naklona je še posebno pomembno pri lovu v gorah in ga ne smemo zanemarjati.

Slika 3: Na sliki naklon merjenja znaša približno 45 stopinj, zato mora strelec pri padcu krogle pod linijo merjenja upoštevati vodoravno razdaljo do tarče (245 metrov) in ne dejanske razdalje do tarče (350 metrov).

Vpliv bočnega vetra na balistično krivuljo

Med dejavniki, ki vplivajo na balistično krivuljo leta krogle, je zelo opazen tudi *vpliv bočnega vetra*. Zaradi njega nastane odklon krogle iz smeri leta in s tem manjša natančnost zadetka. Na krajših razdaljah to še ne pomeni bistvene težave, na daljših razdaljah pa je treba vedno upoštevati vpliv vetra. Za ponazoritev lahko zapišemo, da pri dokaj slabotnem bočnem vetru s hitrostjo 15 km/h krogle kalibra .308 Win. (10,7 g, 60 cm cev) na razdalji 350 metrov leti že več kot 30 cm zunaj siceršnje smeri merjenja. Zaradi slednjega je priporočljivo, da se v vetrovnih razmerah sploh ne odločamo za dolge lovske strele!

Dolgi strel s pristrelitvijo orožja na priporočeno razdaljo

V preteklosti se je v Evropi zelo uveljavil način, pri katerem so *daljnogled na puški nastavili tako, da so zadetki na 100 metrov oddaljeni tarči padali 4 cm nad točko merjenja*. Pri takšnem načinu se mesto zadetkov in točka merjenja ujemata nekje od 150

do 200 metrov skoraj pri večini lovskih kalibrov. Taka razdalja je priporočljiva tovarniška razdalja »pristrelitve«, ki jo priporoča večina proizvajalcev streliva. Na tak način je mogoče do omenjene razdalje in še kakšnih deset metrov streljati dlje, ne da bi spreminjali nastavitve daljnogleda ali da bi spreminjali točko merjenja. Do takšne razdalje je namreč zadetek krogle lahko največ 4 cm nad točko merjenja, kar je dovolj natančno za zanesljivejši lovski strel do nekje 200 metrov oddaljenega cilja (divjadi).

Dolgi strel z nastavljanjem lege zadetkov na strelnem daljnogledu

Če se strelec odloči za strel na večjo razdaljo od 200 metrov, ne zadostuje več »pristrelitev« puške na tovarniško priporočeno razdaljo. Najpogostejši način za natančno streljanje na daljše razdalje je *nastavljanje lege zadetkov na strelnem daljnogledu*. Strelni daljnogledi s kupolami namreč omogočajo prestavljanje položaja lege zadetkov na tarči, in sicer stopenjsko, s tako imenovanimi »kliki«. Večina evropskih daljnogledov je izdelana tako, da posamezni

»klik« prestavi lego zadetkov na tarči za 1 cm na 100 metrov oziroma za 0,1 miliradiana (0,1 mrad). Ameriški daljnogledi pa so pogosteje izdelani tako, da imajo »klike« umerjene v *kotnih minutah* (M.O.A. = Minute Of Angle), in sicer 1/4 MOA ali 1/8 MOA. Ena kotna minuta na 100 metrov oddaljeni tarči znaša približno 2,9 cm. **Preglednica 1** prikazuje zaokrožene vrednosti spremembe položaja zadetkov na tarči glede na najpogostejše vrednosti posameznega »klika« in z nje je zlahka razbrati, zakaj so »klike« 1 cm/100 m najprimernejši za dolge strele. Zaradi enostavnosti računanja z njimi imajo tudi vsi vojaški strelni daljnogledi, enako kot lovski, »klike« umerjene v 0,1 miliradiana oziroma imajo »klike« 1 cm/100 m.

Pri strelu na daljšo razdaljo mora strelec vedeti, kakšen bo padec krogle ter velikost posameznega »klika« pri taki razdalji in nato na strelnem daljnogledu za primerno število klikov prilagoditi mesto zadetkov. Za lažjo predstavo naj služi naslednji primer. Krogla kalibra .308 Win. (masa 10,7 g, »nastrelitev« puške na 100 m) ima pri razdalji 300 metrov približno 45 cm padca pod črto merjenja strelnega daljnogleda. Na puški je nameščen evropski strelni daljnogled s »klike« 0,1 miliradiana, ki lego zadetkov na 300 metrov oddaljeni tarči z vsakim klikom premakne za 3 cm. Za popravek višine merjenja je tako treba kupolo na strelnem daljnogledu premakniti za 15 klikov in zadetki bodo na 300 metrov natančno tam, kamor bo meril strelni daljnogled.

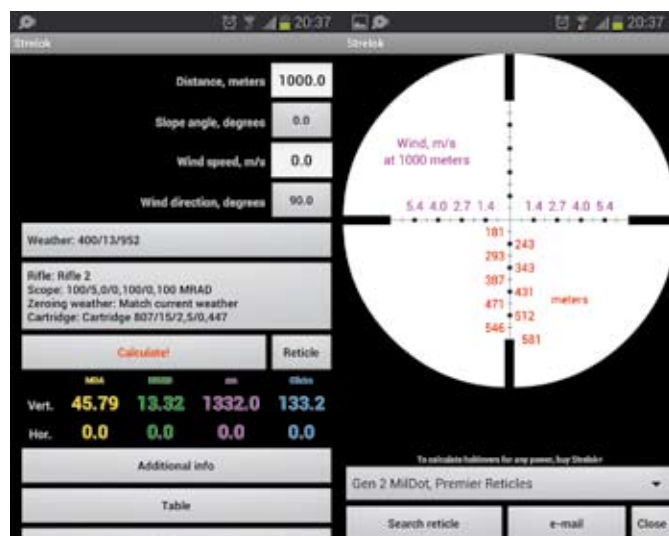
Vsi strelni daljnogledi pa ne omogočajo enako enostavnega načina nastavljanja lege zadetkov na tarči, saj imajo zelo različne kupole. **Slika 4** prikazuje različne tipe kupol strelnih daljnogledov. Prvi trije tipi (a, b, c), ki jih lahko imajo strelni daljnogledi za dolge strele na lovu, niso najprimernejši. *Klasične pokrite kupole* (a) niso primerne, saj je že snemanje pokrovčka na lovu zamudno, pa še zelo majhne so in jih s prsti le težko natančno vrtimo. *Športne kupole* (b) sicer omogočajo

Preglednica 1: Najpogostejše zaokrožene vrednosti premika lege zadetkov za en »klik« pri strelnih daljnogledih

	100 metrov	200 metrov	300 metrov	400 metrov	500 metrov
0,1 mrad	1,0 cm	2,0 cm	3,0 cm	4,0 cm	5,0 cm
¼ MOA	0,7 cm	1,4 cm	2,2 cm	2,9 cm	3,5 cm
1/8 MOA	0,36 cm	0,7 cm	1,1 cm	1,4 cm	1,7 cm

boljši oprijem, saj so precej večje, a so še vedno pokrite s pokrovčki ter po navadi s preveč finimi »klike« za lovsko uporabo. *Taktične kupole* (c) so sicer namenjene prav za takšen

nosti, ki jih je mogoče natančno prilagoditi vsaki balistični krivulji. Po navadi se za lovsko uporabo nastavijo razdalje 100, 200, 300 in 350 metrov, ki so označene s točkami/pikami

Slika 5: Izpis iz balistične programske opreme Strellok na pametnem telefonu. Na namerilnem križu, nameščenem v prvi goriščni ravnini, so označene razdalje, pri katerih je mogoče uporabiti posamezno namerilno točko.

način uporabe, kot je opisan, le redke pa omogočajo tudi »zaklepanje« položaja, zato se med nošenjem orožja lahko premaknejo.

Lovske balistične kupole (d, e) na zadnjih dveh slikah pa so namenjene prav za dolge lovske strele in popolnoma prilagojene lovski uporabi. Oba tipa teh kupol omogočata štetje »klikov«, potrebnih za prilagoditev lege zadetkov na določeni razdalji in tudi ponujata možnosti prednastavljanja za zaokrožene razdalje. Takšne kupole omogočajo preprosto nastavljanje strelnega daljnogleda pri streljih na okrogle razdalje 100, 150, 200, 250, 300, 350 ... brez zahtevnega štetja klikov. Na vseh drugih razdaljah pa hkrati zopet omogočajo tudi normalno štetje klikov in natančno nastavljanje.

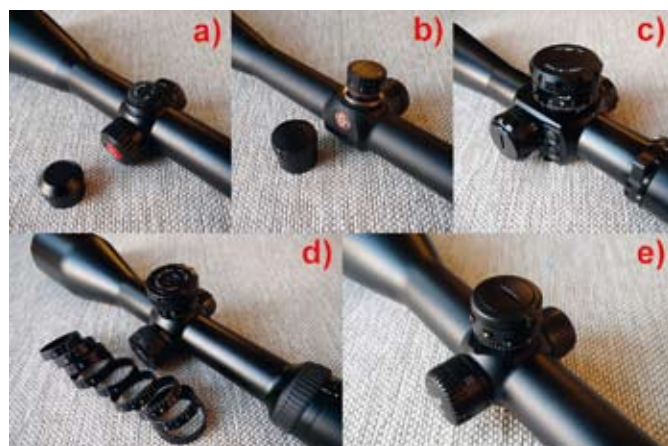
Lovske balistične kupole z nastavljljivimi razdelki (**slika 4 e**) omogočajo do štiri mož-

primeri takšne kupole so **Kahles MultiZero**, **Swarovski Ballistic Turret** in **Meopta Ballistic Hunting Turret**.

Drugi tip lovskih balističnih kupol ima možnost menjave obročka (**slika 4 d**), na katerem so označeni posamezni kliki, in sicer s takšnim obročkom, kjer so označene le številke 1, 2, 3, 4, 5 in 6 za nastavitve strelnega daljnogleda za strele na razdaljah od 100 do 600 metrov. Takšne lovske balistične kupole so nizke in preproste za uporabo. Puško je treba pristreliti na 100 metrov, nato pa glede na balistično krivuljo izbrati le ustrezen obroček. Nekateri izdelovalci strelnim daljnogledom priložijo tudi do deset takšnih različnih obročkov, drugi pa omogočajo naknadno izdelavo obročka za poljubno balistično krivuljo. Najbolj znani primeri takšne kupole so **Zeiss ASV+**, **Leica ASV**, **Schmidt&Bender BDC**, **Leupold CDS**...

Dolgi strel s spremembo točke merjenja

Drugi, prav tako pogost način upoštevanja padca krogle

Slika 4: V zgornji vrsti so prikazni tipi kupol na strelnih daljnogledih, in sicer: a) pokrite, b) športne in c) taktične. V spodnji vrsti sta prikazana oba tipa lovskih balističnih kupol, in sicer d) z zamenljivimi obroči z oznakami in e) z nastavljljivimi razdelki.

različnih barv na kupoli. Takšne kupole omogočajo zelo natančne strele na dolge razdalje, so pa zelo visoke in v stresnih situacijah lahko povzročijo tudi napake, saj strelec preprosto pozabi ali zameša, katera barva označuje katero razdaljo. Najbolj znani

pri streljih na daljše razdalje je sprememba točke merjenja. Za slednje mora biti strelni daljnogled opremljen z namerilnim križem, ki ima pod običajno točko merjenja v sredini vidnega polja še dodatne črte ali pike za merjenje. Takšni namerilni križi so upo-

rabni, kadar so nameščeni v prvi goriščni ravnini, saj se takrat razmiki med različnimi točkami namerilnega križa pri različnih povečavah ne spreminjajo. Z uporabo balističnega računalnika (kalkulatorja) je zanje preprosto določiti, katera namerilna točka je primerna za posamezno razdaljo, kot to prikazuje *slika 5*. Mnogi proizvajalci v zadnjem času takšne namerilne križe ponujajo tudi v strelnih daljnogledih v drugi goriščni ravnini. Pri takšnih strelnih daljnogledih so razmiki med posameznimi točkami v namerilnem križu različni pri različnih povečavah in so

zato zelo omejeno uporabni. Verjetno je dejansko namen takšnih strelnih daljnogledov bolj zaradi boljše prodaje kot pa praktične uporabnosti.

Zaključek in priporočila

Obsežno besedilo tega prispevka že samo po sebi dokazuje, kako zahtevno je natančno streljati na daljše razdalje. **Lovska etika nam pri tem postavlja še mnogo strožja merila in prav je, da se vsak med nami pred zahtevnim strelom dobro prepriča, da bo le-ta tudi uspešen in ali je sploh nujen!** Seveda velja

tudi, da lahko izkušen strelec s sodobno opremo upleni divjad na mnogo daljše razdalje, kot je bilo to mogoče pred desetletji. »Obvezna« oprema za dolge strele je:

- laserski daljinomer z merilnikom naklona,
- balistični računalnik (kalkulator) oziroma znana balistična krivulja leta krogle,
- strelni daljnogled z balistično kupolo (priporočljivo s »klikom« 1 cm/100 m).

Brez našteje opreme so streljani na daljše razdalje mnogokrat izstreljeni bolj »na slepo« (neodgovorno) kot pa premišljeni in natančni. Strelčeve izkušnje so enako po-

memne kot sodobna oprema; oboje pa se dopolnjuje. Za ponovljive natančne strele, daljše od 200 metrov najprej, je treba najprej veliko vaditi streljanje na tarčo. Najprej je namreč treba že na 100 metrov redno zadevati 27 krogov ali več krogov od 30 možnih, da pozneje z vadbo lahko napredujemo tudi na daljših razdaljah. Šele pozneje se izkušeni strelci lahko odločajo za daljše strele tudi na lovu. Nikoli namreč ne bi smeli podcenjevati zahtevnosti takšnih strellov ali precenjevati svojih sposobnosti; divjad mora namreč pasti v ognju!

Teodor Štimec

teodor.stimec@gmail.com

Lovska trofeja je last upravljavca lovišča!

V primeru zasega premoženja lovcu zaupane trofeje ne morejo biti predmet sodne izvršbe

*Tropaion*¹ (grško: τροπαιον, latinsko: tropaeum), angleško trophy (trofeja) je starodavna grška beseda, ki je sinonim za trofejo. V času Rima je ta izraz pomenil rimski spomenik, postavljen v spomin na zmago nad sovražnikom. Po navadi je imela trofeja obliko drevesa, ki je bila oblikovana s parom rok v obliki vej. Nanjo so zmagovalci pritrdili oklep poraženega vojščaka, zato je bila posvečena bogu v zahvalo za zmago. Avtor poglavja o lovskih trofejah **Gregor Bolčina** je v lovskem priročniku **Divjad in lovstvo**², ki ga je izdala in založila Lovska zveza Slovenije, trofejo predstavil kot besedo, ki je nastala iz grške besede 'tropaion', ki označuje nekaj, kar odvrača. Prazgodovinski lovci so značilne dele divjih živali (rogovja, roglje, lobanje zveri, kožuhe ...), ki so jih ulovili s posebnim trudom in so predstavljale simbole moči, nastavljali kot sporočilo drugim, da so z njimi prikazovali svojo čudežno moč in odvračali zlo in nesrečo. Lovske trofeje so zgodovinski spomin na človekovo tradicijo bojevanja in lova divjih živali. Predstavljajo posebej izbrane dele uplenjene divjadi, ki so jo kot lovci zakonito uplenili v skladu s pravili. Bolčina meni, da je lovska trofeja kot del uplenjene divjadi trofeja samo za uplenitelja, za druge lovce pa je zgolj oplemenitena stvar kot rogovja srnjakov ali jelenov, roglji gamsov, polži (muflon), zobje (čekani pri divjem prašiču), kožuhi zveri ali prvo letalno pero (suličica), gamsji čop oziroma prodniki (okličji) in drugi deli uplenjene divjadi, ki lovcem služijo kot trofeja.

V 4. odstavku 2. člena Zakona o divjadi in lovstvu³ (ZDLov-1) je določeno, da divjad, uplenjena po zakonu in predpisih, izdanimi na njegovi podlagi, postane last upravljavca lovišča oziroma upravljavca lovišča s posebnim namenom. Zato je lastnik lovskih trofej upravljavec lovišča, lovska družina (LD), ki lovsko trofejo izroči uplenitelju v posest, hrambo in varstvo. Ker je lahko živ-

ljenje dramatično pestro, se lahko zgodi, da lovske trofeje postanejo tudi predmet sodne izvršbe. Tako so bile v enem izmed primerov zarubljene v postopku izvršbe, ki je potekala zoper dolžnikovega sina. Lovec, ki so mu bile trofeje zaupane v varstvo, je vložil tožbo, s katero je uveljavljal nedopustnost izvršbe nad zarubljenimi lovskimi trofejami. Menil je, da so trofeje last lovske družine in da niso njegove, ker jih je imel le v hranjenju po dogovoru s svojo lovsko družino. In kako se je razpletel sodni spor? V prid ali v škodo lovca, kateremu so rubežniki zaradi sinovega dolga (kar niti ni bistveno, saj bi

Foto: G. Bolčina

bil dolg lahko tudi njegov) zaplenili njegove lovske trofeje?

Sodišče je lovcu, shranjevalcu lovskih trofej, pritrdilo, ker trofeje dejansko niso bile njegova osebna last. Razmerje med lovsko družino in tožnikom je obligacijsko razmerje, ki ga je treba opredeliti kot shranjevanje oziroma hrambo. V srži se je med njim in lovsko družino kot lastnico trofej/e utrdila shranjevalna pogodba. Lovec, uplenitelj divjadi, je lovsko trofejo sprejel od lovske družine kot položnik z naročilom, da jo hrani in vrne lovski družini, ko jo bo (če bi jo) le-ta zahtevala nazaj. V skladu s 729. členom Obligacijskega zakonika (OZ) je lovec uplenitelj postal shranjevalec lovske trofeje, ne pa tudi njen lastnik. **Na to pa v naši lovski praksi pogostokrat pozabljamo**, zato je bilo že več sporov med lovsko družino in lovцем, ki je menil, da je z uplenitvijo divjadi pridobil tudi lastninsko pravico nad lovsko trofejo, kar je zmotno.

S **shranjevalno pogodbo**, njen predmet so lahko le premične stvari, se **shranjevalec** – v konkretnem primeru – **lovec uplenitelj** zavezuje, da sprejme stvar od LD kot **lastnice** in položnice trofeje z zavezo, da lovsko trofejo hrani in jo vrne LD, če/ko jo bo ta zahtevala. **Če kdo tretji s tožbo zahteva od shranjevalca lovsko trofejo in trdi,**

da je upravičen razpolagati z njo oziroma trdi, da je njen lastnik, mora lovec shranjevalec, ki ima trofejo v shranjevanju za svojo lovsko družino, sporočiti sodišču, da je trofeja last njegove LD, ki jo mora tudi nemudoma obvestiti o vloženih tožbi. Lovec, ki mu je lovska trofeja zaupana v shranjevanje, mora lovsko trofejo hraniti in z njo ravnati kot s svojo lastno, če gre za odplačno hrambo pa kot dober gospodar.

Toda, roko na srce, v naši lovski praksi se je načelo, da je trofeja, ki je dejansko last LD oziroma upravljavca lovišča, spremenila v prakso, da velika večina lovcev poenostavljeno meni, da je trofeja last uplenitelja, ki z njo lahko prosto razpolaga. Temu pa pravno nikakor ni tako, ker ima uplenitelj trofejo samo v shranjevanju/hrambi in jo mora na poziv LD, upravljavke lovišča, vrniti. **Pri lovem turizmu pa lahko le lovska družina/upravljavka lovišča** svojo trofejo za denar (proti odkupnini) proda tujskemu uplenitelju trofejne divjadi, zato ne prihaja do vprašanja shranjevanja trofeje! Nikakor pa tega ne sme storiti lovec, ki se odpove pravici do odstrela trofejne divjadi v lovni sezoni. Glede prakse pretežne večine LD, v to sem prepričan, v shranjevalni pogodbi, ki je po navadi ustna, nista določena

¹ Po Wikipediji, svetovni enciklopediji.

² Gregor Bolčina, Divjad in lovstvo, izdala Lovska zveza Slovenije, 2012, str. 136.

³ Uradni list RS, št. 16/2004, z dne 20. 2. 2004.

kraj in način hrambe lovske/ih trofeje/e. Predpostavlja se, da bo uplenitelj lovske trofeje hranil na svojem domu ali v nepremičninah, ki jih ima. Če bi bila kraj in način hrambe natančno določena, bi ju smel lovec kot shranjevalec spremeniti samo, če bi to terjale spremenjene okoliščine, sicer **odgovarja tudi za naključno uničenje, odtujitev ali naključno poškodbo lovske trofeje.** Ni pa spet znano, v koliko primerih je lovec hranitelj lovske trofeje že odgovarjal za poškodovanje, uničenje ali odtujitev lovske trofeje. Nekaj, kar nam je tuje, pa je obveznost, ki jo nalaga obligacijski zakonik, da mora lovec, shranjevalec lovske trofeje, o vsaki spremembi, ki jo opazi na lovski trofeji, in nevarnostih, da bi se lahko kakor koli poškodovala, obvestiti LD kot upravljavko lovišča. Brez privolitve LD kot lastnice in položnice trofeje pa lovec, ki ima v shranjevanju/hrambi lovske trofeje, ne sme izročiti zaupane mu trofeje v hrambo tretji osebi. V takem primeru odgovarja tudi za naključno uničenje ali poškodbo lovske trofeje.

V 733. členu OZ je izrecno določeno, da lovec kot shranjevalec nima pravice uporabljati lovske trofeje (stvari), ki so mu dane v hrambo. V lovstvu je to nekoliko drugače, ker lovske družine lovce, ki so jim zaupane lovske trofeje v varstvo, dovoljujejo/zahtevajo, da jih lovci sami pripravijo in po navadi obesijo na steno ali pa jih razstavijo na kateri drugi način, ker gre za nepotrošne stvari. Lovec, shranjevalec lovske trofeje, mora trofejo vrniti, brž ko jo LD kot položnica zahteva, in sicer skupaj z »vsemi plodovi (npr. medaljami in trofejnimi listi) in drugimi koristni od nje. Verjetno bo med lovskimi in lovci zdaj kar završalo, ko bodo prebrali obveznosti lovca, ki ni lastnik trofeje uplenjene divjadi, temveč samo njen shranjevalec, ki pa ima pravico zahtevati od LD kot položnice, da mu povrne opravičene stroške, ki jih je imel, da je stvar ohranil takšno, kot se od njega zahteva, ter uveljaviti škodo, ki jo

je morda imel zaradi takšne hrambe. Kar predvidevam, da se velika večina ne bo strinjala z mojimi ugotovitvami, ki pa, poudarjam, izhajajo izključno iz določb ZDLov-1 v povezavi s pravili Obligacijskega zakonika⁴, ki se nanašajo na obveznosti lovca, ki shranjuje lovske trofeje za svojo lovsko družino. **Zato menim, da je treba tudi v lovski organizaciji zadeve z lovskimi trofejami, izhajajoč iz določil teh določil, čim prej urediti/dopolniti tako v pravilih lovskih družin kot pri popisu premoženja lovske družine kot upravljavke lovišča.** Sporne so zlasti prodaje vrhunskih lovskih trofej, na primer rogovij, rogov in rogljev parkljaste divjadi, kožuho uplenjenih rjavih medvedov, volkov in risov ali pa katerih drugih dragocenih trofej, ki kot takšni sodijo med primerke naravne in kulturne dediščine. Ali je o tem v praksi kakšna nadzorstvena dolžnost lovskih inšpekcij, mi ni znano.

Zakonska ureditev je jasna: lovske trofeje so last upravljavca lovišča – lovske družine (4. odstavek 2. člena ZDLov-1). Lovec uplenitelj, ki je pridobil lovske trofeje, jo ima samo v svoji hrambi. Bistvo shranjevalne pogodbe je **varovanje stvari.** Varovanje lovske trofeje pa ne pomeni samo pasivnega ravnanja, ampak tudi aktivno ravnanje. **Varovalec, ki mu je LD zaupala lovske trofeje v varovanje, je zavezan storiti vse potrebno, da trofejo ohrani v enakem stanju.** Iz tega sledi dolžnost lovcev, da posebno skrbno hranijo lovske trofeje, ker so sicer odškodninsko odgovorni svoji lovski družini, ki jim je trofeje zaupala v shranjevanje. Pa je temu tako tudi v stvarnem življenju, se vprašajmo?

V konkretnem primeru, ki ga je obravnavala predstavljena sodna odločba, je lovec, ki je v izvršbi vložil pravočasen ugovor tretjega in upnika v pravdi tožil, da lovske trofeje ne sodijo v izvršbo, zatrjeval lastno pravico do posesti lovske trofeje na podlagi obligacijskega razmerja s svojo

⁴ Uradni list RS, št. 83/2001, z dne 25. 10. 2001.

lovsko družino kot lastnico trofeje, kateri jo mora vrniti na njeno zahtevo z vsemi plodovi in koristmi od nje. Na podlagi istega obligacijskega razmerja jo je moral hraniti za LD kot svojo lastno (1. odstavek 731. člena OZ). Lastna skrbnost lovca kot shranjevalca trofeje zavezuje, da s stvarjo, lovske trofeje lovske družine kot položnice ravna enako, kot ravna v lastnih zadevah, kar vključuje tudi dolžnost, da za lastnika stori vse potrebne ukrepe za zavarovanje trofeje; tudi pravico, da vloži ugovor, ki bo preprečil sodno izvršbo, ki ni dopustna, saj je lovska trofeja last LD, ne pa dolžnika ali njegovega sorodnika. V konkretnem primeru je to pomenilo, da se je bil dolžan lovec, ki mu je bila v shranjevanje zaupana lovska trofeja zarubljena v izvršbi, upreti (nedopustni) izvršbi s pravnim sredstvom. Kot imetnik pravice do posesti trofeje in zavezanec za njihovo vrnitev lovske družini kot njihovi lastnici je bil dolžan ugovarjati v postopku izvršbe zoper dolžnika, ki preprečuje izvršbo na (neupravičeno) zarubljene lovske trofeje, ki so bile last lovske družine, ne pa lovca uplenitelja, ki mu jih je LD dala samo v shranjevanje. Iz navedenih razlogov je Višje sodišče v Ljubljani s svojo sodbo, št. I Cp 2153/2007, z dne 27. 6. 2007, ki je javno objavljena, razsodilo glede obligacijske pravice shranjevalca lovske trofeje, ki je ni dopustno prodati v izvršbi, ker ima LD kot njena lastnica na podlagi shranjevalne pogodbe pravico, ki preprečuje izvršbo. Sodišče je ugotovilo, da je lastnik lovske trofeje lovska družina (LD), ki jih je izročila tožniku v posest in shranjevanje. Trofeje pa so bile zarubljene v postopku izvršbe. Lovec, ki je po ustni pogodbi s svojo LD hranil trofeje, je s tožbo zahteval, da se izvršba na trofeje izreče za nedopustno. Sodišče je ugotovilo, da je tožnik od svoje LD kot shranjevalec sprejel trofeje, da jih hrani in ji jih vrne, ko jih bo LD zahtevala. Zato mu je sodišče pritrdilo, da je uspel v pravdi, ker je utemeljeno

uveljavil za svojo LD pravico, ki je preprečila izvršbo.

Sklepne misli

Prispevek nikakor ni namenjen polemiki, moja vera je prijaznost⁵ do solovk in solovcev, da razčistimo določeno nepravilno splošno mnenje in marsikje nepravilno prakso. Zgolj na čim bolj poljuden in nazoren način sem skušal prikazati problematiko shranjevanja lovske trofeje, ki so vse po vrsti last upravljavcev lovišč, t. j., v našem primeru, lovske družine. Znano je, da trofeje uplenitelji hranijo na svojih domovih in vikendih, manj pa je znano, da jih morajo na vsak poziv vrniti (morda le začasno, npr. za pripravo lovske razstave) lovski družini. Po obligacijskem zakoniku morajo lovci, ki jim lovske družine zaupajo lovske trofeje v shranjevanje, varovati trofeje kot svoje lastne stvari, sicer odškodninsko odgovarjajo lovski družini. **Tudi lovce, ki jim je prenehalo članstvo v lovski družini, se lahko shranjevalna pogodba (če jo imajo podpisano) za lovske trofeje podaljša, toda slednje ne gredo v njegovo zapuščino in kot lastnina lovske družine ne morejo biti predmet dedovanja.** Da bi se izognili nepotrebnim postopkom, je povsem na mestu, da si glede teh neizpodbitnih dejstev in okoliščin nalijemo čistega vina. **Zakonodaja in sodna praksa sta glede tega vprašanja povsem jasni.** Lastna skrbnost lovca shranjevalca lovske trofeje zavezuje, da za zaupano mu trofejo kot lastnico LD – stvarjo položnice – ravna enako kot ravna s lastnimi stvarmi, kar vključuje tudi dolžnost, da za lovske družine kot lastnico trofeje stori potrebne ukrepe za njeno zavarovanje, tudi za uveljavitev pravice, ki preprečuje izvršbo⁶. Vsi iščemo resnico; pravi užitek ni v tem, da resnico najdeš, temveč da jo iščeš⁷. Kdor pa išče resnico, jo mora znati tudi prenesti (kitajska modrost).

Bojan Avbar

⁵ Po Dalajlami

⁶ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 2153/2007.

⁷ Lev Nikolajevič Tolstoj

Na kratko iz tujega tiska ...

Pribaltiške države: Estonija, Litva, Latvija in Poljska zelo resno razmišljajo, da bi kot ukrep proti prihodu afriške prašičje kuge (APK) z vzhoda zgradile ograjo iz kovinske mreže, ki bi potekala po celotni meji omenjenih držav z Rusijo in Belorusijo na vzhodu. Hkrati je tudi zunanja meja EU proti vzhodu. S tem ukrepom želijo veterinarske oblasti omenjenih držav preprečiti pojav predvsem ekonomsko zelo pomembne bolezni na ozemlju svojih držav. Prav tako nameravajo prepovedati tudi uvoz živih prašičev in mesa ter izdelkov iz svinjskega mesa iz omenjenih držav. Afriška prašičja kuga je sicer za ljudi nenevarna virusna bolezen, pri okuženih domačih in divjih prašičih pa povzroča vročino, krvavitve na sluznicah, vnetja in posledično tudi visoko stopnjo pogina okuženih živali. Bolezen je bila prvotno razširjena v državah podсахarske Afrike, od leta 1978 je prisotna tudi na otoku Sardinija v Italiji. Pozneje (leta 2007) se je pojavila na območju Kavkaza (Gruzija, Armenija ...), od koder se razmeroma zelo hitro širi v različne smeri, tudi proti zahodu in tako proti državam EU. Podobno kot pri klasični prašičji kugi ima tudi afriška prašičja kuga predvsem pomembne negativne gospodarske posledice zaradi poginov in prepovedi oz. omejitev trgovanja s prašiči in izdelki iz svinjskega mesa.

(Jagen Weltweit, 6/2013)

Indija: Skoraj zgodovinsko odločitev je sprejel najvišje indijsko sodišče, ki je prepovedalo vse oblike turizma v zavarovanih območjih, kjer živijo tigri. V teh predelih so doslej sicer lahko potekale različne turistične dejavnosti, ki pa so bile že zelo omejene, predvsem z namenom čim manj stikov tigrov z ljudmi. Ukrep bo precej prizadel lokalno prebivalstvo, saj bo pomembno zmanjšal vire prihodkov. Na območju Indije sicer živi približno polovica celotne svetovne populacije tigrov, katerih številčnost se še vedno zmanjšuje.

(Jagen Weltweit, 6/2013)

Slovaška: Po podatkih raziskovalcev na območju pogorja Tatre živi precej manj rjavih medvedov, kot je veljalo doslej. Zahteve nekaterih županov s tega

Foto: O. Neglost - Diana

območja po povečanem odstrelu medvedov, ker naj bi ogrozili prebivalstvo, so se tako izkazale za nepotrpne. Celotna populacija rjavega medveda z območja Tater, kamor je vključen tudi del, ki leži na ozemlju sosednje Poljske, naj bi tako štela 134 osebkov. Omenjeno število so pridobili s pomočjo neposrednih opazovanj na terenu, genetskih analiz vzorcev, posnetkov iz fotopasti (kamer) ter telemetrične spremljave z ustreznimi GPS-ovratnicami opremljenih medvedov. Razumljiva posledica omenjenih ugotovitev je tudi uradno stališče direktorja slovaškega narodnega parka TANAP, da na omenjenem območju odstrel medvedov nikakor ni potreben in da življenje lokalnega prebivalstva ni moteno, kaj šele ogroženo. So pa omenjene raziskave pokazale nekaj drugega, in sicer določene spremembe v obnašanju rjavih medvedov na tem območju. Rjavi medvedi naj ne bi več živeli teritorialno, temveč naj bi se gibali na velikih razdaljah.

(Jagen Weltweit, 6/2013)

Nemčija: Spremembe stališč glede uporabe dušilcev zvoka na lovskem dolgocevnem orožju so nastale v Nemški lovski zvezi (DJV). Potem ko je še leta 2007 nemška lovska zveza zavzela odločno stališče, da je uporaba dušilcev zvoka pri lovu

nepotrebna, lovsko neetična in da olajšuje krivolov, je predsedstvo omenjene zveze pred nedavnim spremenilo svoje stališče. Tako naj bi bila uporaba dušilcev zvoka eden od ustreznih ukrepov preprečevanja poškodb sluha, hkrati pa uporaba le-teh naj ne bi bila obvezna, prav tako ne bi ogrozila temeljnih načel lovske etike.

(Pirsch, 24/2013)

Nemčija: Po podatkih lovske statistike so v lovskem letu 2012/13 v tej državi uplenili 76.391 osebkov jelenjadi (+ 14 % več, kot v lovskem letu 2011/12), 68.984 damjakov (+ 10 %), 1.192.646 osebkov srnjadi (+ 8 %, kar je nova rekordna vrednost), 7.488 muflonov (+ 17 %), 644.239 divjih prašičev (+ 60 %; kar je malenkost manj kot v rekordnem letu 2008/09, ko je bilo uplenjenih približno 2.500 divjih prašičev več), 4.976 gamsov (+ 0 %), 1.563 sika jelenov (+ 39 %), 314.468 poljskih zajcev (- 4 %), 259.302 divja kunca (+ 1 %), 542.842 lisic (+ 21 %), 104.368 rakunov (+ 47 %, kar je nova rekordna vrednost), 18.585 rakunastih psov (+ 29 %), 5.603 kune zlatice (+ 20 %), 46.700 kun belic (+ 11 %), 11.697 velikih podlasic (+ 13 %), 7.307 dihurjev (+ 0 %), 66.579 jazbecov (+ 20 %), 4.236 poljskih jerebic (- 5 %), 153.106 fazanov (- 21 %), 76.619 različnih vrst

divjih gosi (+ 7 %), 412.226 različnih vrst divjih rac (+ 11 %), 704.140 golobov grivarjev (+ 4 %), 11.833 slok ali velikih kljunačev (+ 30 %) in 429.612 črnih vran (+ 4 %).

(Pirsch, 24/2013)

Švica: Skoraj neverjetno razdaljo je preletela mlada samica brkatega sera (*Gypaetus barbatus*), ki so jo sicer spomladi leta 2012 iz umetne vzreje, opremljeno z GPS-oddajnikom, spustili v prosto naravo v hribovitih predelih kantona St. Gallen. Pot jo je vodila z omenjenih Alp prek Nemčije, Češke in Poljske ponovno v Nemčijo, prek zveznih dežel Mecklenburg-Vorpommern in Schleswig-Holstein v bližino Ostseea. Potovanje je trajalo približno sedem tednov, ko jo je skupina nemških in čeških ornitologov v bližini prej omenjenega Ostseea ponovno odločila in prepeljala v živalski vrt v Pragi, kjer si je ptica ponovno opomogla. Skupna pot je torej znašala več kot 3.000 km. Ko si je samica brkatega sera v živalskem vrtu opomogla, so jo ponovno prepeljali na prvotno mesto izpusta. Ornitologi upajo, da bo sedaj ostala v hribovitih predelih, kjer naj bi v dveh letih poskrbela za prvi naraščaj.

(Pirsch, 24/2013)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Soparno je. Pred slabo uro je še deževalo, pravzaprav je bila to navadna poletna ploha. Občutim vročino na sebi, na srajci, ki se mi lepi na kožo, na čelu, ki se mi znoji. Pomislim, da smo na začetku avgusta in da je to povsem običajno. Pozno popoldne je. Luč dobiva oranžno barvo in drevje skoraj mirno čaka na večer. Visoko v krošnjah se z njim poigrava rahel vetrič.

Hodim, napredujem. Počasi. Nobena petja ni slišati: ptice počivajo. Poslušam. Deževne kaplje padajo z listja. Njihovo tiktakanje skandira ritem neznane pesmi. Pomislim, da gozd niso barve, je pesem. V njej si zemlja celi rane, šiva svojo skorjo, krpa brazgotine,

med dvema pesmima. Tako ne gre. Naravni elementi me ne sprejemajo, zaznavajo moj namen.

Bližam se staremu gozdu. Pripravljenost, napetost v mišicah. Vstopam v svet z drugačnimi pravili. Nebo je nizko, na njem se oblaki umikajo modrini. Luč s strani ustvarja globino pred menoj. Ko izdihnem skozi nos, čutim, da se mi jezik lepi na nebo. Pogoltnem slino. V krošnjah berem smer vetra. Ne pusti mi, da bi imel prednost. Levo, desno, naprej in nazaj: vrtinci. Krpanje, brisanje, skandiranje. Tujec sem; nisem še del te narave, ki zaznava moje hlinjenje, ker jo bom na koncu oskrnil, ranil jo bom z znojem in krvjo. Umirjam svoje dihanje, svoj utrip in se spet zavedam navpičnih črt in pol-

kolesje ure narave. Zdaj spet poslušam. Gozd niso barve, je pesem. Zatisnem oči, z ustnicami se dotaknem sklenjenih rok in slišim gozd, sebe, poletje. Kapljice, ki padajo z vej, me izčiščujejo, krpajo tudi mene, ki postajam otrok, skrit pod odejo, ko zunaj vihra nevihta, in se stiskam v klopčič ter težko privajam uho na tiktakanje zemeljske ure.

Spet sem v gozdu. Zdaj čakam in vem, da narava popušča. Pri zapeljevanju zmaga tisti, ki ima največ potrpežljivosti. Pri osvajanju je zmaga tistega, ki najdlje počaka. Tudi zver preži, lovi glasove. Dvojnost: zver in plen, lov in beg.

Slišim zvonjenje. Sedem udarcev. Zdaj je zapihalo s severa. Stisnem ustnice in čutim jezik za zobmi. Spet pogoltnem

JAN LEOPOLI

Ariadnina rdeča nit

Prva nagrada javnega natečaja glasila LOVEC (2013) za najboljšo lovsko zgodbo

vsrkava vpitje, krivice, blaži bolečine, ki ji jih je prizadejal človek. Stojim. Diham, gledam v tla. Svojo težo prenesem na palico, ki se je oklenem z obema rokama. Glavo prislonim nanjo. Pljunem na tla, tiho, ustnice držim stisnjene v poljub, pljunek pade ob levi gojzar. Nikamor nisem meril, zadel sem bukov list, ki je tam od prejšnje jeseni in se spaja z zemljo. Pomislim, da so na to stezo pred menoj pljunili že gozdarji, divji lovci, vojaki, partizani, kontrabantarji, prebežniki in lovci. Njihova upanja, bojazni, znoj in seč so se vtisnili v zemeljsko skorjo. Pesem neba in zemlje je s soncem in vetrom, dežjem in snegom brisala te sledi. Gozd niso barve, je pesem.

Poslušam. Diham. Listje podarja solze neba, tiktakanje kot stopicanje nešteti žuželk. Napredujem po stezi, ki se strmo dviga, in čutim napor. Znojim se. Spet mirujem in poslušam. Pesem se poigrava z menoj. Dvigom pogled in se čudim spontanosti odnosov med drevesnimi vrstami, med intervalom njihovih korenin, debel, senc. Gozd niso barve, je pesem. V sosledju taktov in sinkopiranih ritmov se vsiljuje utrip mojega srca. To je moja pesem: stavek nemira, ambicije, sle, frustracije, kaosa. Čutim trenje

krogov ter elips, ki počasi tonejo v večer in se bodo v temi spojile z nebom. Luč je sen zemlje. Tudi ona bi rada v nebo. Dviga se v griče, hribe in gore, v debla in veje, da bi se dotaknila neba, nazadnje pa omaga v listih, iglicah in pečinah. Ne more iz sebe. Tako kot jaz. Ustnice se mi raztegnejo v grenak nasmeh. V ta gozd sem prišel iskat sebe. Zdaj vem, kot bi šel v cerkev in pokleknil v temno klop, se s komolci oprl nanjo in glavo povetil v znamenje skromnosti, majhnosti in končnosti. Globoko izdihnem in poklekнем, a ne da bi molil: s kazalcem in sredincem desnice potegnem po robovih srnjakovih stopinj. Pred mano je nekje. Po dežju je šel mimo. Lahko pred pol ure, lahko pa pred nekaj minutami. Ura zemlje hrešči. Vrinil sem se v njeno kolesje in zdaj teče tudi moj čas, razdeljen na minute in sekunde.

Vem, da je dvajset korakov pred menoj visok bor, prav na spodnjem robu starega gozda. Štirideset korakov nižje teče potok, na drugi strani pa se narava dviga v zaraščen breg. Pred borem se spet ustavim in umirjam svoje dihanje. Hrbet prislonim na drevo, sedim, čutim borovo skorjo na hrbtu in hotel bi se spojiti z njo, postati korenina, štor ali tudi senca. Vstopam v

slino. Zdaj igram v prednosti. Sekunde. Štejem do dvajset. Štejem sekunde na uri te zemlje; razumem tiktakanje, želim si košček tega sveta, v katerem se zdaj več ne hlinim. Lovec sem. Vdihnem skozi nos, iz žepa na srajci potegnem piščalko, jo prislonim k ustnicam in oslinim. Zavijem jo v robček, roki sklenem okrog nje, kot bi hotel dihniti v dlani, da si jih ogrejem. Zatisnem oči in zapiskam. Trikrat. Dolgo, mehko, potihno. Štejem sekunde: petnajst. Medtem pomislim, da je tišina po tretjem pisku vedno najglasnejša in zemlja hrešči, ker se smrt poslužuje ljubezni, strasti, da premaga življenje. Zapiskam še trikrat. Spravim piščalko in robček, puško naslonim na stegna in zatisnem oči. Kolikokrat sem že ponovil ta obred: sam s svojimi upanji in izkušnjami, suhimi ustnicami in nabrekli srcom. Tak je lov v prsku: seštevek neba, zemlje, vročine, vlage, srčnega utripa, znoja in samote, a morda še nekaj več. Tako kot ni ljubezen samo seštevek rok, ustnic, soli in slin, hormonov in mesa ter presnavljanja energije dveh teles. Včasih mislim, da je lov priznavanje majhnosti, končnosti in podrejenosti naravi, stvarniku. A nisem zadovoljen s svojimi zaključki in takrat skušam biti vsaj nežen z zemljo.

V *diminuendo* tiktakanja kapljic, kot bi pesem iz stavka *Allegretto* prehajala v *Adagio*, zaznam napako, kot bi se namesto pavze v notni zapis vsilila nota, čisto brez potrebe, in takoj vem, da ne gre za napako, pač pa za nekaj drugega: v pesem je vstopil srnjak. Zdaj sva v dva: vem, da je še predaleč, da bi ga lahko videl, da je zakrit med mladimi jeseni onkraj potoka, in vem, da bo njegov *pianissimo* najprej prešel v *piano*, nato morda v *mezzoforte*. Slutim, kako preverja zrak, tla, kako ga sla žene v mojo smer. Čakam, spajam se z gozdom, s pesmijo. Postajam zver, čutim, da bom imel samo eno možnost za naskok. Nenadoma me preseneti nepričakovana sreča; odprem oči in pomislim, da sem srečen, da se dogaja vse to, kar sem pričakoval toliko časa. Izpolnjujejo se mi želje. Je to sreča? Saj nimam nič oprijemljivega, le sebe, upanje in napetost. Ujet sem v trenutek, v miselni vzorec, ki se lahko v hipu razblini, pa vendarle ne bi hotel biti nikjer drugje. Tukaj in zdaj je moje mesto, to je zdaj moja pesem ...

Ozrem se na levo in gledam, kdaj se bo prikazal. Ura zemlje hrešči, počasi. Vdihavam skozi nos, desno roko naslonim na puškino kopito, levo položim na cev, da začutim njen hlad in lepljivost svojih blazinic na njej. Zagledam se v skrivnost gozda in podobno večerne spokojnosti, ki pronica v moje zenice in skandira ritem moje pesmi; ker sem zdaj z gozdom eno. Tišina, *Adagio*. Nekaj me zmoti, nekaj se je vsililo v podobo, v njen spodnji levi rob. Detajl, kot bi se umetnik ob že dokončanem portretu zdrznil, ker je vanj pozabil narisati življenje in mu je zdaj dovolj en sam nanos barve, da to

stori. Srnjak! Vidim ga, kako poveša glavo in voha, iščoč srno. Prikazal se je nižje, kot sem pričakoval, na tej strani potoka. Vidim močna prednja parožka, samo to. Takoj za tem sem en sam *accelerando*: srce, dihanje, živci in mišice. Zver in plen. Spomnim se svojega očeta, na njegove nauke: »Premikaj se počasi, star srnjak vse vidi!« Srnjak je zdaj kakih trideset korakov pred menoj in se mi kaže s svoje desne strani. Dviguje glavo, gleda mimo mene, v nos lovi vonjave zraka. Zdaj je on v prednosti, jaz moram še počakati na svojo možnost. Imel bom le eno, le če me prej ne bo izdal kak vrtinec. Gozd, pesem, lovec. Iskanje zaveznitva. Zver, naskok. Srnjak spet povesi rogato glavo, voha. Dvigam puško. Gledam vanj – vse moje telo se spreminja v orožje. Kopito je že pri ramenu, zenica išče luč skozi daljnogled, palec potiska varovalko naprej. Točno na polovici svojega naskoka sem. Križ se počasi dviga navzgor po srnjakovem plečetu, izdihnem in stisnem ustnice, kazalec je na sprožilcu. Srnjak dvigne glavo. Zdaj on išče prednost v najini igri; moja se hitro manjša. Ura zemlje hrešči ... Skandiranje sekund, desetink sekunde. Gozd, pesem, lovec. Iskanje trenutka.

Pok tudi mene preseneti, zdi se mi močnejši kot po navadi. Srnjaka ne vidim več. Voham pa vonj po izgorelem smodniku, ki je zame v gozdu duh smrti. Povesim puško, gledam v gozd in poslušam pesem. A slišim samo utrip svojega srca. Roke se mi tresejo, v želodcu me stiska. Na bruhanje mi gre. To je lov, pomislim. Pa ni prvič, da mi je po strelu tako; a se vseeno ne morem privaditi na to.

Hodim proti nastrelu. Tiho, ponižno. Lovim ravnovesje, kot bi bil slaboten. Zdaj iščem kako sled, pa mi luč gozda nagaja s strani, narava skriva svojega sina. Nič. Počepnem. Z jezikom si omočim suhe ustnice. Gledam v tla in seciram listje, zemljo, veje, mah in kamenje. Dovolj bi mi bila kapljica krvi, da bi vedel ... Kapljica. Tam: ena, dve, tri. Tam, kjer prej ni bilo ničesar. Ariadnina rdeča nit. Sledim ji. Zdaj se vzpenjam v breg, nato v levo k potoku. Na njegovem drugem bregu jo spet zagledam in čutim, kako sreča spet raste v meni, bližam se srnjaku – Mino-tavru kot Tezej v blodnjaku, z razliko, da sem jaz svojo bitko že zmagal. Pot si utiram med mladimi jeseni in čutim, kako se trenutki zapisujejo v mojo zavest.

Nitka se je zdaj pretrgala. Nobene kapljice več. Gozd, pesem, lovec. Iskanje konca. Ni mogoče, da je izginil, samo skril se je. Gledam nazaj in štejem korake od nastrela do sem. Slabih petdeset. Odločim se, da grem naprej po namišljeni ravni črti. Vse poteka v tišini, v moji tišini, v kateri se zdaj oglašajo lovec in zver, razum in nagon, občutljivost in krutost. Naredim še deset korakov – in ga zagledam. Zastanem, vse v meni zastane in živci že popuščajo. Poklekнем in povesim glavo, z rokami se dotaknem zemlje, da se ji zahvalim. Obred.

Ko se spuščam iz gozda s srnjakom na ramenih, hodim počasi in opazujem svojo senco, kot bi srečal starega prijatelja. Nasmehnem se in pomislim, da je lov balzam za duha, ker se naenkrat počutim spet mladega.

Gozd, pesem, lovec. Iskanje lepote življenja ...

PREDSEDNIKOVA BESEDA

Potrebne so novosti pri izobraževanju lovskih čuvajev

Katalog nujno potrebnega znanja in v prihodnje obvezni dopolnilni/obnovitveni seminarji tudi za lovske čuvaje

Sredi lanskega decembra je bil v lovskem domu LD Vojnik sestanek predavateljev, ki so bili lani nosilci posameznih tem/predmetov na tečaju za lovske čuvaje v Celju in Kočevju. Sestanek je bil uresničitev sklepa *Komisije za opravljanje izpitov za lovske čuvaje*, katere člani so bili prav tako prisotni. Na sestanku so bili povabljeni še predsednik Komisije za izobraževanje pri LZS in še nekateri drugi, ki se posredno ali neposredno ukvarjajo z izobraževanjem lovcev.

Na sestanku z dnevnim redom, ki je zadeval izobraževalne vsebine, so bili predstavljeni tudi rezultati raziskave, opravljene med udeleženci obeh tečajev za lovske čuvaje. Obdelali smo namreč skupaj več kot tisoč izpolnjenih vprašalnikov, rezultati pa bodo predstavljeni v eni izmed številčk našega *Zlatorogovega zbornika*. Ugotovili smo, da je za popolnejšo oceno treba vprašalnik dopolniti še z rubriko, ki se nanaša na demografske podatke anketirancev. Na anketnih listih so vsi udeleženci ocenjevali predavatelja, njegovo strokovnost, način priprave in podobno. Med drugih so izrazili svoje mnenje glede dostopnosti gradiva. Ta odgovor je bil tudi izmed vseh najslabše ocenjen na petstopenjski lestvici (Celje 3,97; Kočevje 3,24).

Iz slednjega se je razvila kar dolga razprava, po kateri smo na koncu vendarle poenotili svoje ugotovitve in stališča. Če zanemarim 37. knjigo Zlatorogove knjižnice *Divjad in lovstvo*, ki bo kar še nekaj let glavni vir za pripravo kandidatov za lovski izpit pa tudi za lovsko-čuvajskega, pa je treba zapisati, da je kot vire za pripravo na izpit za lovskega čuvaja treba uporabiti še kaj več. In tu se očitno zatakne. Eni menijo, da je treba gradivo udeležencem tečaja izročiti v fizični obliki, drugi spet zagovarjamo, da si dandanes moramo samostojno poiskati gradivo po predstavljenem spisku; tudi tisto, ki smo ga v ta namen uvrstili na splet. Konec koncev je na spletu še veliko drugih primernih virov in gradiva. Da poenostavim: na tej točki trčimo na t.i. »elektronsko pismenost« oziroma izobrazbo udeležencev, vsaj kar zadeva bodoče lovske čuvaje, ki po izpitu in izdaji lovskočuvajske izkaznice in znaka pridobijo status uradne osebe. Takega statusa pa v lovski družini nima nihče drug kot lovski čuvaj!

Vsi zbrani na sestanku smo se strinjali, da je treba na področju izobraževanja v lovstvu nadaljevati začete korake; naprej v cilju izboljšanja oziroma večje kakovosti dela lovstva na vseh področjih. Torej od temeljne celice navzgor. Komisija za izobraževanje LZS je zato že pripravila *Katalog znanja za lovske pripravnike*, ki v tem trenutku v delovni različici obsega več kot 130 strani. Gre za določene nujne vsebine ali, lahko bi rekli, tudi za razvid znanja, ki ga mora imeti kandidat za opravljanje lovskega izpita. Tukaj mislimo na teoretični del, tisti del, ki ga izvajajo usposobljene članice. Katalog znanja je zdaj v razpravi in se zato še vedno dopolnjuje, toda še letos bo skoraj zagotovo zagledal luč sveta. Lovski pripravniki bodo pred izpitom deležni še večje pozornosti LZS, ki je prva nosilka

izobraževanja, zato ima tudi določene dolžnosti in pristojnosti glede nadzora! UO LZS je že sprejel sklep o sestavi posebnih komisij, ki bodo sproti nadzorovale pravilnost poteka izobraževanja lovskih pripravnikov. Hkrati je na strateški ravni tudi določil njihov način dela. Lovski pripravnik mora začeti svoje izobraževanje v lovski družini po pripravljenemu programu z obveznostmi in dolžnostmi. Pred lovskim izpitom mora v družini opraviti tudi praktični del lovskega izpita, in to šele, ko je opravil vse obveznosti po programu. Poročilo o poteku pripravništva morata obravnavati UO LD in Komisija LD za izobraževanje. Ne smemo pozabiti na pomembno vlogo mentorja, ki se mora zavedati svoje vloge, zato bo moral prav tako tu in tam, v prid boljšega znanja svojega varovanca, znati poiskati kakšno spletno stran s potrebnimi podatki.

Tudi za lovskega čuvaja bo pripravljen *Katalog znanja lovskih čuvajev*. Morda se bo kdo vprašal, zakaj? Zato, ker je tudi za lovskega čuvaja treba določiti raven nujno potrebnega znanja. Tako bomo imeli z obema katalogoma jasno razmejitev potrebnega najmanjšega znanja.

Pri lovskih čuvajih se pojavlja še nekaj vprašanj, ki jih bomo morali rešiti v okviru obstoječe zakonodaje oziroma predpisov (oziroma z manjšimi spremembami podzakonskih aktov). ZDLov (2004, 2008) ne določa najmanjše strokovne izobrazbe za lovskega čuvaja, kar se je v dozodajšnji praksi izkazalo kot slabost. Ta se kaže na izpitih, kjer se pojavljajo vprašanja, katere teme/znanje spadajo v splošno razgledanost čuvaja. Tudi na splošno je opaziti, da vsem te zadeve niso jasne.

Naslednja slabost se kaže v t.i. obnovitvenih tečajih ali angl. »refresh« vsebinah. Lovski čuvaj, ko opravi izpit, z LD sklene pogodbo, podpiše zapislogo, nato pa opravlja čuvajsko službo do izteka pogodbe ali do razrešitve. Vmes nima posebnih obveznosti glede »obnavljanja pooblastila« oziroma nujno dopolnilnega znanja, ki ga prinaša čas, kot to poznamo na mnogih drugih področjih. ZDLov (2004, 2008) navaja, da se lovski čuvaj sproti izobražuje na stroške upravljalca lovišča. Ni pa ta zahteva vezana na nobene časovne roke. Pred časom sem že pisal in navajal število tovrstnih obnovitvenih tečajev – vsebin v okviru usposobljenih članic. Priznati moramo, da je teh vsebin vsako leto kar precej. Ob spremembi *Pravilnika o organizaciji lovskočuvajske službe* bo nujno treba vnesti tudi obveznost za obnovitvene tečaje in jih vezati na določeno število let službe (po navadi je to na tri leta). Torej bo potem na podlagi evidenc treba le preverjati, ali še vsi izpolnjujejo zahtevane pogoje za nadaljevanje opravljanja službe ali ne – podlaga za obnove »licence«. Boste rekli, da si le izmišljamo novosti glede potrjevanja čuvajskih dovoljenj. Ni nam treba gledati sever Evrope, lahko pogledamo proti jugu, tam to že imajo v praksi lep čas.

Skratka, poudarek na izobraževanju lovskega pripravnika bo in mora biti že v lovski družini (LD), nato glede zahtev Kataloga znanja na lovskem izpitu, za lovske čuvaje v pomenu zahtev Kataloga znanja za to stopnjo na obnovitvenih tečajih; vse pa zaradi pridobitve povečevanja znanja, strokovnosti in kakovosti našega uspešnejšega upravljanja z lovnimi vrstami in varstvom narave.

Spoznajmo še, kako je s članstvom (na dan 1. 1. 2014). V primerjavi z enakim obdobjem lani nas je **96 manj**, torej nas je skupaj **20.688**,

Posvet o ocenjevanju starosti parkljaste divjadi privabil številne lovce

Posveta o ocenjevanju starosti parkljaste divjadi, ki ga je organizirala **Lovska zveza Slovenije**, se je 9. decembra 2013 v veliki dvorani Celjskega doma udeležilo več kot tristo predstavnikov upravljalcev lovišč (lovskih družin). Z zanimanjem so prisluhnili predsedniku Komisije za upravljanje z divjadjo

pri LZS doc. dr. **Boštjanu Pokornju** in glavnemu republiškemu lovskemu inšpektorju **Igorju**

Predavatelja sta bila doc. dr. Boštjan Pokorny in glavni republiški lovski in ribiški inšpektor Igor Simčič, dr. vet. med.

Simčiču. V uvodu je udeležence pozdravil podpredsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bra-**

dač, ki je poudaril pomembnost sprotnega izobraževanja za lovce, ki ga zveza spodbuja na različne načine, saj se zavedamo, da le dodatno izobraževanje lahko prispeva k še večji odgovornosti lovcev pri izvajanju javnega pooblastila.

Predsednik Komisije za upravljanje z divjadjo pri LZS doc. dr. Boštjan Pokorny je predstavil metode in način ocenjevanja starosti parkljaste divjadi s pomočjo ogleda čeljustnic. Poznavanje starosti prostoživečih parkljarjev je namreč izjemno pomembno. Z lovskoupravljaljskega vidika je

Preglednica 1:
Starostne skupine lovskih čuvajev s sklenjeno pogodbo

Skupina	Število
86–87 let	1
81–85 let	21
76–80 let	21
71–75 let	85
66–70 let	129
61–65 let	222
56–60 let	275
51–55 let	301
46–50 let	223
41–45 let	147
36–40 let	120
31–35 let	104
26–30 let	31
do 25 let	5

Najmlajši je star **24 let** (1989) najstarejši pa **87** (1926), preostali sodimo nekam vmes.

V **preglednici 1** smo starostne skupine združili po pet let, za lažji prikaz podatkov, iz **grafa 1** pa razberemo starostno sestavo naših lovskih čuvajev.

Graf 1: Starostni razredi lovskih čuvajev s pogodbo

Iz grafa je razvidno, da je največ lovskih čuvajev starih od 50 do 55 let, sledi starostna skupina od 55 do 60 let. Torej jih je največ v starostni skupini od 50 do 60 let, povprečna starost LČ pa je **53,61** leta.

Zanimivi so podatki o času, kako so zdajšnji lovski čuvaji, ki opravljajo svoje naloge po pogodbi z upravljavcem lovišč, opravljali lovskočuvajske izpite. Tudi ti so povzeti iz Lisjaka in so precej zanimivi:

- izmed njih je eden opravljal lovskočuvajski izpit leta 1957, eden 1962 in trije leta 1969,
- od leta 1971 (vključno z letom 2005) so bili tečaji in izpiti za lovskega čuvaja organizirani vsako leto v drugem kraju,
- v letih 2006, 2007 in 2008 tečaji in izpiti za lovske čuvaje niso bili organizirani,
- nadaljevali so se leta 2009 in nato spet vsako leto.

imamo 397 lovsk, naša **povprečna starost** pa je **55,22** leta.

Ker smo pretežno pisali o lovskih čuvajih, pogledajmo malo še te podatke, ki smo jih pridobili iz aplikacije Lisjak (**glej preglednici**). Obenem moram zapisati, da v prihodnje od pooblaščenec pričakujem več doslednosti pri vnašanju podatkov v to aplikacijo. Kar nekaj rubrik je večinoma praznih, s čimer se zmanjšuje vrednost našega LIS. Ne pozabimo, tudi zanj smo prispevali nekaj denarja, in to z razlogom!

Glede na določbe ZDLov je v naših loviščih potrebno skupno **1.042 lovskih čuvajev**, s pogodbo jih imamo **1.685**.

Največ lovskih čuvajev, ki delujejo po pogodbi, so opravljali lovskočuvajske izpite v letih 2009, 2011 in 2010. To so bila tudi leta, ko je LZS organizirala tečaje za lovske čuvaje v tekočem letu v več krajih Slovenije zaradi pritiska usposobljenih članic (LZ/ZLD), ker je bilo (in je še) to zakonska zahteva do upravljavk lovišč za izvajanje koncesijske pogodbe. Na enoto površine lovišča je potrebno določeno število lovskih čuvajev.

Lahko bi torej sklenili z ugotovitvijo, da imamo zdaj največ aktivnih lovskih čuvajev iz obdobja, ko so kandidati opravljali lovskočuvajske izpite že po sprejetju novega lovskega zakona, njihova povprečna starost pa je več kot 53 let. Tako stanje niti ni zaskrbljujoče. Ob pogledu na **preglednico 2** in na letnice opravljanja lovskočuvajskih izpitov pa si lahko zadeve razlagamo/jo tudi nekoliko drugače.

Preglednica 2:

Leto opravljanja lovskočuvajskega izpita in število lovskih čuvajev s sklenjeno pogodbo z LD

Leto izpita	Število	Leto izpita	Število	Leto izpita	Število
1957	1	1988	26	1998	103
1962	1	1989	33	1999	52
1969	3	1990	17	2000	60
1971	3	1991	15	2001	41
1972	3	1992	28	2002	46
1973	3	1993	33	2003	69
1974	10	1994	26	2004	55
1975	9	1995	44	2005	24
1976	2	1996	43	2009	164
1977	12	1997	43	2010	122
1978	29	1998	103	2011	154
1979	32	1989	33	2012	48
1980	35	1990	17	2013	12
1981	14	1991	15		
1982	48	1992	28		
1983	91	1993	33		
1984	29	1994	26		
1985	42	1995	44		
1986	33	1996	43		
1987	20	1997	43		

Ob koncu naj poudarim:

- da je izobraževanje lovcev pomemben dejavnik pri razvoju lovstva,
- da je treba postaviti še jasnejše standarde pri vseh oblikah izobraževanja v lovstvu,
- zagotoviti tudi *obnovitvene seminarje*, ki bodo obvezni in sistemsko urejeni.

To pot smo si ogledali področje/a, ki ga/jih že uresničujemo in urejamo; prispevek je namenjen le podkrepitvi sprejetega in uveljavljenega, zato naj pripomore le k lažjemu razumevanju zadev pri uvajanju določenih nujnih sprememb.

Mag. Srečko F. Krope

Zanimanje za novosti pri ocenjevanju starosti parkljarjev po letnem odstrelu je bilo izjemno, kar je pokazala tudi živahna razprava po predavanju.

Foto: S. Mlakar

to najpomembnejša skupina divjadi, saj lovci z njihovimi populacijami načrtno in sistematično upravljamo, kar pomeni tudi obliko razumne trajnostne rabe divjadi kot obnovljivega naravnega vira. Pri tem je zelo pomembno, da lovci poznamo demografsko sestavo populacij, znamo pravilno ugotavljati oziroma prepoznati okvirno starost živali, saj le tako vedenje omogoči vpogled tudi v nekatere pomembne biološke značilnosti populacij. Predvsem pa je poznavanje starosti pomembno pri izvajanju lova, kajti le na teh ugotovitvah lahko

sprejemamo pravilne upravljavske odločitve, ki zagotavljajo odzivem v pravilno načrtovani sestavi po starosti in spolu. V nadaljevanju je na konkretnih primerih ocenjevanja obrablenosti zob v čeljustnicah parkljaste divjadi, predvsem srnjadi, jelenjadi, divjega prašiča in muflona, predstavil, kolikšna je lahko zanesljivost ocenjevanja na oči in opozoril na nepravilnosti, ki so se dogajale pri komisijah za ocenjevanje doslej. Pri več kot dveh letih srnjadi je poudaril, da je povsem odveč ocenjevanje čeljustnic na leto natančno, ker so napake tudi 60 %. Udeležence je seznanil predvsem z novostmi na področju ocenjevanja starosti parkljaste divjadi in s priložnostmi, kako postopek ocenjevanj še izboljšati.

Vodja lovske in ribiške inšpekcije Igor Simšič je v drugem delu posveta s ponazoritvijo konkretnih primerov iz prakse predlagal, kako naj komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi izboljšajo delo, da ne bi bilo več nepotrebnih napak. Predvsem je poudaril potrebno doslednost pri upoštevanju zakonskih in drugih določil, ki opredeljujejo delovanje komisije in evidentiranje odvzema.

Vsi tisti, ki se posveta niso mogli udeležiti, a jih obravnavana tematika zanima, lahko povzetek predavanja poiščejo med Dokumenti na spletni strani Za člane LZS, podstrani Komisije za upravljanje z divjadjo.

Sabina Mrlak

Ob koncu projekta o volku - seznanitev javnosti z rezultati

Predstavitve zgoščenke Za volkovi

Lovci že vrsto let uspešno sodelujemo s Knjižnico Kočevje ZLD Kočevje. Naše skupne akcije so že kar po ustaljeni praksi najpogostejše nagrajene z množičnimi obiski lovcev in tudi drugih krajanov s širše Kočevske. Zato ni bilo naključje, da se je zadnjemu skupnemu povabilu na predstavitev raziskovalnega projekta SloWolf – Varstvo in spremljanje varstvenega statusa populacije volka (*Canis lupus*) v Sloveniji (2010–2013) – odzvalo številno občinstvo iz ožje in širše Kočevske ter Pokolpja.

Glavno predstavitve celotnega projekta, ki je obravnaval problematiko volka v Sloveniji, aktiv-

Naslovna stran zgoščenke *Za volkovi* režiserja, snemalca in montažerja M. Peruška. Nastala je po scenariju skupine SloWolf in M. Peruška ter avtorjev besedila SloWolf.

nosti, ki so bile opravljene v tem okviru, ter predstavitev novih spoznanj o volku in upravljanju z njim je predstavil prof. dr. Ivan Kos. Ob koncu predstavitve so predstavili še 28-minutni dokumentarni film *Za volkovi*, ki ga je režiral sodelavec pri projektu mag. Mirko Perušek.

Projekt LIFE+ SloWolf, ki se je začel z načrtovanimi aktivnostmi 1. januarja 2010 in je trajal do konca leta 2013, je bil prvi obsežnejši projekt o volku v Sloveniji. Izvajali so ga partnerji: Univerza v Ljubljani, Veterinarska in Biotehniška fakulteta, Zavod za gozdove Slovenije in Društvo za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaričev – Dinaricum. Projektni sodelavec je bila tudi Lovska zveza Slovenije z območnimi lovskimi zvezami. V terensko delo je bilo vključenih veliko prostovoljcev; mnogi so bili lovci iz naših lovskih družin. V vseh treh letih trajanja projekta je bilo zbranega veliko znanja o slo-

Akcijskega načrta za upravljanja z volkom v Sloveniji.

Ob razpravi smo sprejeli ugotovitev, da so volkovi naravni plenilci prostoživečih parkljarjev v naših gozdovih in da tudi pri nas živijo v tropih/družinah ter da za normalno življenje potrebujejo velik življenjski prostor. Priznali smo tudi, da mnogo pomembnih podrobnosti iz njihovega življenja, na primer koliko živali je povezanih v povprečni volčji trop, kolikšno je natančno število tropov in kako velike teritorije zasedajo pri nas, zaenkrat še ne poznamo. Nismo mogli tudi mimo resnice, da je odnos ljudi do volkov zelo različen. Na eni strani še vedno preveč upoštevamo posameznike, ki iz takšnih ali drugač-

Prof. dr. Ivan Kos je predstavil veliko pomembnih podrobnosti iz življenja volkov, še posebno pa je poslušalce pritegnila podrobna predstavitev življenjske poti volka Slavca, ki so ga spremljali s pomočjo satelitskih signalov s telemetrične ovrtnice. Volk se je odpravil na pot z območja Slavnika proti Trnovskemu gozdu, jo mahnil čez Karavanke in celo v najhujših vremenskih razmerah (visok sneg) potoval prek Tirolske (Avstrija) v toplejše podnebje v neposredno bližino Verone (Italija), kjer našel svojo družico, s katero sta letos imela prvo leglo.

venskem delu populacije volka, ki je povezana s hrvaškim delom dinarske populacije. Vsi podatki so bili tudi podlaga za pripravo

nih, predvsem predvsem osebnih materialnih razlogov prihajajo v konflikt z volkom. Po drugi strani pa že veliko ljudi volka, zahvaljujoč tudi omenjenim projektom, vse pogostejše zaznava kot neodtujljiv simbol divjine in neokrnjene narave, ki si jo želimo.

Decembrsko srečanje v Knjižnici Kočevje smo sklenili z ugotovitvijo, da je v Sloveniji v prihodnosti obstoj volkov odvisen od vrste dejavnikov, zato je bila naša skupna želja, da bi strokovnjaki nadaljevali s proučevanjem naših volkov. Izmenjava znanja o tej vrsti in zbranih izkušnjah med ljudmi lahko bistveno poveča učinkovitost prizadevanj za ohranitev volka na ravni populacije, kar lahko obenem tudi pomembneje prispeva k izboljšanju odnosa človek – volk na območjih upravljanja.

Stefan Vesel

Prof. dr. Ivan Kos in mag. Mirko Perušek med predvajanjem filma *Za volkovi*

Vse foto: Š. Vesel

Novo vodstvo LZ Maribor

Marjan Gselman izvoljen za predsednika LZ Maribor

Potem ko se je 11. decembra 2012 prejšnjemu predsedniku LZ Maribor **Branetu Kurniku** na lovu nenadoma ustavilo srce, so se mnogi slovenski lovci, tudi naši rojaki za severno in zahodno mejo spraševali, kdo bo v prihodnje prevzel vodstvo ene največjih in prepoznavnih slovenskih območnih lovskih zvez. Pokojni Brane si ni nikoli pripisoval posebnih zaslug za uspešno vodenje in delo mariborske LZ. Vsa leta svojega predsedovanja se je namreč dobro zavedal, da lahko le dobro kolektivno in tovariško sodelovanje in vodenje pripeljeta do želenih uspehov. Ob sebi je imel vedno strokovno dovolj razgledane, prekaljene in prizadevne štajerske lovske funkcionarje, člane UO in komisij. Med njimi so bili zlasti podpredsednik **Marjan Gselman**, starešina LD Pobrežje - Miklavž, in člana UO LZS. Prav M. Gselman je bil po nenadni smrti Braneta Kurnika pripravljen začasno stopiti v globok sled, ki ga je za seboj na mestu predsednika zapustil Branko. Ocenjujemo, da je storil prav. Brez zadržkov lahko zapišemo, da je imel Brane ob sebi dobrega in odkritega lovskega tovariša in prijatelja, ki ga je v vseh pogledih dostojno nadomeščal! Gselman je **LZ Maribor**, ki od 1. januarja letos (pod okrilje zveze se je spet vrnila LD Duplek) organizacijsko, izobraževalno, kulturno, kinološko in strelsko povezuje **45 štajerskih LD**, prizadevno in uspešno vodil do rednega občnega zbora, ki je bil sklican 4. 12. 2013 v prostorih lovskega doma LD Rače v Podovi.

Volilnega občnega zbora, ki ga je vsečno in tekoče vodil umirjeni **Ivan Golob**, starešina LD Kapla, se je od 44 vabljenih delegatov udeležilo 39 predstavnikov štajerskih LD, v katerih je včlanjenih nekaj več kot 2.100 članov. Čeprav je dnevni red zbora obsegal kar devetnajst točk, je bila zagotovo v ospredju izvolitev novega vodstva in organov LZ Maribor. Za predsednika so kandidirali trije prekaljeni štajerski lovci; poleg Marjana Gselmana še **Boštjan Plaznik** (LD Makole) in **Slobodan Tatalovič** (LD Vurmat). Za predsednika LZ Maribor za obdobje od 2013 do 2017 je bil s 23 glasovi izvoljen Marjan Gselman. Delegati so soglasno izvo-

Marjan Gselman, novi predsednik LZ Maribor

lili tudi dvanajstčlanski novi UO LZ Maribor. Za podpredsednika je bil izvoljen **Borut Mithans** (LD Janžev Vrh). Najodgovornejšo komisijo za izobraževanje bo vodil prekaljeni lovski pedagog **Ivan Žižek** (LD Ruše), na čelu statutarno-pravne komisije bo **Danilo Muršec** (LD Dobrava), finančno-gospodarsko komisijo bo usmerjal **Tomo Kovačič** (LD Poljčane). **Franc Krivec** (LD Sv. Jurij) bo vodil komisijo za

sameznih komisij tudi **Rudi Majer** iz LD Šentilj in **Darjan Vesenjak** iz LD Gaj nad Mariborom.

Delegati so izvolili tudi NO LZM, ki ga bo vodil znani štajerski lovec, zgodovinar in novinar dr. **Marjan Toš** (LD Dobrava), v njem so člani še: **Edvard Goričan** (LD Puščava), **Boris Rožman** (LD Pernica), **Franc Vraber** (LD Kapla) in **Silvo Pinter** (LD Radlje ob Dravi). Disciplinsko razsodišče, v katerem so **Alojz Gostenčnik** (LD Slovenska Bistrica), **Robert Erhatič** (LD Rače), **Drago Grubelnik** (LD Radlje ob Dravi) in **Andrej Marhold** (LD Kungota), bo usmerjal priznani štajerski pravnik in sodnik **Branko Reisman** iz LD Makole.

Ob izvolitvi za predsednika LZ Maribor je M. Gselman posebej za Lovca povedal: »*Odkrito, tovariško in kolektivno vodenje bo tudi meni usmeritev pri vodenju naše zveze. Po volitvah ne bo nikakršnega preštevanja, kdo je bil na volitvah za in kdo proti, da zasedem predsedniško mesto. Pred nami je veliko več in bolj*

Foto F. Rotar

Pokojni Brane Kurnik (desno) in Marjan Gselman, novi predsednik LZ Maribor, sta bila že v Kurnikovem predsedniškem mandatu in pred tem prijatelja in lovska funkcionarja.

priznanja in odlikovanja. Znani štajerski lovski rogist **Slavko Štiberc** (LD Pobrežje - Miklavž, Vurmat), bo na čelu komisije za lovsko kulturo. Komisijo za lovni turizem bo usmerjal **Dušan Volmajer** iz LD Podvelka. **Drago Vešner** (LD Rače) bo tudi v prihodnje na čelu dokaj pomembne komisije za prireditve in stike z javnostjo. **Bojan Urbančič** iz LD Ruše, eden najuspešnejših tamkajšnjih lovskih strelcev, bo vodil komisijo za strelstvo. Dolgoletni uspešni lovski kinolog **Zdravko Brezovšek** (LD Šmartno) pa bo vodil komisijo za lovsko kinologijo. Člana UO sta za pomoč pri nalogah po-

pomembnega ter odgovornega dela za še boljše prepoznavnost in uspešno delovanje LZ Maribor. V njej je vsaka LD in sleherni štajerski lovec pomemben člen našega povezovanja in utrjevanja medsebojnega zaupanja in odkritega tovarštva. Strokovno podkovan in tudi spoštovani člani UO in komisij bodo z menoj vred stalno pripravljeni nuditi strokovno pomoč pri vodenju LD in tudi pri reševanju morebitnih lovskih težav. Če bomo delali pošteno, nepristransko, povezovalno in dovolj prizadevno, se bodo člani NO in disciplinskega razsodišča lahko sestajali le zgolj formalno. Vsem slovenskim lovcem in našim

dolgoletnim slovenskim lovskim prijateljem na avstrijskem Koroškem in v zamejski Italiji želim ob tej priložnosti zdravo in uspešno leto 2014, ki ga bomo lovci spet po svoje doživljali in zaznamovali.» je sklenil svoje prve besede po volitvah novi predsednik LZ Maribor.

Franc Rotar

Sestanek Odbora Etičnega kodeksa in Komisije LZS za organizacijska in pravna vprašanja v Beli krajini

Pred novim letom me je poklical **Niko Šušтариč**, član komisije KOPV in predsednik Odbora etičnega kodeksa slovenskih lovcev (OEK) in predlagal, da bi takoj po novoletnih praznikih KOPV in OEK imela sestanek v lovskem domu **LD Loka**. Predlog je bil po pogovoru s **Tadejem Burazerjem**, predsednikom omenjene LD, sprejet in priprave na skupno sejo so se začele. Vabila so bila razposlana tudi vsem predsednikom LD v ZLD Bele krajine, saj je bil pred sejo tudi skupni lov na divje prašiče v lovišču LD Loka.

Zbrali smo se 4. januarja pred lovskim domom LD Loka na Bistrici pri Črnomlju. Večina zbranih so bili člani LD Loka, ki so prijazno sprejeli obveznost izvesti pogon za goste, člane obeh komisij.

Prispeli so člani odbora in komisije, med njimi **Stane Bele**, predsednik KUPV, **Niko Šušтариč** in generalni sekretar LZS mag. **Štefan Vesel**. Mag. **Srečko F. Krobe**, predsednik LZS, se zaradi že prej prevzetih obveznosti ni mogel udeležiti seje, se pa je sestanka v imenu predsedstva LZS udeležil tudi podpredsednik LZS **Ivan Malešič**, ki je vse prisotne pozdravil v imenu LZS. Tudi starešina LD Loka je pred lovom pozdravil vse zbrane, še posebno prisotne člane obeh komisij. Predstavil je lovišče in povedal, na kaj je dovoljeno streljati. Dobrodošlico je izrekel tudi predsednik ZLD **Toni Vrščaj** in dejal, da jim je v čast na območju ZLD v Bele krajine gostiti člane tako pomembnih komisij. Še posebno je poudaril pomen Odbora etičnega kodeksa, zlasti pri oblikovanju mladih lovcev, ki še nimajo nobenih izkušenj. Nato je iskreno belokranjsko dobrodošlico izrekel tudi **Janez Videtič**,

prejšnji predsednik ZLD BK, čigar žena je za dobrodošlico gostom spekla čudovito belokranjsko »pogačo«. Vsi smo z užitkom odlomili košček. Bila je res odlična; tako so jo ocenili tudi gostje, ki so jo poskusili prvič.

Po pogači, kozarcu domačega belokranjsca ter uvodnih pozdravih smo se odpeljali v lovišče, kjer so nas odpeljali na stojišča. Lovili smo ob robu hriba Židovec, v predelu, imenovanem Svinjske štale. Vreme je bilo malce kislo; deževalo ni in tudi megla ni bilo. Ločani so »pripravili« tudi vreme!

V prvem in drugem pogonu smo videli predvsem jelenjad, ki je nismo lovili, prašičev pa žal ni bilo v pogonih. Očitno so se še pravočasno umaknili na varnejša mesta zanje.

Gostje so po lovsko razumeli, da je lov pač lov in da ni vedno naleta ... Vedno pa je pomembno lovsko druženje, medsebojno spoznavanje, dobra volja in ustvarjanje novih znanstev in negovanje prijateljstva.

Po končanem lovu smo se vrnili pred lovski dom, še malce pokramljali o lovu in se nato napolnili v bližnjo gostilno na Bistrici, Pri Alenki, ki je okrog sto met-

rov oddaljena od lovskega doma LD Loka. Tam so nam postregli z več kot odličnim belokranjskim kosilom.

Po kosilu je bil na vrsti po že prej poslanem dnevnem redu skupni sestanek obeh komisij, ki se je nadaljeval kar v prostorih gostišča.

Dnevni red sestanka na Bistrici je obsegal dve točki, in sicer: obravnavo besedila osnutka novega *Pravilnika o postopku pred Odborom etičnega kodeksa slovenskih lovcev* (poročevalec Niko Šuštarčič) in *informacijo o problematiki s področja dela KOPV in OEK v tekočem mandatu*, nato je bila razprava o aktualnih vprašanjih na terenu.

V povezavi z obravnavanjem kršitev Etičnega kodeksa in s postopkom, povezanega s tem, je odprtih več vprašanj, ki po mnenju določenih strokovnjakov terjajo drugačne rešitve, kot so bile že prej skupaj usklajene ob pripravi predloga nekaterih sprememb Pravilnika o postopku pred OEK. Namen prve točke je bil, da bi čim prej pripravili morda nov pravilnik, predvsem pa, da bi poenostavili postopek pred OEK.

Niko Šuštarčič in Stane Bele sta članom obeh komisij pojasnila,

kaj bi bilo treba v predlaganem besedilu še popraviti, zamenjati, dopolniti, da bi bila vsebina pravil usklajena v duhu zdajšnjega časa in v skladu z aktualnimi pravilniki in zakoni.

K delu in razpravi sta povabila tudi prisotne člane iz lovskih družin ZLD BK. Tako se je Janez Videtič kar dvakrat vključil v razpravo in prispeval nekaj koristnih predlogov. V zapisnik je vse vestno beležil mag. Štefan Vesel. Člani komisije so se strokovno vključevali v razpravo; vsak člen pravilnika so podrobno proučili in ga oblikovali toliko časa, da je besedilo doseglo svoj temeljni namen – razumljivost za vsakega.

Zapisnik bo objavljen na spletnih straneh LZS, v Lisjaku in ga bo lahko prebral vsakdo.

Vsem sodelujočim smo se ob peti uri popoldne, ko smo končali z delom, zahvalili za sodelovanje na lovu in prav tako na tematskem sestanku v Beli krajini. Hvala Tadeju Burazerju in vsem lovcem LD Loka, gonjačem in tudi vsem, ki so nam s svojo prisotnostjo izkazali tovarištvo, gostoljubnost in obenem izrazili pripadnost LZS in ZLD Bele krajine.

Posebna hvala gospe Alenki za odlično pripravljeno kosilo.

Toni Vrščaj

Živa legenda lova Frata

Dolenjska, ZLD Novo mesto in tamkajšnje lovstvo je že od nekdaj privlačno in prepoznavno ne le zaradi cvička, ampak tudi zaradi znane gostoljubnosti in družabnosti dolenjskih lovcev. Mednje sodi tudi 83-letni **Franc Eršte**, član LD Otočec, živa legenda vsakoletnega tradicionalnega vzornega lova – brakade Frata. Znano je, da dolenjska območna LZ že desetletja prav s tem lovom skrbno ne guje spomin na dogodka, ki so se med drugo svetovno vojno dogajali na legendarni partizanski Frati. Tam so se družili zavedni Slovenci, med njimi tudi mnogi pokojni in še živi lovci, ki so se takrat borili proti okupatorju.

Tradicionalni vzorni lov in druženje na Frati je zagotovo zaščitni znak dolenjskega lovstva. Čeprav legendarna vzorna brakada že nekaj let ne poteka zgolj na Frati, ampak lovci pod tem imenom gostujejo tudi v drugih dolenjskih loviščih, se je še vedno radi udeležujejo tudi lovci iz

Franc Eršte je prepoznaven tudi po svojih negovanih brkih.

drugih krajev Slovenije. Med njimi so redni gosti lovski rojaki, ki živijo prek meja Slovenije. Lanski, že 63. lov Frata je bil na prvi decembrski dan in je potekal v lovišču **LD Trebelno**. Med več kot osemdesetimi lovci je bil zagotovo najbolj opazen in zaželen sogovornik daleč naokrog znameniti lovec **Franc Eršte**. Tudi mi smo poklepetali z njim. O svojem dolgem in prepoznavnem lovskem življenju je med drugim povedal: »Pravijo, da tudi moja dolga in bogata družinska in lovška tradicija piše neko zgodovino dolenjskega lovstva. Mogoče jo res. Po mojem očetu, tudi **Francu**, ki je bil zakupnik lovišča že kmalu po prvi svetovni vojni in vse do začetka druge, nisem podedoval samo imena, ampak predvsem delavnost, poštenost, skromnost in ne nazadnje tudi skrb za naravo in divjad.« Lovski klepet z njim je bil dobrosrčen, saj je Franc kljub visoki starosti še vedno živahen in bister. Med prijaznim pripovedovanjem si je večkrat vmes nežno pogladil svoje negovane bele brke – po katerih je, kot so mi povedali, tudi prepoznaven –, ter nadaljeval: »Prve dolenjske vzorne brakade na Frati, ki se je zgodila na Dan republike, 29. novembraavnega leta 1951, se je udeležilo okrog 20 lovcev in nekaj gonjačev. Zraven sva bila tudi z očetom, čeprav sva celo pot iz Novega mesta na Frato morala prehoditi peš. Lovu na Frati je namreč pri nas vsa leta namenjena posebna organizacijska lovška pozornost. Menim, da tudi danes ni nič drugače. Le da smo se takrat na Frati zbrali že dan prej, 28. novembra, da smo pripravili vse potrebno za lov in seveda tudi za zaključek lova – zadnji pogon. Ker smo Dolenjci sploh radi veseli in družabni ljudje, se

V zboru pred starešino LD Loka

Po kosilu smo nadaljevali s skupnim sestankom obeh komisij.

Vse foto: T. Vrščaj

je to odražalo tudi na vzornih in tudi drugih lovih. Danes si štejem v posebno čast, da na vseh teh lovih nisem nikoli manjkal! Menda sem edini, ki sem se udeležil prav vseh lovov na Frati. Manjkal nisem niti takrat, ko sem devet let službeno delal v tujini! Domov nisem prihajal samo zaradi obiska domačih, ampak tudi zaradi vzornega lova - Frata. Ja, kar se ti v življenju zgodi prvič, ti za vedno ostane v lepem spominu in te kar zasvoji! Tudi po tolikih letih sem neizmerno hvaležen očetu, da me je že v rani mladosti tako navdušil za lovstvo, saj me tudi na jesen življenja še vedno izjemno osrečuje in zato neposredno skrbi tudi za moje zdravje,« je smeje poudaril.

Ker pa Francu, kot je dejal, tudi lovska leta vedno hitreje minevajo, si zagadelj vedno pogosteje pokliče v spomin prvi vzorni lov na Frati. »O, rad se ga spominjam, saj sem se ga udeležil z očetom in drugimi lovskimi prijatelji, ki jih danes žal že dolgo ni več med

kako dokazuje tudi vzdušje na vsakoletnem lovu Frata. Ta lov je že dolgo največji dolenski pristni lovski dogodek. Res smo lahko ponosni; pa ne samo dolenski, temveč kar vsi slovenski lovci, da že toliko desetletij neprekinjeno poteka. Veliko zaslug za to ima naša dolenska območna LZ, zlasti zdajšnji predsednik **Franc Jarc** in pa tajnik **Stane Gabrijel**, ki lov vedno organizirata tako, da poteka varno in da je zaključen z nepozabnim družabnim srečanjem,« je ponosno in veselo poudaril Franc.

Ob tistem prvem vzornem lovu Franc še ni imel v žepu lovskega izpita. »Tega sem uspešno opravil leta 1954. Ker sem o divjadi in lovu, pa tudi o orožju, lovski tradiciji in družabnosti že veliko vedel, mi tedaj za čuda ni bilo treba opraviti posebnega lovskega pripravništva. Rekli so, da sem že kot prizadveni gonjač in pomočnik očetu v lovišču uspešno opravil tudi lovsko pripravništvo. Zelo rad sem hodil z očetom in drugimi

lovci tudi sin **Andrej**, ki je starešina LD Otočec. Zlasti pa, da imam vnuka **Domna**, ki bo morda enkrat v prihodnje tudi dolenski lovec,« je ob slovesu še poudaril Franc.

Franc Rotar

še naravne remize. Ker v bližini gojimo fazane, je tudi območje še zelo bogato z njimi.

Lov sta vodila gospodar **Alojz Gostenčnik** in starešina **Anton Sternad**, udeležilo pa se ga je dvaintrideset gostov iz lovskih

Foto: B. Ačko

V dveh kratkih pogonih so lovci LD Slovenska Bistrica in njihovi povabljeni tovariši iz drugih LD uplenili osemindvajset fazanov. Vsi udeleženci so izrazili željo, naj bi lov postal tradicionalen.

Tradicionalni lov na fazane z lovskimi prijatelji

Lovska družina Slovenska Bistrica, ki šteje 65 članov in članic, upravlja z divjadjo v lovišču, velikem 4.200 hektarjev; od tega je lovnih površin okrog 3.500 hektarov. V lovišču je največ srnjadi, prisotni pa so tudi divji prašiči in prehodna jelenjad. Občasno se v delu lovišča, Pušni Marof, pojavijo tudi gamsi, kjer je pred časom stalno živel trop okoli 20 do 25 živali. Po vedno večji reklami in propagiranju Bistriškega Vintgarja, ki je sedaj zelo znan ob sotočju reke Bistrica, in posledično številnejših obiskov raznih izletnikov, so gamsi območje zapustili in le še redko zaidejo v ta predel lovišča. Vsako leto v lovišče izpustimo tudi dvesto in več fazanov.

V lepem sončnem sobotnem jutru, ob iztekajočem se letu 2013, smo se pred lovskim domom Lovske družine Slovenska Bistrica zbrali lovci domače družine in povabljeni lovski prijatelji drugih družin. Kot vsako leto smo tudi letos organizirali prijateljski lov za lovske tovariše, na katerega lahko vsak lovec naše LD povabi poljubno število lovskih prijateljev.

Po priručnih stiskih rok in po zdravih smo se odpravili v del lovišča, ki mu pravimo Stenovžece; eno zadnjih površin, kjer imamo

družin: Oplotnica, Juršinci, Cigonca, Šmarna Gora, Fram, Šentjur, Šmartno na Pohorju, Dolič, Poljčane in Bistra na Koroškem.

Ob dobri organizaciji in pomoči večjih štirinožnih prijateljev ter dobrih strelcih je bil lov zelo uspešen, saj že dolgo nismo uplenili toliko fazanov. V dveh kratkih pogonih smo jih uplenili osemindvajset. Vsi udeleženci so izrazili željo, naj bi lov postal tradicionalen, nato pa smo zadovoljni skupaj odšli pred lovski dom LD Slovenska Bistrica, kjer je, kot že večkrat doslej, pogostitev pripravil naš član **Branko Sovič**. Nadaljevali smo z druženjem, kar je zdaj, v teh kriznih časih, vedno pomembneje, saj primanjkuje divjadi in uspešnih lovov.

Branko Ačko

Uspešen tradicionalni lov v LD Petišovci

VLD Petišovci že kar nekaj let zapored konec leta organizirajo tradicionalni lov na veliko divjad. Na lov povabijo predstavnike sosednje lovske družine, tudi prijatelje iz Avstrije, prav tako naše lovce iz Kluba prijateljev lova - Celovec iz Pliberka, pa tudi lovce od blizu in daleč. Lova so se udeležili tudi lovci, ki so bili v tistem času v raznih zdraviliščih in si z raznimi terapijami nabirali moči za

Foto: F. Rotar

Franc Eršte, živa legenda lovov na Frati, član LD Otočec (v sredini) v družbi **Franca Jarca** in **Staneta Gabrijela**, predsednika in strokovnega tajnika ZLD Novo mesto.

nami. Bili so to vsi preprosti in poštteni dolenski kmetje, delavci in lovci, ki so bolj 'skup držali', ki so poznali le pozitivno lovsko zavist. Oh, kako so ti znali gospodariti z divjadjo, loviščem in ohranjati lovske šege in navede! Majšim lovcom rad to pripovedujem. Tudi to, da smo dolenski lovci že več kot pred šestdesetimi leti znali organizirati vzorni lov, na katerem so se drugi učili, kaj je prav in kaj ne; ki je danes legendarni. Dolenski lovci vseskozi tudi dokazujemo, da je naše lovstvo in sodobno upravljanje z divjadjo tako uspešno in povezano tudi in predvsem zaradi pristne lovske družabnosti! Pa je to vsem všeč ali ne! To še

lovci na lov. Mogoče tudi zato, ker sem bil očetov osebni gonjač in nosilec nahrbtnika, v katerem je obvezno morala biti vedno krepka lovska malica: navadno nekaj koncev suhih klobas, velik kos domačega kruha in za žejo obvezno liter vina. Takrat je imel vsak lovec svojega gonjača z nahrbtnikom in malico.« (smeh) »Tako na lovih nikoli nismo bili ne lačni in ne žejni. Malico so dobili tudi lovski psi,« je svoja začetna lovska doživetja živo podživiljal Franc.

Prijazni dolenski lovec nam je še zaupal, da je zelo srečen ob ženi **Cvetki**, ki ga pa mora vedno bolj priganjati, naj gre včasih tudi na lov. »Ponosen sem, da je

lov. Tako je bilo tudi v soboto, 7. decembra 2013.

Zbrali smo se ob lovskem ognju »v šumi«, vse prisotne postregli s čajem, kavo, dobro pripravljeno kranjsko klobaso, na mizah je bilo še nekaj sladkarij. Za okrepitev teles v toplem in sončnem dopoldnevu je bilo vse to več kot preveč. Starešina je vse zbrane lepo pozdravil in ponudil besedo gostom. Med njimi je bil tudi naš predsednik LZS mag. **Srečko Felix Krobe**, ki si je vzel čas za lov. Tudi v preteklosti je bil vedno povabljen; tokrat pa nas je presenetil z lepim pozdravnim govorom. Ob prihodu ga vsi niso prepoznali, saj ga v »delovni« lovski obleki v tem koncu nismo ravno vajeni. Če bi se lahko večkrat udeležil lovov, bi bil tudi tako zagotovo bolj prepoznaven.

Vsi lovci so izžrebali številke stojšče oziroma prež, ki so postavljene na pravih krajih. Najhučja očitno res obstajajo, saj je predsednik Felix izžrel številko 1. Ta številka je pomenila prežo na zelo obetavnem kraju, vendar že kar nekaj let z nje na takem lovu ni nihče ničesar uple-

nil. Po dolgih letih pa smo zaslišali strela iz omenjene preže kar dvakrat. In temu ustrežno je bil tudi plen.

Pri pozdravu lovini smo se zahvalili boginji Diani za bogat plen. Pred nas so za pozdrav položili jelena šilarja, tri glave srnjadi in štiri prašiče. Bogat plen za tako kratek čas in ob tako lepem dnevu!

Nekateri izmed domačih lovcev smo bili deležni posebne predsednikove (upleniteljeve) zahvale v obliki novega stenskega koledarja LZS (povsem drugače je, če ti ga izroči sam predsednik) in še praktično malenkost smo dobili.

Vse goste smo postregli s pristnim bogračem, ki je bil kar malo »hud«, a smo ga temu primerno tudi »pogasili«. Po lovu smo gostom pokazali, kako se trudimo z vinogradi, naši lovci so jim z veseljem razkazali nekaj vinskih kleti in v pokušino ponudili svojo najboljšo kapljico; seveda ob dodatku pristnih domačih jedi.

Le pridite kdaj še vi na našo »jago«, pa boste deležni naših dobrot tudi vi!

Franč Tomažič
LD Petišovci

Tokrat je bila lovcem LD Petišovci in njihovim gostom boginja Diana več kot naklonjena.

Vodstvo lova LD Petišovci (z desne): gospodar, starešina (vodja) ter dva pomočnika

Foto: E. Bohinc

Lovci iz treh LD so po skupnem lovu izkazali lovsko čast dvema uplenjenima zajcema in lisici.

Lov treh družin

Lovska družina Vodice je 14. 12. 2013 organizirala lov treh družin: **LD Mengeš**, **LD Šmarna gora** in **LD Vodice**. Na zbornem mestu na Selu, pred lovskim domom LD Vodice, se je zbralo kar veliko lovcev. Med njimi sta bili tudi dve lovki: ena iz LD Šmarna gora, druga pa iz naše LD Vodice.

Preden smo se postavili v zbor pred lovskim domom, nam je **Gregor Rettinger**, član LD Mengeš, zabil povelje na zbornem mestu. Zbrane člane zelene bratovščine je najprej pozdravil in nagovoril predsednik LD Vodice, kako pa bo potekal lov, je razložil gospodar Lovske družine Vodic, ki je bil tudi vodja lova (lovovodja). Oba sta zbranim zaželela, naj se po končanem lovu vrnejo zdravi in zadovoljni in jih povabila v lovski dom, kjer jih bo čakal srnjakov golaž, ki ga je pripravil **Andrej Kuči** iz Skaručne.

Po končanem lovu je bil pozdrav lovini, saj nam je bila Diana naklonjena: uplenili smo dva zajca in lisjaka. Nato smo vsi skupaj posedeli v lovskem domu, se okrepčali in druženje končali z lovskim ropotom in željo, da bi se naslednje leto spet srečali v lovišču LD Mengeš.

Lovska družina Vodic želi vsem prijateljem, tovarišem lovcev zdravo, uspešno in zadovoljno leto 2014, predvsem pa dober pogled in ravne cevi.

Edvard Dušan Bohinc,
predsednik LD Vodic

Velika pridobitev za LD Grad - Kuzma in Goričko

Deževje 24. 8. 2013 ni skalo veselja ob odprtju večnamenskega lovskega doma Grad

- Kuzma blizu tromeje na Goričkem. Sešli smo se v neomadeževani naravi, kjer je čutiti vonj borovcev, slišati vreščanje šoj in kjer se razlega »pesem« detla. V takem naravnem idiličnem okolju stoji velik lovski dom LD Grad - Kuzma, izobraževalno stičišče, ki so ga tamkajšnji lovci dogradili tudi z evropskimi sredstvi, kot je v prejšnji številki Lovca poročal **B. Žerdin**. **Ivan Marič**, slavnostni govornik, starešina LD Grad - Kuzma, ki ima nedvomno največ zaslug za ta slavnostni dogodek, je ob odprtju nove pridobitve na Goričkem opisal dolgo pot, ki se je začela pred štiriindvajsetimi leti in je vodila do uspešnega cilja. Obenem je tudi okrcal birokratsko mačehovski odnos države do težav podeželja, trajnostnega upravljanja z naravo, sonaravnega kmetovanja, rabe gozdov: »Vsi omenjeni problemi so povezani z varovanjem okolja, katerega del smo tudi lovci, ki glasno opozarjamo na nepravilnosti,« je poudaril govornik. Posebej je še poudaril, koliko prostovoljnega dela in koliko truda z umestitvijo objekta na zdajšnjo lokacijo je bilo vloženega.

V končni fazi je lovcem omenjene LD uspel veliki met z velikimi napori in pomočjo lokalnih skupnosti pridobiti evropska sredstva v okviru projekta **Predavalnice v objemu zakladov Goriškega**.

Lovski dom je tako dobil večnamensko sodobno opremljeno predavalnico za lastne potrebe lovcev in lokalne potrebe občanov dveh občin. Projekt je delno financiran iz evropskih sredstev, in sicer iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, del sredstev sta v projekt vložili partnerski občini, delno pa so bila vložena tudi lastna sredstva LD Grad - Kuzma.

LD Grad - Kuzma je povprečna slovenska LD s 34 člani, med

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanim podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovске izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisali v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovska izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 16. 1. 2014

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago – popusti se ne seštevajo	10
GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtirni vložki)	8
KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Geodetske storitve	15
DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIJEN ACANA IN K9JULIIS, za plačilo v gotovini	10
Trgovina za male živali FENIX v Tolmini in Novi Gorici		
USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovskih oblačil in pripomočkov	10
VTE, d. o. o., Gradnikove brigade 4, 1000 Ljubljana	Izdelki blagovne znamke Voodoo Tactical	10
	Olight svetilke z dodatki	5
POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
GARMIN, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	GARMIN ASTRO 320-DC 40 IN GARMIN DC-40 - ASTRO 220, 320	10
KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarstva dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
VETERINARSKA POSTAJA BREŠTANICA, d. o. o., Šolska cesta 15, 8280 Brestanica	Storitve v ambulanti	10
	Pregled in tetoviranje rodovniških legel ob cepljenju, mikročipiranju in registraciji	10
	Hrana za pse	5
PAMI, d. o. o., Nova Gorica, Vipavska cesta 50, Nova Gorica	Prodajni program PLANIKA TREKKING	10
DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
WEBO, d. o. o., Dragomelj 84, Domžale	HAIX lovski in gozdarski čevlji, HOLIK rokavice	10
	LED LENSER svetilke	5
ŠOLA VOŽNJE POGORELEC, Josip Pogorelec, s. p., Lendavske gorice 429/a LENDAVA	Vozniški izpit kategorije A in B	20
	Varno delo s traktorjem kat. F in trening varne vožnje	15
MIZARSTVO PRELOG, s. p., Sela pri Polškavi 51, 2331 Pragersko	Gradnja objektov na ključ in izdelava lesenih nadstreškov za avtomobile	10
	Adaptacije	8
	Izdelava KNAUF sistemov	5
MOJ VET, klinika za male živali, d. o. o., Celovška cesta 258, 1000 Ljubljana	Popust na maloprodajne cene storitev po veljavnem ceniku	15
BORIS TERČIČ, s. p., Mehanika in keramika, Zagomila 1, 5210 Deskle	Servis in popravila traktorjev	15
	Storitve s kmetijsko in gozdno mehanizacijo	10
	Olja in rezervni deli za traktorje	5
SILVAPRODUKT, d. o. o., Dolenjska cesta 42, 1000 Ljubljana	Silvanolin	15
KOMPAS HOTELI BLEĐ, d. d., Cankarjeva 2, Bled	Nočitve z zajtrkom /redna dnevna cena	10
TAXI CENTER, Anna Majnik, s. p., Kromberk, Pod Škabrinelom 16, Nova Gorica	Avto taxi prevozi	20
VENERA SHOP, d. o. o., Zg. Jezersko 82, 4206 Zgornje Jezersko	Vsi izdelki v redni ponudbi v vseh trgovinah v Sloveniji	10
AVTO B, Domen Benedik, s. p., Studeno 2, 4228 Železniki	Pnevmatike Michelin, Kleber, BFGoodrich	44
	Avtomehanične in vulkanizerske storitve ter optična nastavitve podvozja	10
VALDEK, d. o. o., Salon pohištva, Movže 37, 2382 Mislinja	Jogi vzmetnice in omarice za čevlje	10
	Kuhinje, sedežne garniture, regali, spalnice, gard. omare, mize, stoli, otroške sobe	5
VETERINARSKA AMBULANTA GABER, Kidričeva 1, Litija, Veterinarstvo Eva Lesjak, s. p.	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10

Še en nov lovski dom v idiličnem okolju

Lovski dom so predali svojemu namenu: prvi z leve starešina Ivan Marič, mag. Srečko F. Krobe in dr. Arpad Köveš.

katerimi je nekaj še pripravnikov, in lovišča, ki je obstajalo že za časa veleposestnika Hartnerja v Kraljevini Jugoslaviji in obsega 3.325 hektarjev lovnih površin. Na njih prevladujejo srnjad, divji prašič, jelenjad, fazan, pa tudi še nekaj male divjadi.

Naslednji govornik, častni gost, predsednik LZS mag. **Srečko Felix Krobe**, ki se je udeležil slavnostnega odprtja, je v svojem nagovoru opisal zdajšnji položaj lovstva ter poudaril kulturni prispevek lovcev ter še posebno pohvalil trud lovcev - pevcev in rogistov. »Lovci moramo biti danes na to ponosni, čeprav smo izpostavljeni kritiki civilne iniciative,« je dejal slavnostni govornik.

Prisotne in starešine je pozdravil tudi predsednik ZLD Prekmurja dr. **Arpad Köveš**, jim čestital in zaželel, da bi objekt služil izobraževalnim namenom ter vseživljenjskemu dopolnilnemu usposabljanju lovcev, prav tako pa tudi pri vzgoji mladih občanov.

Župan Občine Kuzma **Jožef Škalič** je menil, da so lovci uspeli združiti tisto, kar je politika žal razdrla; pred leti sta bili zdaj žal

Ivan Marič, starešina LD Grad - Kuzma, ima nedvomno velike zasluge za dokončanje projekta.

ločeni občini Kuzma in Grad ena občina, lovci iz obeh pa so še vedno povezani v skupno LD.

Prireditve so tudi tokrat popestrili KUD Prekmurški rogisti, pevci Pevskega društva Prekmurških lovcev ter Moški oktet iz sosednje Občine Rogaševci. Med uradnim delom prireditve so izročili priznanja in odlikovanja LZS najzaslužnejšim lovcom pri prenovi lovskega doma.

Vrhunec slavnostnega dogodka je bilo uradno odprtje oziroma predaja novega lovskega doma, katerega trak je prerezal predsed-

nik LZS ob pomoči predsednika ZLD Prekmurje in starešine LD Grad - Kuzma Ivana Mariča.

Tudi slavnostni sobotni dan se je nadaljeval ob zvokih domačega ansambla in goriških specialitetah z žara. Meglice so se trgale in odstirali so se čudoviti, že malo jesenski pogledi na lovišča tja proti Srebrnemu bregu in Kleku v Avstriji.

Peter Novak

Pojemo že 35 let

Tak je bil slogan obletnice **Lovskega pevskega zbora in rogistov Zasavje - Trbovlje**, ki smo jo kulturno proslavili 6. 12. 2013 v Delavskem domu v Trbovljah. V goste smo povabili **LPZ Zlatorog iz Vipave**, ki je s svojim nastopom oz. štirimi pesmimi popestril slavnostni koncert. Med drugim smo nato skupaj zapeli kar štiri pesmi. Z zadnjo, napitnico **Bratje**, smo vsi pevci s kozarci v rokah nazdravili vsem zbranim, kar so naši poslušalci koncerta pozdravili z burnim aplavzom. Zvoki lovskih rogov **Revirskih rogistov** so še posebno ubra-

no odmevali po dvorani. Tudi sicer so bili obiskovalci, ki jih je bilo okrog štiristo, s programom in zborovsko izvedbo zelo zadovoljni, kot so zatrjevali in nas hvalili po nastopu.

Župan Občine Trbovlje **Vili Treven**, podpredsednik Lovske zveze Slovenije **Ivan Malešič** in predsednik Komisije za lovsko kulturo pri Lovski zvezi Slovenije **Franc Kene** so v krajših nagovorih poudarili pomen lovske kulture in predstavljanja lovskih pesmi širši javnosti. Kene je ob zaključku svojega nagovora imenoval dobitnike priznanj za lovsko kulturo, ki pa jih tedaj niso izročili zaradi administrativnih težav in jih bodo zaslužni prejeli ob drugi priložnosti. Zato naj na tem mestu zapišemo, da bodo plaketo za lovsko kulturo III. stopnje prejeli **Stane Juršič, Martin Medved in Zdravko Hace**; plaketo II. stopnje pa **Marjan Palčič, Stane Bizjak in Društvo LPZ in rogisti Zasavje - Trbovlje**.

Javni sklad za kulturne dejavnosti RS je nekaterim članom zbora podelil *Gallusove značke*, in sicer: srebrno **Stanetu Juršiču** in **Martinu Medvedu** (za več

Na dan slavnostnega koncerta v Trbovljah smo pripravili tudi lovsko razstavo.

Gostje v Trbovljah so bili pevci LPZ Zlatorog iz Vipave, s katerimi smo skupaj zapeli in nadvse razveselili poslušalce.

kot desetletno delovanje pri zborovskem petju); zlato **Stanetu Bizjaku** (za več kot dvajsetletno aktivno delovanje pri zboru) ter častni Gallusovi znački **Francu Jermanu** za 45-letnico petja v zborih in **Zdravku Hacetu** za 51-letno zborovsko petje.

Kot se spodobi, se je lovška in narodna pesem obeh zborov razlegala tudi po avli Delavskega doma, kjer smo z vsemi obiskovalci zadovoljnih in vedrih obrazov ob jedači in pijači še prijetno pokramljali.

Posebnost jubilejnega koncerta je bila manjša **lovška razstava**, ki smo jo uredili v avli Delavskega doma. Tudi razstavo smo pripravili lovci, pevci lovskega zbora iz Trbovelj, pri čemer je svoj poglavitni delež prispeval **Stane Juršič**. Zanj je bilo potrebno kar nekaj truda, časa in volje, predvsem pri izdelavi manjše samostojne lovske preže.

Marjan Palčič

Hunor - nova lovška trgovina v Lendavi

Sredi lanskega poletja smo bili priče odprtju nove lovske trgovine HUNOR v Lendavi. Podjetnik in lovec **Robert Bažika**, sicer član LD Lendava, je v industrijski coni v Lendavi ob tej priložnosti pripravil prijetno druženje lovcev in prijateljev ob odlični kulinariki in glasbi. V predstavitvenem govoru je zbranim razložil, kaj pomeni ime HUNOR, po katerem je imenoval trgovino. Izvedeli smo, da je to bajeslovni sin Nimroda in brat Magora, ki sta z lovskimi tovariši sledila čudežnemu jelenu, ki jih je po sledu pripeljal v lepo deželo, zdajšnjo Madžarsko. Tam je jelen izginil, brata pa sta se naselila tam – v deželi, polni jelenov. Po Hunoru naj bi bili poimenovani Huni, po Magoru pa Madžari. Skratka, domiselna različica imena na narodnostno mešanem območju Lendave.

Slovesnosti ob odprtju so se udeležili predstavniki sosednjih lovskih druženj, pa tudi lovci in prijatelji z Madžarske in Hrvaške. Zbrane je pozdravil predsednik ZLD Prekmurje dr. **Arpad Kövesh** in novi trgovini in njenemu lastniku zaželel uspešno poslovno pot.

V pozdravnem nagovoru je podjetnik in lovec Robert izpostavil lov kot eno izmed prvih človekovih dejavnosti in naravnem okolju, kjer se vedno znova sre-

Foto: P. Novak

Zakonca Bažika pred svojo novo lovsko trgovino

čujemo s pretiranim izkoriščanjem in izčrpavanjem naravnih virov. Lovstvo obsega tudi dejavnosti lovcev, kot so izobraževanje, izboljševanje habitatov prostoživečih divjih živali in varstvo narave.

Odstrel divjadi je posledica načrtovanega odvzema divjadi, ki kaže na obremenitev okolja in vzpostavljanje ravnovesij, veliko pa pove tudi o stanju različnih živalskih populacij na nekem območju. »Toda,« je poudaril govorci, »ne smemo pozabiti, da odstrel ni edini dejavnik uravnavanja številčnosti divjadi. Na divjad zelo negativno vplivajo tudi promet, intenzivno kmetijstvo, industrija in nenazadnje vse bolj urbanizacija, na kar pa lovci težko vplivamo.«

Lovstvu je v Sloveniji uspelo ohraniti, kljub nekaterim zgrešenim praksam v preteklosti in kljub negativnim vplivom javnosti, izjemno biotsko pestrost divjadi, vključno z velikimi zvermi. Lovstvo se vse vse pogostejše srečuje s težavami, kot je škoda v gozdovih in na poljih, z boleznimi divjadi in povrh vsega še s pritiski javnosti na lovce.

Za delo in opravljanje lovskega poslanstva je potrebno ogromno prostega časa, neplačanega dela v lovišču in zunaj njega. Lovci potrebujejo lovske potrebščine, orožje, obutev, oblačila, pravne ... Odprtje lovske trgovine je zato nedvomno nova pridobitev za člane lovske zelene bratovščine, pa tudi za ribiče in druge varuhe narave. »Zato, spoštovani lovci in vsi prisotni, sprejmite to trgovino tudi za svojo, za prostor nakupa potrebščin in opreme, za druženja.

S pomočjo novih spoznanj, ki jih boste dobili tukaj, sem prepričan, da boste lahko še bolj strokovni in bolje opremljeni za trajnostno upravljanje z divjadjo, da jo bomo znali ohraniti zanamcem!» je povedal podjetnik Robert Bažika.

Trgovina Hunor ponuja lovce pravzaprav vse, kar potrebuje sodoben lovec; ponuja oblačila sodobnih proizvajalcev in udobno obutev ter pokrivala za različne priložnosti. Za lov potrebuje tudi kakovostno orožje in strelivo. Vse to lahko najdejo v trgovini Hunor, kjer lahko nabavijo tudi dodatne pripomočke, kot so noži različnih velikosti in kakovosti, različna čistila in sodobna sredstva za vzdrževanje lovskega orožja ipd.

Skratka, lovce od daleč in blizu vabi trgovina Hunor, ki je v industrijski coni v Lendavi pod slikovitimi goricami in ponuja bogat izbor lovske opreme in orožja. Podrobnejše informacije lahko poiščete tudi na spletni strani www.hunor.si.

Peter Novak

Bil je nekakšen povzetek celoletnega lovskega dela na področju lova in varovanja narave. Pri lovski maši so sodelovali lovci z dvema lovskima praporoma LD Ljutomer in LD Mala Nedelja, prisotnih je bilo šestindvajset članov ljutomerske zelene bratovščine, ki so sodelovali pri maši ter tako še bolj popestrili svoj lovski praznik. Mašo je za lovce daroval murskosoboški škof dr. **Peter Štumpf**, ki je v pridigi pohvalil prizadevanje in skrb lovcev za divjad in naravo. Pri somaševanju so sodelovali domači župnik **Andrej Zrim**, častni kanonik **Martin Panič**, upokojeni duhovnik msgr. **Izidor Veleberi** in diakon **Zoran Car**, ki je na pastoralni praksi v Župniji Ljutomer. Po končani sveti maši je na Miklošičevem trgu pred cerkvijo nastala tudi spominska fotografija lovcev in rogistov z murskosoboškim škofom dr. Petrom Štumpfom. Za lovce in druge udeležence so lovci ob tej priložnosti skuhalo odlično lovsko golaž ter jih na župnijskem dvorišču lepo pogostili.

Foto: B. Žerdin

Med lovce je prišel murskosoboški škof dr. Peter Štumpf.

Zaključno druženje lovcev LD Ljutomer

Pred leti so se lovci **LD Ljutomer**, ki so združeni v **Zvezo lovskih druženj Prlekije**, kamor spadajo še lovci iz **LD Križevci** pri Ljutomeru, **Mala Nedelja**, **Apače**, **Sveti Jurij** ob Ščavnici, **Gornja Radgona** in **Radenci**, odločili, da vsako leto v začetku jeseni pripravijo v župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika v Ljutomeru lovsko mašo za žive in pokojne lovce. Letos je bila lovška maša na zahvalno nedeljo, 3. novembra, v župnijski cerkvi v Ljutomeru, ob koncu darovane maše pa je bilo skupno druženje na župnijskem dvorišču.

Lovci so domov odhajali duhovno obogateni, kajti ko so v naravi, so velikokrat izpostavljeni raznim nevšečnostim, zato je za udeležene lovce, kot so povedali, vsakoletni blagoslov še toliko pomembnejši in potreben, da lažje premagujejo številne težave in ovire na lovu ali kako drugače. Sicer pa se v LD Ljutomer trudijo, da bi v svoje vrste pritegnili čim več novih mladih članov. Ob vseh nalogah lovci vse leto skrbijo za urejanje in čiščenje lovskih revirjev, obnavljajo in postavljajo lovske preže, opazovalnice, krmilnice. Za lovce pa sta najpomembnejši naloga in skrb, da v hudih zimah pomagajo divjim živalim.

Bojan Žerdin

V vasi Rogatec pod Kureščkom se je 5. 11. 1923 Drobničevemu Jožetu rodil sin **Vid Drobnič**. Rojenice so mu v zibel »natresle« težko, a lepo in dolgo življenjsko pot. Ena od njih se je sklonila in zašepetala: »Tudi lovec boš!«

Otroška leta je prebil v neokrnjeni naravi, se učil od nje in očeta lovca. Potem ga je oče odpeljal v Ljubljano v šolo. Kmalu je prišla vojna, nesmiselna morija, spodbujena z nacionalizmom, fašizmom in požrešnostjo velekapitala. Tako imenovano Ljubljansko pokrajino so zasedli Italijani, ki so jim pomagali domači izdajalci. Njegova družina se je takoj opredelila za NOB. Tudi Vid (Vido, kot mu pravimo), se mu je pridružil, zato ima priznan status borca od leta 1941. Vojna je od Drobničevih zahtevala žrtve; padli so trije bratje.

Naposled se je morija končala in zavela je pomlad. Z očetom sta bila soustanovitelja Lovske družine Škofljica in tudi sam je za nekaj časa postal njen član. Na Gorenjsko je Vid prišel kot partizan leta 1945. Po demobilizaciji leta 1947 je opravljal razno družbeno politično delo. Leta 1949 se je včlanil v Lovsko družino Kovor, predhodnico LD Dobrča. Tu se je začela njegova prava lovska pot. V zgodnjih petdesetih letih je bilo divjadi malo, srnjad se še ni opomogla, gamsi so bili redki, prašičev in jelenjadi ni bilo. Veliko pa je bilo male divjadi; poljski zajci, jerebice in fazani so bili številni na poljih in v remizah. Kmetje so takrat še sonaravno obdelovali polja, ni bilo strupov in umetnih gnojil. V gozdovih se je oglašal gozdni jereb. Po Vidovih besedah ga je naš pokojni lovec France Pogačar učil oponašati jerebice petje. Na Dobrči je klepal veliki petelin in pihal ruševce. Parkljava divjad si je ob skrbi in odrekanju odstrela kmalu opomogla; pojavili so se divji prašiči in občasno jelenjad. Za vse to je z drugimi našimi člani skrbel tudi naš Vido, kot ga imenujemo lovske tovariši. Nalagali smo mu tudi odgovorne naloge: od tajnika LD (1958 do 1962), starešine LD (1962 do 1970) do gospodarja (1970 do 1977). Dolgo je aktivno sodeloval kot član upravnega odbora Zveze lovske družin Gorenjske in član upravnega odbora Lovske zveze Slovenije (1958 do 1976). Leta 1965 je kot starešina naše družine in član upravnega odbora Zveze lovske družin Gorenjske dal pobudo za gradnjo lovske koč na Breški planini. Postal je vodja gradbenega odbora in gonilna sila del gradnje. Z udarniškim delom in posojilom so takratni člani dogradili in v letu 1966 tudi slavnostno odprli lovsko koč. Vido in nekateri drugi člani so takrat opravili po več kot 600 prostovoljnih delovnih ur. Prišlo je leto 1972 in v naše lovišče so bili spuščeni mufloni. Vido je spet pridobil vsa soglasja za izpust in nabavljal muflone, ki so jih pripeljali z Brionov. Nato je skrbel za krmiljenje in spremljanje stanja populacije. Mufloni so se obdržali na Planincih in se od tam razširili tudi v sosednja lovišča, kar je tudi jubilatova zasluga. V letu 1974 smo po njegovi zaslugi razvili naš družinski lovski prapor. Bil je tudi mentor mnogim našim lovcom. Vse znanje je znal lepo prenašati na mlajše. Za zasluge ga je LZS odlikovala z

znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje.

Vido, nekam plehko se mi zdi ob tvojem visokem življenjskem jubileju – 90-letnici – izrekati zgolj vse najboljše želje. Raje ti zaželim še veliko užitkov v naravi in ob pripovedovanju lovskega zgodbi, ki jih vsi radi poslušamo. Želimo si, da bi nas tvoja klena beseda vodila tudi danes in jutri, ko včasih ne vemo niti tega, kaj bi sami s sabo. Radi bi ti bili kleni možje z izročilom naših ustanoviteljev na začetku dvajsetega stoletja. V veselje nam je, da tudi tvoj vnuk hodi z nami po tvojih stopinjah. Vido, ostani še dolgo med nami!

LD Dobrča – J. V.

Ivan Marič se je rodil 16. 6. 1943 v Bogojini kot sin staršev obrtniško-kmečke družine. Skupaj s starejšim bratom je preživljal otroštvo kot vsi podeželski otroci. Po končani osnovni šoli se je odločil za učiteljski poklic. V kratkih časih so maturante in diplomante razposlali na delovna mesta v šole večinoma z dekreti; tako je bilo tudi v njegovem primeru. Delal je na OŠ v Kuzmi. Da bo v tem kraju začel in tudi končal svojo pedagoško kariero, niti pomislil ni. Tam je spoznal tudi domačinko Štefanijo, ki je postala njegova življenjska sopotnica. Po Ivanovi vmitvi iz JLA in poroki sta se odločila, da bosta poleg poklicnih obveznosti pomagala pri kmetovanju staršev. Kmetijo sta pozneje dobila v last.

Ivan je poleg vseh službenih obveznosti našel še dovolj časa za opravljanje pomembnih družbeno-političnih in društvenih aktivnosti. Kar dvanajst let je predsedoval KS, KO SZDL, kulturnemu društvu, vodil je številne projekte v kraju in širše. Zadnjih enaindvajset let pred upokojitvijo je ravnateljaval na OŠ v Kuzmi.

Leta 1980 je vstopil v vrste zelene bratovščine. Željo in veselje do lovstva je gojil že od mladosti, vendar zaradi številnih obveznosti prej ni uspel najti prostega časa za to. Po lovskega izpitu je v LD prevzel obveznosti tajnika, od leta 1984 do 1991 je bil član IO in predsednik Komisije za SLO in DS pri ZLD Prekmurje, leta 1988 je prevzel starešinstvo LD in to funkcijo opravljal do leta 2010. Kot odločen zagovornik lastniško čistih poslov v povezavi z lovskim domom in podporo večine članstva je uspel obstoječi objekt v lasti GG vrniti lastnikom in se lotiti nadomestne rešitve. Z njegovo angažiranostjo je LD uspela odkupiti stavbno zemljišče in zgraditi lovski dom na povsem novi lokaciji. Po dolgih letih gradnje so ga avgusta 2013 uradno odprli. Morda prav zato ni naključje, da prav zdaj, po večletnem predahu, naš Ivan spet predseduje LD. V zadnjih letih je namreč LD uspelo, prav z njegovo pomočjo, pridobiti tudi dokajšnjo finančna sredstva od lokalne skupnosti in iz evropskega programa Leader. Lepo urejen lovski dom, vključno z okolico, služi širši družbeni skupnosti.

Ker je naš lovski tovariš Ivan resnično veliko prispeval v skupno dobro divjadi in vseh drugih uporabnikov prostora, ga je LZS na predlog matične LD in območne ZLD od-

likovala z znakom za lovske zasluge z redoma III. in II. stopnje.

Naš Ivan ima še nekaj odlik, ki se odražajo pri njegovem delu: natančnost, načelnost in kritičnost. Prav te osebnostne lastnosti, ob dobrem poznavanju zakonodaje, je vključil v pripravo internih pravnih aktov LD.

Spoštovani lovski tovariš Ivan, vsi tvoji lovski tovariši ti ob tvojem jubileju čestitamo in ti želimo še naprej trdnega zdravja. Obenem se ti zahvaljujemo za tvoj zajeten prispevek, ki si ga namenil razumnemu ohranjanju narave, še posebno tistega dela, ki se nanaša na sonaravno upravljanje z divjadjo!

LD Grad – Kuzma – A. K.

Stanislav Terčinek, član LD Kapla, je 11. 11. 2013 praznoval svoj 80. življenjski jubilej. Rodil se je leta 1933 v Ožbaltu.

Otroku, ki je živel na kmetiji, sta mu bila narava in divjad blizu že od vsega začetka njegovega življenja. Leta 1961 je Stanko iz Kaple na Kozjaku vstopil v zelene vrste ter leta 1964 postal izprašan slovenski lovec. Vsa leta članstva je zelo aktiven član zelene bratovščine LD Kapla. Tako je bil revirni vodja od leta 1966 do 1997, med tem je bil od leta 1976 do 1979 in od leta 1982 do 1994 blagajnik LD, gospodar (1980 do 1981). Član

UO LD je bil od leta 1995 do 1998, član disciplinske komisije od leta 1995 do 1996 in nato ponovno od leta 2001 do 2009. Za Stanka, našega častnega člana, je značilno: resnost, zavzetost, odgovornost in poštenost. Vse funkcije je opravljal z vsemi njegovimi dobrimi lastnostmi, za kar se mu še posebno zahvaljujemo v imenu vseh generacij kapelskih lovcev. Za njegova vestno opravljeno delo je prejel znak LZS za lovske zasluge, red III. stopnje in leta 2003 tudi priznanje LZ Maribor. Za njim je tudi mnogo opravljenega dela pri gradnji lovskega doma, skrbi in opravljenih opravil v korist divjadi, narave in mnogo ur neplačanega dela v lovišču. Je vodnik lovskega psa in dober poznavalec divjadi. Kot mentor je prenašal svoje znanje na mlajše generacije lovcev.

Stanko živi v Ožbaltu ob reki Dravi v revirju gamsov. Zадnja leta njegova puška molči, kar pa ne pomeni, da ostaja v zavetju doma tudi on. Kot upokojenec še vedno zelo rad preživlja proste trenutke v naravi, v lovišču z daljnogledom in uživa v preprostem življenju.

Dragi Stanko, lovci LD Kapla ti iskreno čestitamo ob tvojem visokem življenjskem jubileju. Želimo ti še obilo zdravja, družinske sreče in da bi ostal tudi v prihodnje tak dober lovske tovariš, kot si bil do zdaj. Stanko, naj ti boginja Diana nakloni še mnogo z glasom rac mlakaric opevanih juter in s podobami gamsov preživetih dni.

LD Kapla – M. R.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

85-letnico

Janko Jovan, LD Poljane
Dušan Kovač, LD Orlica
Ivan Kunstelj, LD Toško Čelo
Rado Meden, LD Senožec
Maksimiljan Mlekuž,
LD Log pod Mangrtom
Ivan Rifel, LD Jamnica
Franc Špehar, LD Loka
Jožef Štukelj, LD Smuk, Semič
Branko Vrčon, LD Hubelj

80-letnico

Aleksander Beer,
LD Pečarovci in LD Krka, Goričko
Vidko Budna, LD Senovo
Roman Janža, LD Brezovci
Valentin Kuhar, LD Stahovica
Franc Mlakar, LD Idrija
Armando Rasman, LD Koper
Jožef Recek, LD Moravci
Ivan Šmajdek, LD Handil, Dobje
Jože Šuster, LD Gozdnik, Griže
Albin Vivod, LD Vitanje
Mirko Zajec, LD Mislinja
Alojz Zakošek, LD Bohor, Planina
Matjaž Zupančič, LD Veliki Podlog
Anton Žužek, LD Velike Lašče

75-letnico

Jože Barba, LD Videž, Kozina
Jože Berkovič, LD Bizeljsko
Roman Božičnik, LD Podsreda
Franc Curhalek, LD Dobova
Emil Černe, LD Podbrdo
Jožef Gosak, LD Orlica
Franc Hari, LD Benedikt
Andrej Hartman, LD Kapla
Safet Helič, LD Vransko

Pavel Jereb, LD Križna gora
Alfonz Krapež, LD Kozje, Stena
Ivko Križnik, LD Vransko
Franc Lešnjak, LD Gorjanci
Eugen Pahor,
LD Trstelj, Kostanjevica
Anton Poljšak, LD Hrenovice
Jožef Renko, LD Trbovlje
Ivan Simčič, LD Vinica
Ivan Šavli, LD Volče
Jožef Špes, LD Polskava

70-letnico

Anton Ambrožič, LD Suhor
Avgust Arzenšek, LD Kamnica
Franc Benedik, LD Selca
Jožef Bizjak, LD Dobrova
Miro Božič, LD Boč
Jožef Bratušek,
LD Leskovec v Halozah
Peter Cimerman, LD Dobrepolje
Anton Čufer, LD Železniki
Martina De Melin Trabe,
LD Gaj nad Mariborom
Rudolf Domajnko,
LD Videm ob Ščavnici
Viktor Drgan, LD Dol pri Hrastniku
Jože Furman, LD Loče
Friderik Glavar,
LD Strojna, Ravne na Koroškem
Ciril Grmšek, LD Veliki Kamen
Jožef Gutman, LD Ljutomer
Roman Jurič, LD Ruše
Franc Kulovec, LD Toplice
Felix Majerič, LD Destrnik
Ivan Matijašič,
LD Banja Loka, Kostel
Peter Muri, LD Jezersko
Jože Nahtigal,
LD Velunja, Šoštanj
Franc Zagoričnik, LD Rovte

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Živali so naša skrb in veselje

Sodelovanje med lovci in otroci v vrtcu

Kaj imajo lovci in otroci iz vrta skupnega? Nič ali skoraj nič, bi lahko rekli; pa vendar ... Ko smo z otroki hodili po gozdu, so pogosto spraševali, zakaj lovci lovijo živali, zakaj jim ne pustijo živeti? Velikokrat nismo znali zadovoljivo odgovoriti na njihova vprašanja. Otroci se čustveno poistovetijo z živalmi, zato ne morejo razumeti, zakaj se z živalmi tudi tako ravna. Zaradi takih in podobnih vprašanj smo se odločili, da povabimo lovce ter jih poprosimo, da nam sami odgovorijo na naša vprašanja.

Po nekajkratnih razgovorih je zaživelo sodelovanje med našo skupino *Zajčki*, ki je del *Vrta Rastja v Braniku*, in *Lovsko družino Tabor - Branik - Dornberk*. Tudi lovci so sodelovanje pomenilo neke vrste izziv, saj doslej še niso imeli izkušenj s tako majhnimi otroki. Svoje izkušnje in znanje so lahko neposredno podelili z najmlajšimi. Sodelovanje je potekalo v več delavnicah vse šolsko leto 2012/ 2013 in je bilo v nekem pomenu pravo učenje mlade generacije s ciljem razvijanja pravilnega odnosa do narave in varstva živali.

Lovci so se prijazno odzvali našemu vabilu. Kmalu po dogovoru o sodelovanju so nas obiskali v vrtcu in skupaj smo se tudi dogovorili za način sodelovanja. Ob prvem obisku so otrokom pojasnili, kakšna je njihova prava vloga v odnosu do prostoživečih živali in opisali njihove druge naloge. Skrbeti morajo za zdravje živali, v hudih zimah poskrbeti, da niso lačne, v poletni vročini, da niso žejne (v nadaljnjih srečanjih smo si ogledali tudi posebne kotanje, kamor jim dovažajo pitno vodo), da se določene vrste ne razmnožijo čez mero, skrbeti morajo tudi za ogrožene vrste živali. Bolne in oslabele morajo odstranjevati, ker je nevarnost širitve kužnih bolezni na zdrave živali ali celo na človeka. Ob prvem obisku so nam predstavili še nekaj nagačenih živali in lovskih trofej ter nas povabili na ogled okolice z daljnogledi.

Namen drugega srečanja je bil spoznati in se naučiti pravilnega hranjenja živali pozimi ter kako skrbeti zanje takrat, ko potrebujejo našo pomoč (tudi poleti).

Lovci so otroke opozorili na največje napake, ki jih delamo pri hranjenju ptic pozimi (pogosto

Naučili so nas pravilno namestiti solnice.

jih hranimo z drobtinicami, kruhom, ostanki hrane, z mokro hrano ...). Opozorili so na napačno nameščanje krmilnic, naučili so nas pravilne namestitve krmilnic in povedali, kakšna je ustrezna hrana za ptice. Skupaj smo odšli v gozd, kjer smo postavili solnice. Povedali so, da morajo biti solnice postavljene tako, da ni možnosti, da bi se živali, zlasti srnjad, ujele med veje. V gozdu so nam pokazali stopinje različnih živali in skupno smo jih prepoznali. Mimo grede so nas odpeljali na ogled lisičjega bivališča – lisičine in nas seznanili z življenjem lisic.

Na tretjem srečanju smo si ogledali visoko lovsko prežo. Preden smo se odpravili v gozd, so nas lovci opozorili na primerno obnašanje, kar je pomenilo, da nismo kričali, ne odmetavali odpadkov, ne uničevali rastlinstva in ne plašili ptic. Med ogledom so lovci otrokom povedali, čemu vse jim služijo preže: z njih opazujejo gibanje živali, preštevajo, ugotavljajo, katerih živali je naj

več in če so na videz zdrave. V bližini njihove preže, ki smo si jo ogledali, je krmišče in s preže lahko opazujejo tudi dogajanje na njem. Ugotavljajo, katere živali hodijo na krmišča, katerih je največ, ali je dovolj hrane, ali je pravilno nastavljena ... Otokom so tudi razložili, kaj so krmišča, čemu služijo, kje jih lahko uredijo in kdaj ter s kakšno hrano jih založijo. Ogled krmišča in preže

V zahvalo smo lovcem na zadnjem srečanju pripravili igrico Čuk se je oženil – v lastni režiji in izvedbi.

je bil za otroke nadvse zanimiv. Otroci so lovcem postavili toliko vprašanj, da so jim komaj sledili. Videti je bilo, da so bili z odgovori zadovoljni.

Zadnje srečanje pa je bilo namenjeno sproščenemu druženju in zahvali vsem sodelujočim članom LD Tabor - Branik - Dornberk. V zahvalo smo jim pripravili igrico Čuk se je oženil v lastni režiji in izvedbi. Skupaj s starši otrok smo se povesečili v njihovi lovski koči.

Projekt, ki smo ga opravljali vse leto, sva opisali v nekaj stavkih in mogoče iz napisanega ni mogoče razbrati vsega, kar so nam lovci ponudili z besedo in dejanji. Z njihovim pristopom, delom in skrbjo, ki so jo izkazovali otrokom, smo bili izredno zadovoljni; mi – strokovni delavci – pa tudi otroci. Lovci so komaj čakali, da nas obiščejo in povedo kaj zanimivega iz svojega lovskega življenja ter nas naučijo kaj koristnega o naravi.

V projektu smo pridobili prav vsi: **otroci**, ki so se naučili, kako ravnati z živalmi v naravi, kaj je za živali primerno in česa z njimi ne smejo početi; **strokovni delavci**

smo pridobili nekaj novih izkušenj in znanja o divjadi, **lovci** pa nove oblike povezovanja z okoljem; spoznali so nov način učenja nelovcev ob konkretnih dejanjih; delili so si prijetna doživetja z otroki, spoznavali so njihovo neposredno odzivanje in razmišljanje.

Vsem lovcem, ki so se aktivno odzvali našemu vabilu in so nam na kakršen koli način pomagali uresničevati naše in skupne cilje, se strokovni delavki še enkrat prav lepo zahvaljujemo in jim želimo še veliko prijetnih lovskih doživetij.

*Zdenka in Nataša,
OŠ Branik
(Vrtec Rastja - Branik)*

Foto: M. Artnak – Grča

Zadnji pogon

Bilo je mrzlo in nizki oblaki so se dotikali dobrničkega zvonika, gosta megla pa je nakvačkala čipke vsepovsod, česar se je dotaknila. Kristalčkov zanimivih oblik in njihove lepote ni mogoče opisati; v njih lahko samo uživaš in razmišljaš.

Zanesenost zmoti skupinski lajež psov. Lovska glasba se začne. Iz notranjosti gozda se razlega hrup lova. Na eni strani psi, na drugi živali, ki bodo poskušale uporabljati prirojene lovne zvijače.

Kljub mrazu se na stojišču ogrevaš od čutov, pričakovanj, čiste sreče, popolne radosti. Tako občutje te prevzame, pa naj si v vlogi gonjača ali strelca. Tak pogon združuje vse opisano.

V nedeljo zjutraj se je zbralo več dobrniških lovcev, pripravljenih na mraz in napor. Lovovodkinja Jožica s pomočnikom Tomažem je pred lovom resno opozorila na stroge varnostne ukrepe, ki so potrebni pri pogonu; bolj kot pri katerem koli drugem načinu lova.

Konec lova so naznanili večkratni močni zvočni signali z lovskim rogom gonjača Jožeta. Strelci, ki niso imeli sreče, da bi kaj videli ali pa niso prišli do strela, so zaradi mraza komaj čakali konec pogona.

Pozdrav lovini je bil določen na domačiji lovovodkinje, kjer naj bi opravili tudi pozdrav lovini in zadnji pogon. To so trenutki, ki jih lovska bratovščina zelo ceni,

pa tudi zmernost pri dobrem počutju, ki sledi ob hrani in pijači, je priporočljiva.

Spet je zapel lovski rog in vabil lovce v zbor, evidenci prisotnosti, morebitni položitvi plena in končni analizi. Pomembno je bilo, da so se vrnili vsi zdravi. Nato smo opravili še analizo strela in opažanj v gozdu. Po pozdravu lovini, ki nam jo je naklonila boginja Diana, smo se zgnatili okrog kotlička, iz katerega je omamno dišalo po divjačinski čorbi. Dobro je teknila tudi pašeta divjega zajca z domačim mesnim burekom, da o raznovrstnih sladicah, ki so jih seboj prinesli lovci, ne govorimo. Vse to smo zalili s Tomaževim dobro kapljico.

Vzdušje se je stopnjevalo, dobra volja je bila na vrhuncu, zato je naša lovovodkinja predlagala, naj bi po lovskem običaju krstili

Mateja, ki je še mlad lovec, na vesti pa ima že kar nekaj glav velike divjadi. Vsi smo se enoglasno strinjali. Dobro vzdušje se je stopnjevalo in doseglo vrhunec, ko je lovska straža privedla vkljenjenega mladega Mateja. Fant je bil od zadrege rdeč, ker se je kasneje, ob preverjanju osebnih podatkov, izkazalo, da ni pravi Matej in je že prestal lovski krst. Kakšno olajšanje zanj! Poiskati je bilo treba drugega, pravega Mateja. Tudi sodniški senat je bil v hipu popoln. Ker je imel krščenec pravico do obrambe, je bilo veliko smeha, ko je izza vogala prikorakal odvetnik z velikim kovčkom in zbrane prosil, saj mu dolguje še poravnano računa. Na krstu je pomembno, da je prisoten tudi zdravnik, ki krščenca natančno pregleda. Na podlagi natančnega priročnika za

diagnoze ob takih priložnostih je ugotovil, da je primerne zdravja za krst. Vse skupaj je, kljub mrazu, ki smo ga znali preganjati prav po lovsko, spremljalo veliko humorja in glas Tonijeve harmonike.

Za konec smo menili, da se spodobi še skupinsko fotografirati ob kipu lovca in medveda, ki ga je lovovodkinja, s posebnim namenom, iz debela izklesal njen prijatelj Koželj.

Na koncu smo si še zaželeli, da bi bilo takih pogonov, kot je bil naš zadnji, še veliko!

J. J.

Lovišče nad ravenško in kotljsko kotlino

Vremensko muhast in turoben november je tudi v Mežiški dolini, kjer so imeli kar za polovico manj osončenosti, po malem že začel vplival tudi na razpoloženje klenih članov **LD Prežihovo - Kotlje**. A zaradi slabega vremena niso zdržali doma. Pred snegom so morali v lovišču še marsikaj postoriti in se truditi za uresničevanje načrta odstrela. Pestro dogajanje je bilo tudi v revirju Navrški vrh, kamor kotljski lovci sploh radi zahajajo na lov. Javno znano je, da je to nekoč priljubljeno grofovo lovišče, ki v dolini sega do plotu ravenške železarne in na rob mesta, eno »najbogatejših« tamkajšnjih revirjev s srnjadjo, ki zahaja v

Člani LD Dobrnjč so se po zadnjem pogonu v minuli sezoni še skupaj fotografirali.

ravenski park in se tudi sprehaja po železarskem naselju Čečovje. Lovišče nad železarno in mestom je zaradi obilne gozdne podrasti, številnih travnikov, obdelanih njiv in težko prehodnih globač postalo pravzaprav oaza za srnjad.

Lovci revirja Navrški vrh že desetletja skrbijo za veliko krmno njivo Pri Reberniku, na kateri sadijo krmni ohrovt. Tam smo srečali **Bojana Kotnika**, gospodarja LD, in vodjo revirja **Jureta Pavlina**. Kotnik, ki je tudi predsednik Lovskega okteta LD Prežihovo, v letu 2014 bo praznoval 20-letnico delovanja, je postregel s podatki, da v njihovi lovski družini že 63 let odgovorno upravljajo z divjadjo in da sproti vzdržujejo tudi vse lovske naprave in nepremičnine v lovišču LD. »Dela v okrog 3.600 ha velikem lovišču nam nikoli ne zmanjka. Vzdržujemo 63 visokih prež. Letos smo postavili 7 novih. Skoraj vse naše preže so lično izdelane in pokrite s »šikelni« - škodlami. 80 solnic zalagamo s kameno soljo, 62 krmišč pa s kakovostnim senom. Vsako leto na površini 1,20 ha obdelamo tudi 8 krmnih njiv. Na teh ne sadimo samo ohrova, ampak tudi druge krmne mešanice, oves in korožo. Vse to smo lovci dolžni in odgovorni storiti za našo divjad, ki je, to moram poudariti, v številnem porastu in v dobri telesni kondiciji. Redno vzdržujemo tudi več kot 15 kilometrov lovskih steza. Samo v letu 2012 smo v lovišču opravili 918 delovnih ur. Letošnji načrt odstrela je 106 glav srnjadi in 15 gamsov. Prizadevni smo tudi pri rednemu vzdrževanju lovskega doma na Kogovskem, nedaleč stran od Ivarčkega jezera in lovske kočice na Ošvenovem. Skratka, delovne akcije nas očitno delajo še bolj odgovorne in povezane,« nas

Pred krmno njivo Pri Reberniku, na kateri je več kot meter visoko pognal krmni ohrovt, smo se zadnje dni novembra srečali z Bojanom Kotnikom z brak-jazbecarjem Astorjem in Juretom Pavlinom.

je Kotnik seznanil s stanjem v njihovem lovišču.

LD Prežihovo - Kotlje šteje 48 članov, nekaj let nazaj jih je bilo še šestdeset. Lovišče je razdeljeno na šest revirjev, v katerih je od 6 do 10 lovcev. »Revirji niso lovske družine v malem, kot menijo nekateri. Res pa je, da naj bi lovci v revirjih v katere so razporejeni najprej poskrbeli za pravičen odstrel srnjih mladičev in srn. To pa zato, ker najbolj poznajo tamkajšnje stanje srnjadi. Sicer pa se lova na srnjake in drugo divjad v lovišču cele LD nihče ne omejuje. Odkar imamo tak lovni dogovor, odstrel poteka bolj pravilno in uspešneje,« je dodal Kotnik. Sicer pa LD skoraj nima težav zaradi škode od divjadi. Lani so sicer dobili dva škodna zahtevka zaradi vran na posevkih korože. Škode je bilo za dvesto evrov. Tudi jazbeci so povzročili nekaj škode na posevkih korože, a kmet ni zahteval plačila. Več škode je zabeležila LD na divjadi zaradi

povozov srnjadi na cestah. Prejšnja leta je plačevala velik davek zlasti na državnih cestah. Opazili pa so, da odkar so na odseku državne ceste od Brdinj do Kotelj in od Kotelj do Dularja namestili na občestne stebričke naprave, ki oddajajo zvočni signal, je srnjad vsaj ob tej cesti varnejša. Zato pa vedno več srnjadi izgubijo na gozdnih in občinskih lokalnih cestah, predvsem zaradi hitre vožnje neodgovornih voznikov. »Nasploš divjad nima več miru tudi zaradi motoristov, ki se dnevno podijo po gozdnih vlakih in poteh zlasti na pobočjih Uršlje gore. Naš lovski čuvaj je letos na pobočju Gore preprečil nadaljnjo vožnjo dvema motoristoma. Oba je predal v nadaljnjo obravnavo lovskemu inšpektorju, ki je pohvalil delo naše lovsko-čuvajske službe in poskrbel za kaznovanje kršiteljev,« je potarnal in pristavil gospodar Bojan.

V minulih šestih desetletjih so revir Navrški vrh uspešno vodili **Franc Burjak**, **Alojz Skerlovnik** in **Lovro - Lenci Mačič**. Tudi zdajšnji revirni vodja **Jure Pavlin** je dosleden pri opravljanju te, ne preveč hvaležne naloge. »V čast si štejem, da so mi lovci iz našega revirja zaupali vodenje revirja, saj sem lovec šele dobrih 15 let. Moja vloga ni tako enostavna, saj je med lovci velika starostna razlika. Če želim, da je v revirju vse postorjeno po letnem načrtu del in, da tudi odstrel poteka po načrtu, poleg tega, da mi vsaj delno uspe nadaljevati tudi desetletja značilno družabnost v revirju, moram biti včasih od nekaterih članov tudi tečen. Na splošno vseh deset lovcev razporejenih v revir radi skupaj delamo, se družimo in tudi katero zapojemo. Samo pet lovcev nas je, ki smo mlajši od

70 let, ki naj bi opravili vsa dela v revirju ki je največji v naši LD in ima obenem zajet tudi najvišji odstrel divjadi. Več kot 70-letni lovci so namreč dela oproščeni, a nekateri vseeno še radi pomagajo. Če sem odkrit, so za delo vedno pripravljeni poprijeti tudi 85-letni **Alojz Skerlovnik**, 82-letni **Beno Kotnik**, 79-letni **Ivan Trobas**, 78-letni **Lovro Mačič** in 71-letni **Tone Navodnik**; kar navedite jih v Lovcu!« je ob pogledu na zasneženo Uršljo goro sklenil najin lovski klepet prizadevni Jure, ki bo v kratkem prvič postal očka – morda nekoč tudi novega kotuljskega »jagra«?

Matjaž Kralj

Zvest lovskemu strelstvu

Starosta slovenjgraških lovcev Janko Dunaj

Na strelišču LD Slovenj Gradec v Znančanih že dobra tri desetletja zelo pogosto videvamo tudi nekdanjega dolgoletnega starešino in uspešnega strelca na glinaste golobe, starosta slovenjgraških lovcev, **Janka Dunaja**. Ponosen in navezan je nanj. Kako tudi ne, saj so strelišče v Znančanih tamkajšnji lovci začeli širiti in posodabljanje prav v obdobju, ko je bil on starešina in gonilna sila pri gradnji. Čeprav mu zdravje po malem že nagaja, v času strelskih treningov še vedno rad prihaja na strelišče, zlasti pa ne manjka, ko tam potekajo pomembna družinska, območna in zvezna lovska strelska tekmovanja. Ob srečanju z njim na omenjenem strelišču sva se zaradi hladnega vremena umaknila na dom hčerke **Janje**, zeta **Franja** in vnuka **Mitje Kupertija**.

Janko je veselje do zelene bratovščine in lova podedoval po svojem dedku **Francu**, ki je bil leta 1913 lovski zakupnik, pa tudi po očetu **Alojzu**, znanem prleškem lovcu, in tudi po bratih **Alojzu** in **Francu**. Ponosen je, da izhaja iz znane prleške zavedne lovske »dinastije« - rodbine Dunajevih, kot sam rad pove. Lovstvo v njej ne bo zamrlo! V Prlekiji jo nadaljujejo nečaki, v LD Slovenj Gradec pa zet **Franjo**, ki je tam starešina. Mlad lovec je že vnuk **Mitja**.

»Prvega maja leta 1948 sem se iz Prlekije preselil na Koroško. V takratnem Okrajnem ljudskem odboru v Dravogradu sem namreč dobil prvo službo. Koroško, njene prijazne in klene ljudi sem tako vžljubil, da sem tu pognal svoje korenine in si

Vse foto: M. Kralj

Sredi julija so lovci revirja Navrški vrh (LD Prežihovo - Kotlje) najprej zorali krmno njivo, jo zasadili s sadikami ohrova in jo zavarovali s plotom.

pridobil dobre prijatelje med lovci, ribiči in drugimi Korošci,« mi je Janko opisoval svoj odhod iz Križevcev pri Ljutomeru in prihod na Koroško. »Ko sem odhajal iz Prlekije, v žepu še nisem imel lovskega izpita. Tega sem leta 1965 uspešno opravil v Ljutomeru, pred izpitno komisijo ZLD Prlekija. Istega leta sem tudi postal član LD Slovenj Gradec. Ni bilo dolgo, ko sem že bil izvoljen za tajnika. Potem so se name funkcije kar lepile ... Vsako lovsko zadolžitev in funkcijo sem želel vestno opravljati in naloge tudi pravočasno opraviti. Še najbolj vesten in dosleden sem moral biti v letih od 1985 do 2003, ko sem bil več mandatov zaporedoma starešina. Tudi mandat predsednika LGB v Mislinjski dolini,

strelišče v Zančanih. Pa ne samo zato, ker sem bil vsa leta zraven pri gradnji in ker mi je uspelo pridobiti zahtevno gradbeno dokumentacijo. Na strelišču se vsak teden srečujem z lovski prijatelji in tudi s strelci, ki smo nekdaj skupaj tekmovali,« mi je radostno povedal velik zagovornik lovskega strelstva.

Ob koncu pogovora mi je še zaupal, da je zelo ponosen, da imajo tudi koroški lovci svojo območno zvezo, ki dobro dela. »Predvsem sem srečen, da gre moja matična LD po poti, ki sem jo v nekem obdobju pomagal »strasirati« tudi jaz. Danes pa njeno vzdrževanje vodi moj zet Franjo.« je sklenil priščen pogovor zaslužni Janko.

Fran Rotar

Starosta slovenjgraških lovcev 87-letni Janko Dunaj z zetom Franjem in vnukom Mitjo Kuperti.

so mi zaupali kar trikrat. Po ustanovitvi Koroške lovske zveze, ki jo, to moram posebej poudariti, ves čas uspešno vodi moj lovski prijatelj **Dušan Leskovec**, sem bil prvi mandat tudi član komisije za finančno poslovanje,« je razložil naš sogovornik.

Med koroškimi lovci in strelci je Janko zaradi njegovega bolj umirjenega in skromnega značaja zelo spoštovan lovski tovariš. Nered govori o lovskih in ribiških priznanjih, ki jih je prejel, kot tudi ne, da je častni član obeh društev. Njegove pozitivne odlike so mu še kako prav prišle pri vodenju LD Slovenj Gradec, predvsem pa pri delih in urejanju sodobno urejenega strelišča v Zančanih. »Pravzaprav smo strelišče začeli graditi že leta 1975, 2002 so stekla tudi dela pri gradnji potrebnega večnamenskega prizidka in nasploh pri posodobitvi strelišča. Končno smo leta 2008, torej po več kot treh desetletjih, strelišče uredili tako kot to zahtevajo vsi predpisi. Res je, veliko mi pomeni

Martinov lov v LD Sv. Jurij

Letos mineva enajst let od smrti našega velikega lovskega prijatelja **Martina Bračiča**. V pogovoru o Martinu je velikokrat težko najti prave besede, s katerimi bi opisali njegov lik, njegov odnos do narave, divjadi, lovstva, predvsem pa do medsebojnega prijateljstva. Bil je izjemen človek, ki je bil ob vsakem času pripravljen sodelovati pri vseh delovnih akcijah v LD. S svojo umirjenostjo in preudarnostjo je med lovce prinašal toliko pozitivne energije, da ga še vedno pogrešamo.

Za lovstvo je živel in še živi tudi vsa njegova družina. Starejši sin **Jože** je vstopil v lovske vrte v LD Jarenina - Pesnica, sin **Ivo** pa hodi po očetovih stopinjah: od leta 2002 v domači LD Sv. Jurij - Jurovski Dol.

V spomin na pokojnega Martina vsako leto organiziramo Martinov lov. Zberemo se na domačiji

Bračičevih v Zg. Gasteraju 19, kjer nas vedno prijazno pričaka žena pokojnega Martina, **Veronika**, gospodar Ivo z ženo **Marijo** in zdaj že njuni otroci in vnuki ter nas gostoljubno okrepčajo z jutranjim čajem in domačo potico.

V zboru pred lovom se s krajšim nagovorom in minuto tišine spomnimo pokojnega Martina ter gremo v duhu z njim tudi

pripravijo Šnajderjevi, ter domači prigrizki, ki jih pripravita Ivo in Marija Bračič, tako da po navadi malico v nahrbtnikih nesemo spet domov.

Velikokrat slišimo, kako so ponekod lovci nezaželeni ali jih celo ne sprejmejo. Prav primer Šnajderjevih kaže, kako je vse odvisno od ljudi in da so še kako potrebni dobri odnosi med lovci

Malica na martinovo na gostoljubni kmetiji Šnajder

na lov, na katerega nas popelje lovovodja Ivo, Martinov sin. Plen nikoli ni pomemben; pomembna sta tovariško druženje in obujanje spominov na čase, ko je bil Martin še med nami.

Prvi del lova se vedno konča na kmetiji Šnajder v Zg. Gasteraju 36. Lovci rečemo, da je to »res prava« lovsko družina. Pri njih so se lovci zbirali že v času, ko sta bila gospodar **Fran** in **Frančiška Šnajder**. Ta običaj je ostal tudi, ko sta kmetijo vodila **Ivan** in **Katarina Šnajder**. Dandanes, ko na kmetiji gospodarji že tretji rod, **Fran** in **Jasna Šnajder**, ni dosti drugače: vedno smo dobrodošli. Že nekaj dni pred načrtovanim spominskim lovom pripravijo vse potrebno za prijetno druženje z lovci. Na mizah nas čakajo osvežilne pijače, ki jih

in drugimi uporabniki prostora. Lovci smo samo izvajalci načrtovanega upravljanja z divjadjo, za prostoživečo divjad pa moramo poskrbeti vsi, ki živimo in delamo v naravnem okolju. Na srečo je ljudi, ki se tega zavedajo, vedno več. Skratka, druženje z lovci na kmetiji Šnajder je vredno posnemati povsod.

Po končanem drugem delu lova se lovci zberemo na »zadnjem pogonu« ponovno pri Bračičevih, ki nas vedno pogostijo z dobrotami, ki so primerne za martinovo. Pridne ženske roke pripravijo pravo pojedino, ki nam po »napornem lovu« zelo tekne. Takrat lahko tudi že spijemo kozarček domačega mladega vina – za spomin na našega pokojnega Martina.

F. Krivec

Lovci LD Gabrovka so v letu 2013 načrtovali in vzdrževali krmilnike Herkules. Vse so najprej odstranili s podstavkov, jih očistili, po potrebi popravili in na novo prepleskali, nato pa spet postavili. Fotografija prikazuje nameščanje krmilnika na svoje mesto v Stegujeku.

Foto: M. Rozman

Fot. P. Nikolič

Miran med odgovorno kulinarčno nalogo

Dober golaž šele po tridesetih mehurčkih!?

Na Črnih njivah se je spet pokazalo, da kjer so lovci, je vedno zanimivo in veliko smeha. Tako je bilo tudi na »tekmovalju« kuharjev amaterjev. Že tradicionalno srečanje mojstrov kuhinje je bilo organizirano na znani izletniški točki Črne njive, ki so nedaleč od Ilirske Bistrice. Za divjačinski golaž je bilo sedem kotličkov, vsi kuharji pa so to priljubljeno jed kuhali po enakem receptu. Med dobro razpoloženimi kuharji – v glavnem so bili lovci – je postavil svoj kotliček tudi znani bistriški veterinar Miran Kožman. »Skrivnost kakovostnega golaža je v tem, da se mora po šesturnem kuhanju na površini pojaviti 28–30 mehurčkov,« je Miran predstavil svojo skrivnostno različico kuhanja golaža zvedavim okuševalcem, ki so hvalili njegovo kulinarčno mojstrovino.

Lovci - kuharji so s svojimi bolj in manj verjetnimi recepti in zgodbami zabavali udeležence do poznega večera. Ne vemo pa, ali so jih s svojim golažem prepričali v svoje skrivnosti, saj so prav vsega, skupaj s prijatelji, pojedli že prej ...

P. Nikolič

Nepprimerno zavarovane pašne površine - velika nevarnost za divjad!

Problematika, s katero se ukvarjamo lovci, je zelo široka in ne zajema zgolj lova in »uživanja« lovcev pri »plenjen-

nju divjadi«, kot menijo nekateri nepoučeni nasprotniki lova in lovcev, temveč tudi skrb in reševanje divjadi v lovišču (povozi na cestah, ob naravnih ujmah, obilni snežni odeji ...). Neustrezno ograjeni pašniki in kmetijske kulture kmetovalcev in lastnikov zemljišč so dodatne pereče nevarnosti za prostoživeče živali.

Rejci vseh vrst domačih živali za ograje svojih pašnikov in tudi že planinskih predelov vedno pogosteje izberejo materiale, ki so za postavitev čim preprostejši in seveda poceni. Pri vsem tem naj bi bili še ustrezni za zadrževanje drobnice in druge pašne živine na »ograjenem« prostoru. Nihče pa se pri tem ne vpraša, kaj to pomeni za divjad!

V času poletne paše, ko je tudi v gozdu zelo pestra ponudba hrane za divjad, ograje niso tako zelo moteče za prostoživeče živali. Toda v jeseni, ko lastniki domačo živino odženejo v hleve in staje, so opustili pašniki še kako zanimivi za rastlinojedo divjad. Zato jo zelo ovirajo neprimerne in neodstranjene ograde, ki so zanje pri dnevnih in nočnih premikih največkrat neupravičena omejitev gibanja glede na skromne prehranske potrebe jesenskega in zimskega letnega časa.

Eden od vse pogosteje uporabljenih materialov za postavljanje ograj na pašnikih so gradbene **armaturne mreže**, ki so različnih mer in oblik, tako da nekatere preprečujejo prehod tudi malim prostoživečim živalim, ki jih ne morejo preskočiti. Smrjadi in deloma jelenjadi povzročajo težave predvsem pri prečkanju v zimskem času, ko divjad zaradi različne kakovosti in debeline snežne odeje nima ustreznih možnosti za zanesljiv odziv/preskok. Poleg tega vodeče

matere laže preskakujejo ograje, mladiči pa bistveno težje. Zato pri preskoku nastanejo nezgode, predvsem kadar je ograja postavljena na strmim pobočju, kjer živali pri gibanju navzgor še bistveno težje premagujejo take ovire. Pogosto se živali s trebušnim delom telesa ali zadnjimi nogami zataknejo ali nabodejo na ostre kovinske zgornje dele mrež in tam nato ure in dneve umirajo v mukah (če jih slučajno kmalu ne rešimo lovci, ki pa praviloma le po naključju izvemo za

take primere). Vsem pa je tudi jasno, da moramo vsa poginula trupla ustrezno evidentirati, neškodljivo umakniti (pospraviti) in najpogosteje takšno škodo na divjadi utrpimo sami.

Vseh takih težav, ki jih občutimo lovci in divjad, ne bi bilo, če bi rejci domačih živali uporabljali ustrezne ograje, ki so za te namene tudi preizkušene in prirejene za hitro in preprosto montažo in po sezoni paše domačih živali tudi za odstranitev. Na tem mestu je treba priznati, da veliko ozaveščenih rejcev že uporablja takšne ustrezne ograje, a žal še ne vsi.

Če že nekateri uporabljajo armaturne mreže, ki seveda niso izdelane za take namene, bi lahko škodo, ki nastaja iz navedenih vzrokov, lahko bistveno ublažili, če bi lastnik površine, ki jo je ogradil s takšno »ograj«, ob koncu paše tudi odstranil. Če tega ne bi storil povsod, pa vsaj na določenih mestih, kjer so prehodi divjadi najpogostejši.

Zakon o divjadi in lovstvu v

poglavju *Preprečevanje in povračilo škode od in na divjadi* zelo natančno določa, kaj je odgovornost lovcev kot upravljalcev lovišč ob nastanku škode na kmetijskih in gozdnih površinah in s tem tudi opredeljuje odškodninsko odgovornost lovskih družin. Zelo na široko in natančno je opisan tudi ves postopek uveljavljanja škode. Žal pa je zakon zelo skop pri obravnavi problematike škode na divjadi.

Odškodnine zaradi škode na divjadi, ki jih lovskim družinam morda slučajno le uspe iztržiti, pa so najpogosteje zgolj simbolične glede na dejansko povzročeno škodo. Bistveno pri tem pa je, da bi se takim zapletom prav lahko izognili, če bi lastniki in uporabniki zemljišč bolj prisluhnili drug drugemu, zlasti pa upoštevali potrebe divjadi in njihovih tisočletnih stečin, ki jih prostoživeče živali uporabljajo že stoletja.

Branko Strmole

Zadnja lanska brakada LD Izlake

Vsako leto, ko smo organizirali brakado v revirju Birs, je bil zaključek lova obvezno na kmetiji **Baloh** v Šemniku nad Izlakami. In bog ne daj, da bi bila 'malica' načrtovana kje drugje! Zadnjih pet let je na tej kmetiji vedno zaključek zadnjega lova in še rojstni dan našega gospodarja praznujemo. Na kmetiji za to priložnost pripravijo pravo gostijo, ne le malico. Podobno se je dogajalo že prej na kmetijah naših lovcev, in sicer **Pri Koporčevih** na Topolovcu, v Podlipovici **Pri Razpotnikovih, Zajcu, Smrkolju** in še kje. Vsakič nas vsi omenjeni toplo sprejmejo in smo vedno dobrodošli.

Na zadnji lanski brakadi, ki je bila v revirju Birs, nam je Diana namenila dve lisici. Posebna pa je bila zaradi dveh lovskih krs-tov. Tokrat smo prvič v naši **LD Izlake** krstili lovskega gosta, ki je na lanski brakadi prav v ome-

njenem revirju uplenil svojega prvega divjega prašiča, odkar je lovec. Drugi krščenec je bil gospodar naše LD. (Naj omenim, da je krst potekal nekoliko drugače, kot je opisan v knjižici iz leta 1999, ki jo je izdala LZS, v kateri je natisnjen tudi Etični kodeks

slovenskih lovcev, predstavljeni so lovski običaji in lovska noša.) Lovski krst smo opravili kar na prostem, takoj po pozdravu lovin. Ta lovski običaj je vodil starešina **Franci Vidmar**, ki je ukazal »rablju« **Samu Smrkolju**, naj pred »sodišče« privede oba

kulturne dediščine slovenskega gorništa in planinstva.

Lani so uredili in dopolnili peti sklop od enajstih, ki pripoveduje zgodbo *V gore grem z vodnikom*. Vse to jim je z darovanji preparatov divjih živali omogočil **Vlado Sofronievski**, Kranjčan, lovec, član LD Stol in vodnik nemškega kratkodlakega ptičarja Maja.

»Poznam zgodbo trentarskega gorskega vodnika **Antona Tožbarja - Špika***, ki je bil tudi lovec. Rojen 3. januarja pred 179 leti v vasi Trenta. Doma sem imel več različnih lično nagačenih preparatov divjadi, med njimi tudi rjavega medveda, za katere sem menil, da bi lahko bolje koristile ustanovi, kot je ustanova Avgusta Delavca. Tjakaj zahajajo obiskovalci različnih starosti in tako bi nezgoda vodnika Antona Tožbarja Špika z medvedom dobila še večji pomen oz. bi jo lažje podoživljali ob razstavljenem preparatu rjavega medveda. Zato sem se odločil, da jih podarim muzeju,« je povedal darovalec **Vlado Sofronievski**.

Za podarjene preparate se mu je v imenu ustanove **Avgusta Delavca** in Slovenskega planinskega muzeja iskreno zahvalil **Miro Eržen**. Ob nagačenem medvedu je dvojezično opisana zgodba o Antonu Tožbarju - Špi-

»Krstim te v imenu boginje Diane ...«

75 LET FRANCA GOLIJEA

Z manjšo časovno zamudo je **France Golija** povabil lovske prijatelje in lovske sodelavce v Gostilno Bizjak na Zg. Beli, da bi v prijazni zeleni družini proslavili njegovo 75-letnico.

Franc Golija je bil za **Brunom Skumavcem** drugi Gorenjec, ki mu je uspelo zasesti odgovorno, vendar nepoklicno funkcijo predsednika Lovske zveze Slovenije. Pred tem je bil tudi predsednik **ZLD Gorenjske**, še posebno aktiven pa je bil na področju mednarodnega lovskega sodelovanja. Dolga leta je bil predsednik Delovne skupnosti lovskih zvez vzhodnega alpskega prostora. Na zadnjih volitvah LZS je bil izvoljen za predsednika komisije za delovanje v okviru evropskega lovskega združenja. V krogu nekdanjih gorenjskih sodelavcev in lovskih tovarišev **Branka Galjota, Zorana Rautnerja, Jožeta Murija, Viliža Tomata, Franceta Ekarja** so skupaj obudili spomine na prehojene lovske stečine in poti ter tudi opomnili, da je zadnji čas, da kar največ pozornosti namenimo temeljnim vrednotam lovstva in pravičnega lova. **France Golija** je v veliki meri zaslužen za nastanek obstoječe lovske zakonodaje. Tudi pri organizaciji zadnje odmevne mednarodne lovske razstave v Kranju – Narava, divjad, lovstvo – je imel velike zasluge. Prav tako je tudi poglaviti podpornik, da je bil v Kranju, že v samostojni Sloveniji, prvič organiziran sejem lovstva z bogatimi spremljajočimi aktualnimi dogodki. – F. E.

»obdolženca«. V obeh primerih je bil »tožilec« **Marjan Palčič**, obdolženca pa sta si izbrala vsak svojega zagovornika: **Janez Lipnik** iz LD Šmarje pri Jelšah si je izbral našega lovovodjo **Sama Urbanijo, Jože Konšek** pa **Vida Baua**, dolgoletnega člana izlaške družine. Po tožilčevi »izpovedi« vseh grehov obdolženih lovcev so sledila hudomušna vprašanja prisotnih lovcev, ki so bili že krščeni. Starešina je obred zaključil, kot se spodobi: z vinom in palico.

Po končanem krstu se nam je prilegla odlična domača hrana. Po jedi je starešina opravil tudi priljubljen običaj pri zasavskih lovcih – lovski ropot, nato pa je naš lovovodja raztegnil še »fraj-tonerico« in po vsej kmetiji se je razlegala vesela pesem.

Zadovoljni smo odhajali proti domu z željami za novo leto in da bi se ob letu osorej spet srečali in nazdravili novemu letu.

Marjan Palčič

Vlado z darovi obogatil Slovenski planinski muzej

»Pot je zgodba – zgodba je pot,« je slogan Slovenskega planinskega muzeja v Mojstrani, hrama pred samim vhodom v Vrata, eno od treh triglavskih dolin. Zaposleni v muzeju sistematično skrbijo za obdelavo in proučevanje

Uplenitelj in darovalec medveda **Vlado Sofronievski** in vodja muzeja **Miro Eržen**

ku (1832–1891) in nesreči na lovu za medvedom pod Planjo.

Tožbar, ki je bil **Juliusu Kugyju** prvi vodnik, se je 24. aprila 1871 s sedmimi lovci odpravil čez Luknjo na Pihavec in pod Planjo. Zgodba je natančno opisana v Planinskem vestniku leta 1904.

Lovci so odšli za medvedom, ker jim je napadal drobnico. Z njim se je najprej srečal sam

* O tem gorskem vodniku in lovcu so največ pisali v Planinskem vestniku leta 1904.

Foto: M. Kunšič

Ob nagačenem medvedu je dvojezično opisana zgodba o Antonu Tožbarju - Špiku in nesreči na lovu za medvedom pod Planjo.

Tožbar. Ustrelil ga je, a »tri stote« težak medved ni obležal takoj. Ranjen se je umaknil in pri ponovnem srečanju, Tožbar se je za njim odpravil po krvni sledih v snegu, napadel lovca, ki ga tudi z drugim strelom ni usmrtil. Pri tem je medved Špiku odtrgal spodnjo čeljust z jezikom vred. Šele Tožbarjev lovski tovariš je medvedu zadal smrtni strel.

Pisec v Vestniku dodaja, da je Špik živel še dvajset let; 24. decembra 1891 ga je ubila smreka, ki sta jo sekala s sinom. Zgodbo Antona Tožbarja - Špika, kmeta, cerkovnika in gorskega vodnika, je v knjigi Divji lovci (raubšici) in Borovška vas leta 2000 opisal tudi domačin **Vid Černe**.

Kranjčan Vlado Sofronievski je z darom sklenil krog zanimivosti o tem znanem vodniku in obiskovalcem vseh starosti popestril obisk v Slovenskem planinskem muzeju, da se z zanimanjem ustavljajo ob preparatih, ki bogatijo muzej in muzejske zgodbe.

M. K.

Vprašljivost trofeje iz lovskih obor

Ograjene obore za vzrejo oz. »gojitev« divjadi so v svetu že dolgo znane. Njihova prostranost je bila vedno odvisna od različnih namenov, zaradi katerih so ograjevali sicer prostoživečo divjad. Površinsko največje, ki imajo povsem farmški značaj (angl. »game farming«), so obore v nekaterih državah vzhodne in južne Afrike, na Novi Zelandiji, v ZDA in še kje. To so v glavnem klasične lovske farme, kjer je lovska dejavnost sicer izrazito poudarjena, služijo pa tudi za »pro-

izvodnjo« divjačinskega mesa in stranskih proizvodov divjadi (rogovja v mahu - *panti*, kože). V Evropi takšnih farmških obor ne poznamo, vendar so v nekaterih državah že pred stoletji (predvsem Nemčija, Francija, Anglija) gradili prve obore, ki so sprva omejevale velika posestva, skupaj z gradovi, ribniki itn., pa tudi divjadjo v njih (damjaki, navadna jelenjad in jeleni aksisi, muf-loni), zato so imele večinoma parkovni značaj in imena. Pred vsaj štiridesetimi leti so tudi drugod po Evropi začeli graditi površinsko sicer manjše obore, vendar še vedno nekatere velike celo do nekaj tisoč hektarjev, ki so bile namenjene predvsem lovu oziroma so bila to zaradi določenih vzrokov ograjena lovišča. Dandanes je v srednji Evropi prostor namenjen divjadi – zaradi urbanizacije in predvsem zaradi prometne varnosti – že dodobra razdeljen in ograjen z visokimi avtocestnimi varnostnimi ograjami in tako so še do nedavna odprta lovišča postajala vse bolj nekakšne »obore«. Namenske **lovne obore** so znane v večini evropskih držav, še največ jih je nastalo v vzhodnoevropskih državah. Tam je bila vloga prostora podrejena večji populacijski gostoti divjadi kot v prosti naravi, ob tem pa so v njih zanemarjene druge naravne danosti/možnosti (sečnja in spravilo lesa, pridelovanje hrane). Pri nas imamo tri takšne lovne obore: dve sta v LPN Medved - Kočevje (Smuka, zgrajena leta 1964, ki obsega 1.007 ha, in Stari Log, zgrajena leta 1972, ki obsega 1.017 ha) in ena v okviru protokolarnega objekta Brdo (440 ha). Razglašene so za gozd s posebnim namenom oziroma s poudarjeno lovno vlogo. Predvsem po osamosvojitvi, ko je zasebna

lastnina dobila večji pomen, so marsikateri lastniki gozdov in za intenzivno kmetijsko rabo manj ustreznih zemljišč začeli intenzivno graditi obore, ki po naši zakonodaji lahko merijo od najmanj 0,5 do največ 30 ha in imajo status **obor za rejo divjadi**. Naša lovska zakonodaja pozna še obore s posebnim namenom, katerih površina je manjša od 30 ha, ki so namenjene proučevanju, za karantene in podobno.

Tako je torej pri nas. Lani jeseni pa so me lovska pota pripeljala v dve sosednji državi, kjer ima opisani status obor še en, povsem drugačen značaj. V manjših oborah oz. vzrejališčih, predvsem v zadnjih letih, vzrejajo divjad določenih vrst zgolj z enim samim namenom – vzgojiti/vzrediti živali s čim močnejšimi trofejnimi deli: vrhunske trofeje. Kako jih je mogoče pridobiti, nam je znano! Poleg celoletnega optimalnega krmljenja se izbranim osebkom z odlično gensko zasnov dodaja še vrsta prehranskih dodatkov, mineralov in kemičnih spodbujeval za pospešeno rast rogovja. Rezultat so umetno ustvarjene izjemno močne trofeje, ki dosegajo celo najmočnejše trofejne vrednosti določene vrste nasploh. Nadaljnja pot je spet predvidljiva in preprosta. Spretni mešetarji in domiselni zakupniki lovišč to divjad lahko prepeljejo v katero koli odprto lovišče »naročnika«, predhodno pa je seveda treba najti zainteresiranega »lovca« z globokim žepom, ki je za odstrel take »prostoživeče divjadi« pripravljen plačati 10.000 evrov ali še mnogo več! Na take »trike« naseda veliko novopečenih »kvazilovcev«, najpogosteje iz vrst sodobnih bogatih *tajkunov* vseh narodnosti. Ti se v svojem popolnem neznanju in želji po osebni povečevanju, saj se večinoma na lov kaj malo ali pa sploh nič ne spoznajo, po odstrelu in plačilu prestižno hvalijo s svojimi »težko pridobljenimi« trofejami; vse z visokimi vrednostmi za zlato medaljo, seveda so vse tudi ocenjene po CIC-ovih ocenjevalnih formulah. V takih vzrejališčih za umetno vzrejo visoko trofejnih živali vzrejajo predvsem jelenjad, po potrebi in povpraševanju pa tudi damjake, muf-lone, srnjake in divje merjasce. Kot vse kaže, sta le še gams in alpski kozorog zaenkrat ušla temu trofejnemu kaosu, je pa verjetno tudi samo še vprašanje časa, kdaj bo pri teh dveh vrstah drugače. Na vso srečo se takšni trofejni deli v vzrejališčih vzgo-

jenih »nosilcev trofej« povečini razlikujejo od dejansko v prosti naravi razvitih trofejnih delov. Poznavalci in večji ocenjevalci lovskih trofej predvsem po oblikovanosti trofeje (za vrsto in spol neznailna/netična rast), njeni barvi, sestavi ter drugih značilnostih znajo razlikovati (posumiti) o izvoru trofeje. Spomnimo se (o tem je pisal tudi Lovec): leta 2009 je bil v enem od vojvodinskih odprtih lovišč uplenjen srnjak s trofejnim rogovjem, ocenjenim na neverjetnih 277,16 točke in je bil zaradi visoke trofejne vrednosti kandidat za novega svetovnega prvaka. Komisija CIC za ocenjevanje trofej po opravljenih tehničnih postopkih (rentgensko slikanje, globinske higeroskopične meritve) te trofeje ni priznala. Pozneje se je po Vojvodini šušljalo, da je bil omenjeni srnjak vzrejen v neki avstrijski obori. Živega so prepeljali na Madžarsko in ker se madžarski lovci niso želeli »igrati takih trofejnih igrice«, so ga odpeljali naprej v Vojvodino, kjer je bil naposled tudi »zmagovito« uplenjen. Enako se je pred dobrim desetletjem zgodilo z jelenom dvainštirideseterakom (!), ki naj bi bil uplenjen v manj znanem bolgarskem lovišču, za katerega so pozneje prav tako dokazali nenaraven izvor njegovega izjemno močnega rogovja (trofeje). Poleg vsega je bil uplenjen še v obori in se zato po *Pravilniku za ocenjevanje lovskih trofej CIC* kot tak sploh ne more potegovati za naziv najmočnejše trofeje določene vrste v državi ali na svetu. Poleg tega je treba pri trofejah, ki izvirajo iz obor, njihov izvor tudi uradno zabeležiti (npr.: * **obora**).

Za sedaj slovenska lovišča še niso obremenjena s to lovsko prakso. Razsodnost, pamet in predvsem **spoštovanje lovske etike in slovenskega lovskega kodeksa** naj prevladujejo nad željo po pridobitnosti – tudi v lovski organizaciji!

Branko Galjot

Tokrat drugačen lov

Na skupnih lovih začnemo lovci loviti po navadi v zimskem času in postopoma po vseh revirjih lovišča **LD Griže**, ko že opravimo dela, potrebna na objektih in napravah, ki služijo za lov in društveno dejavnost. Že od spomladi naprej zgradimo ali obnovimo visoke preže

Po skupnem lovu LD Griže in LD Rečica pri Laškem smo pozdravili le uplenjeno lisico, črnuhi pa so odnesli cele kože.

Ekipa ki je pripravljala koline ...

za opazovanje in lov divjadi, založimo solnice in krmišča, zavarujemo njive in travnike za preprečitev škode. Za preizkus lovskega orožja in tekmovalno dejavnost uredimo strelišča, na lovskem domu in v njem pa opravljamo potrebna vzdrževalna in obnovitvena dela. Za vsa navedena dela, ki jih načrtujemo z letnim načrtom, in nepredvidena opravila, to so poravnava škode na travnikih, ki jih povzročijo divji prašiči, griški lovci na leto opravimo povprečno 5000 ur neplačanega dela. Delo je obvezno za vse člane, razen starejših in bolnih.

Da bi presegli običaj iz preteklosti, ko je bil lov le razvedrilo in manjša denarna obremenitev, ko smo prišli na lov z lovsko torbico, v njej prinesli prigrizek in dobro kapljico, smo postopoma spremenili ta običaj. Torbice puščamo doma; odločili smo se za domače koline. Da ne bo pomote: odločili smo se za belega pujsa iz hleva, ki smo ga pripeljali iz doline. Koline je pripravila skupina, ki je bila »kvalificirana« za ta posel, preostali člani pa smo tedaj opravili lov na črne pujse, ki kmetom povzročajo škodo na njihovem pridelku in trudu ter povzročajo slabo voljo. Žal tokrat

nismo bili uspešni: iz lovišča smo odhajali brez črnega pujsa v upanju in s tolažbo, da bo prigrizek po lovu zagotovila in pripravila skupina naših »specialistov«, ki se ni udeležila lova. Pa še cenjen prigrizek z domačimi kolinami je bil zagotovljen za naš že tradicionalni prijateljski skupni lov z rečiškimi lovci, ki je tokrat potekal v našem lovišču.

Pobegli črni pujsi iz lovišča bodo imeli spoved ob drugi priložnosti na enem od naslednjih lovov ali na lovu v gosteh pri članih sosednje lovske družine.

Marjan Burjan

PREJELI SMO

Rdeča kapica požrla volkuljo Tonko

S koncem minulega leta je končan tudi mednarodno financiran raziskovalni projekt o življenju volkov v Sloveniji. Ob zaključkih različnih del, nalog in drugačnih dejavnosti navadno potegnemo črto ter ugotovimo dobre in slabe izkušnje iz opravljenega dela. Ker

smo na podlagi dosedanjih medijskih poročanj nekaterih članov raziskovalne skupine **SloWolf** prepričani, da se bodo s pozitivnimi izkušnjami sami dovolj zadovoljno trepljali po ramah, naj opozorimo na nekaj manj čednih lastnosti. Te so bile očitne pri nekaterih vsevednih članih omenjene raziskovalne skupine in so prizadele nas lovce v **LD Pivka**.

Petega decembra lani smo lahko prebrali poročilo skupine **SloWolf**, v katerem izražajo svoje presenečenje nad rezultati genetskih preiskav, ki kažejo, da je bila na cesti v naselju Selce povožena volkulja v lovišču **LD Pivka**, volkulja **Tonka**. Prav ona je burila duhove leta 2012, ko je bila najdena njena telemetrična ovratnica, menda odrezana in odvržena, volkulja pa naj bi domnevno končala pod strelom brezvestnega lovca. Volkuljo je s telemetrično ovratnico opremila raziskovalna skupina. Mediji so se o tem takrat veliko razpisali, namigovali, sklepali, sklicevali pa so se na ugotovitve skupine **SloWolf**. Le-ta je v izjavi za javnost jasno kazala na lovce, ki naj bi se iz nizkotnih razlogov spustili na raven, ki ni v skladu z znanostjo in sodobnim pogledom na plenilske vrste.

Vsak »naravovarstvenik«, ki je imel dovolj črnila v peresu, je tedaj pristavil lonček in skušal svoj gnev zlit neposredno na zeleno bratovščino, ki da je vse kaj drugega kot zaščitnica narave. Gnojnica, ki je bila polita, je zelo zaudarjala in »bolela«, pa ne le v okviru **LD Pivka**, ampak tudi širše v slovenskem lovstvu.

Med člani naše **LD** so se pojavila sumničenja in ugibanja, kdo bi lahko to storil in pustil madež **LD**, posebno še takrat, ko je bil primer predan organom pregona. Počasi je vse potihnilo,

le na predavanjih, ki so jih imeli člani skupine **SloWolf**, so nas vsake toliko spomnili, kako zahrbtno se je končala življenjska pot volkulje **Tonke** in po vsej verjetnosti tudi njenega legla petih mladitčev. Za širšo javnost je bil to nezaslišan zločin nad naravo. Tako mnenje je posredovala javnosti s svojim sumom seveda skupina **Slowolf**, vsaj kar zadeva varstvo volkov. Gotovo je tudi ustvarjanje ustreznega javnega mnenja pomembna vloga te skupine, a če ga vodijo njihove prenaplajene, nepreverjene in ohole ugotovitve, so nepošteno ter škodljive predvsem samim volkovom. Naj zapišemo, da lovci **LD Pivka** nimamo nič proti volkovom, saj jih je slovensko lovstvo uspešno varovalo in ohranilo tudi mnogo prej, kot se je oblikovala skupina **SloWolf**. Če ne bi bilo tako, tudi ta skupina in mi vsi skupaj dandanes ne bi imeli več kaj varovati! Volk je res karizmatična živalska vrsta, ni pa nobeno božanstvo! Zasluzi si naše polno spoštovanje, še posebno pa realno, ne pravilčno predstavljanje njegovih lastnosti in vloge v naravi.

Priznati moramo, da se v vsaki skupnosti, ne le v lovstvu, najdejo nekateri, ki se ne strinjajo z večinskim mnenjem. Take so pač demokratične norme. Gotovo so tudi med lovci še posamezniki, ki bi radi ravnali po starih prepričanjih in streljali na volka ne glede na druge čase in druge predpise. Vemo, da je takih vse manj, a nekorektno prenaplajeno obtoževanje prav pri takih rodi neželene, nasprotni odziv, ki bo gotovo najbolj škodoval prav volkovom. Nespametno in kratkovidno je vse lovce tlačiti v en koš. Skupina **SloWolf**, ki meni, da je trenutno edina poklicana kroviti usodo volkov pri nas, v našem primeru ni hotela ali ni zmogla niti kančka opravičila za moralno škodo, ki jo je storila v opisanem primeru naši **LD**, posredno pa tudi drugim slovenskim lovcom. Izraža le presenečenje nad svojo zmoto.

Jasno nam je, da se je motiti človeško, odpuščati pa božansko. Vseeno menimo, da mora stroka sloneti na neizpodbitnih dokazih, nikakor pa ne na prehitrih ugibanjih in namigovanjih, saj imamo te v zakupu vendar le samo lovci. Pri vsaki uspešni stroki morata biti teorija in praksa z roko v roki; tako bi moralo biti tudi v tem primeru. Kljub vsemu pa lovci **LD Pivka** želimo skupini še uspešno prihodnje raziskovalno delo, saj le upamo, da se bo nadaljevalo in da bodo

Spremljanje odnosa lovcev, rejcev in širše javnosti do volka v Sloveniji

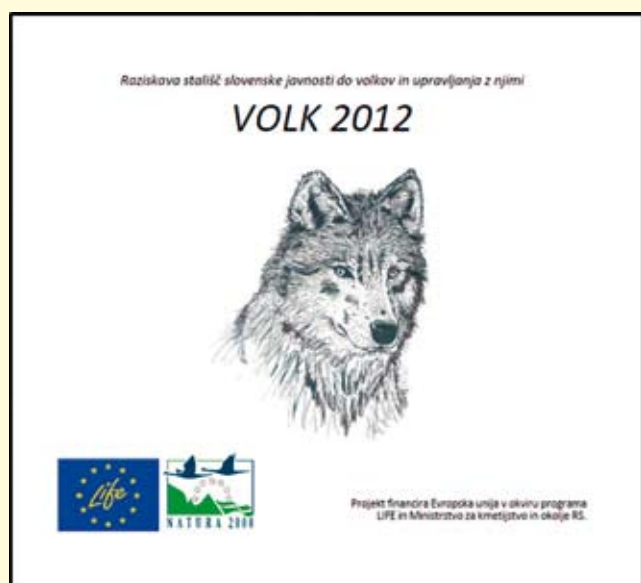
V okviru projekta **SloWolf** smo spremljali odnos lovcev, rejcev in širše javnosti do volka na območju njegove prisotnosti med letoma 2010 in 2013. Tako smo lahko ocenili vpliv projektnih aktivnosti na stališča do volka, saj smo primerjali odnos do volka ob začetku projekta z odnosom po opravljenih več aktivnostih, ki so se nanašale na informiranje, ozaveščanje in aktivno vključevanje javnosti v projekt.

Primerjava rezultatov je pokazala, da se v času dveh let na splošno stališča do volka niso bistveno spremenila. Tak rezultat ni presenetljiv, saj so bila stališča širše javnosti in lovcev večinoma pozitivna že ob začetku projekta. Lovci tako ostajajo volku najbolj naklonjeni. Leta 2012 je kar 74 % anketiranih lovcev izrazilo pozitivna stališča do volka.

Spremembe smo opazili pri vprašanih, ki se nanašajo na številčnost volkov v Sloveniji, njihovo sprejemljivo število in količino škode, ki jo povzročijo. Informiranje o znanstveno ugotovljeni številčnosti (v povprečju od 31 do 41 volkov) je bilo uspešno, saj je imelo ob drugi raziskavi več lokalnih prebivalcev, lovcev in rejcev drobne točnejše predstave o dejanskem številu. Zmanjšale so se tudi razlike med poznavanjem dejanskega števila volkov in številom volkov, ki se zdi sprejemljivo javnosti. Velika razlika med zaželenim in dejanskim stanjem je lahko vir konflikta. Več lovcev in rejcev je tudi menilo, da se škoda od volkov zmanjšuje, kar tudi sovpadajo z dejanskim stanjem.

Leta 2012 smo poleg anketiranja opravili tudi devetnajst poglobljenih intervjujev z udeleženci, ki so sodelovali pri različnih akcijah projekta. Med njimi sta svoje poglede delila tudi dva lovca. Izkazalo se je, da je kakovostno vključevanje v projekt varstva volkov pomembno, da si vsi »intervjuvanci« želijo sodelovati tudi v prihodnje in da so se prek dozdajšnjega sodelovanja veliko naučili. Novo znanje se ne nanaša le na poznavanje volkov, temveč zajema širok spekter spoznanj, vse od npr. tehničnih metod za zaščito drobnice do izboljšane razumevanja različnih pogledov drugih udeležencev na volka in zapletenostjo njegovega upravljanja.

Skupina SloWolf

Lovce, rejce in širšo javnost na območju volka smo anketirali v letih 2010 in 2012.

nadaljnja raziskovanja o volkovih pri nas zagotavlja naš skupni cilj – ohranitev te vrste velikih zveri kot nepogrešljivega dela naše narave tudi v prihodnje.

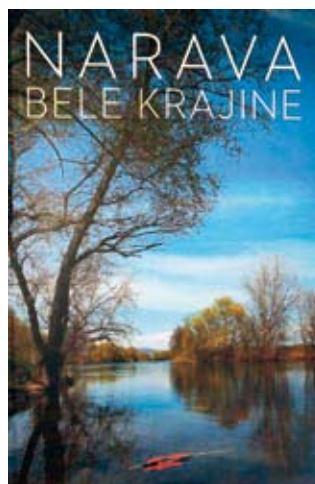
Upravni odbor LD Pivka

NOVE KNJIGE

Narava Bele krajine

Uredila Mojmir Štangelj in Mira Ivanovič, založil Belokranjski muzej, Metlika, 2013.

Bela krajina je povprečnemu Slovencu znana predvsem po etnografskih posebnostih, pričujoča knjiga pa mu bo približala njeno naravo. Ko se je treba hvaliti, Slovenci sicer nismo zmerni, ampak enkratnost in raznovrstnost naravnih danosti,

zgoščenih na vsega 600 km² belokranjske površine, res lahko opišemo samo s presežniki. Zaprimo očmi in se z mislimi sprehodimo med toplo Kolpsko dolino in hladnim vlažnim Rogom, prek z vrtačami bogatega zakraselega površja, ki odkriva površinski svet brez in steltnikov, hkrati pa prikriva še bolj enkraten svet podzemlja. Vsi prepleti, nasprotja in mozaičnost, ves neverjeten kaledonski življenjski razodeva na smešno majhni površini. Ko prebiram knjigo, se mi vsili vprašanje: Kako je vendar mogoče, da se nihče že prej ni spomnil in tej naravni enkratnosti namenil preglednega dela? Ampak zdaj jo držim v rokah: prvo celovito delo o živi in neživi naravi Beli krajine. Za začetek nekaj statistike: 39 avtoric in avtorjev je napisalo 29 poglavij. S tem besedilnim gradivom, ki je zelo radodarno ilustrirano, so zapolnili

227 strani. Zaporedje poglavij je tradicionalno: od geografije in geologije, prek rastlin, do ptic in sesalcev. Poglavja so napisana zadosti poljudno, da so dostopna povprečnemu bralcu. Knjiga je namenjena vsem, ki jih narava zanima, pa naj se z njo srečujejo vsak dan ali le na redkih nedeljskih izletih. Za bralce in bralke Lovca bodo verjetno enako zanimiva nekatera splošna poglavja, kot tudi povsem specifične vsebine. Med prvimi navajam Naravne vrednote v Beli krajini (avtorji **Andreja Škedelj Petrič, Denis Žitnik in Matej Simčič**), Natura 2000 v Beli krajini (**Andrej Hudoklin**), Zavarovana območja narave v Beli krajini (**Mira Ivanovič**) in Gozdovi v Beli krajini (**Marjan Grah**); vsa poglavja so opremljena z izvrstnimi zemljevidi. Med poglavji z ožjo vsebino so vredni posebne omembe Potočni raki Bele krajine (**Al Vrezec in Martina Jaklič**), Ribe Bele krajine (**Meta Povž**), Človeška ribica (**Boris Bulog**), Močvirska sklednica v Beli krajini (**Melita Vamberger**), Ptice Bele krajine (**Tomaž Mihelič**), Bobri na Dobličici (**Mojca Jernej Kodrič**), Navadni polh (**Andrej Hudoklin**) in Velike zveri Bele krajine (**Miha Krofel**).

Knjiga je skrbno pripravljena. Sem ter tja naletimo na kakšen lektorsko-korektorski spodrselj, večje napake pa so redke. Preglednica na strani 163 potrebuje tolmača k okrajšavam. V vsebinskem pregledu na začetku poglavlja imena avtorjev; le-ta so sicer navedena, skupaj z naslovi, na koncu knjige. Obžalujem, da se letnica 1908 ponuja bralcu, po mojem prepričanju nekritično, kot nesporen datum iztrebljenja risa v Sloveniji.

Belokranjskemu muzeju kot založniku velja za to knjižno novost vse priznanje. Knjigo brez zadrege priporočam vsakomur, ki ob opazovanju narave ne ostane ravnodušen. Ker bi utegnili biti cena (20 €), ki je sicer razumna glede na obseg in kakovost dela, komu v teh časih previsoka, je na voljo tudi bistveno cenejša (4,99 €) elektronska izdaja. Knjiga je na prodaj v Belokranjskem muzeju v Metliki in v Turistično-informacijskem centru v Semiču; naročite jo lahko tudi prek spleta na naslovu <http://www.pms-lj.si/si/izdelek/narava-bele-krajine?id=446>. Elektronsko knjigo v .epub formatu je mogoče kupiti na linku <http://www.kobobooks.com/search/search.html?q=narava+bele+krajine>

Boris Kryštufek

Z bolečino v srcih smo člani LD Lazina sprejeli novico, da je 29. 6. 2013 prenehalo biti plemenito srce našega dolgoletnega člana in krajana **Martina Petka**. Lovska bratovščina je z njim izgubila priljubljenega lovskega tovariša in prijatelja, ki je v lovstvu pustil neizbrisani pečat, saj je bil z dušo in srcem predan varstvu narave in skrbi za divjad. Vedno se je odlikoval z naprednim mišljenjem. Zapustil nas je velik človek in lovec z visokimi lovskimi moralnimi načeli.

Že v zgodnji mladosti se mu je razvil čut za opazovanje narave in smisel do lova. V lovske vrste se je vključil leta 1973. Takratno vodstvo LD Lazina je hitro spoznalo, da se jim je pridružil vesten član, ljubitelj in marljiv človek, ko je leto zatem opravil lovski izpit. Med domačimi lovci je ostal še pet let, nato pa mu je poklicna pot poklicnega lovca odprla vrata v državna snežniška lovišča v Kočevski Reki. Leta 1986 je uspešno opravil izpit za lovskega čuvaja. Svoje izkušnje je nabiral in delil tudi med člani LD Banja Loka, kjer je bil aktivno vključen od leta 1990 pa vse do odhoda v zasluženi pokoj leta 2008. Njegovo aktivnost je naša LD zopet čutila po letu 2008, ko se je vrnil na Smuko in se je izkazal predvsem kot odlični pooblaščen lovski čuvaj ter skrben oskrbnik lovskega doma. Kot izjemen poznavalec lovišča, lova in divjadi je bil tudi nepogrešljiv mentor številnim mlajšim članom. Vzgojil je veliko dobrih mladih lovcev. Svoje bogato znanje je kot lovski čuvaj z več kot 25-letnim stažem nesebično in z veseljem delil tudi drugim, že bolj izkušenim lovcom. Lov mu je poleg poklica pomenil tudi notranjo sprostitiv. Ves čas ga je pri tem podpirala in razumela žena Joži.

Martinove odlike so bile tovarištvo, lovska pravičnost, ljubezen do narave, še posebno do divjadi. Cenili smo njegov tovariški odnos in lovsko strokovnost, predvsem pa njegovo preprostost in predanost delu. Dragi Martin, sklenil si svoj življenjski krog, ostal pa nam je spomin nate, spomin na dragega prijatelja in sopotnika, na vestnega in odgovornega člana vseh lovskih družin, katerih član si bil. Hvala ti, dragi lovski tovariš, za čas, ki smo ga lahko preživeli s tabo. Naj ti bo Diana naklonjena tudi v večnih loviščih. Mirno počivaj v domači zemlji.

LD Lazina – M. K.

V lepem julijem jutru je med lovci LD Podgorje zaokrožila žalostna vest, da je 14. 7. 2013 v 64. letu starosti naše vrste nenadoma, a za vedno zapustil naš dolgoletni lovski prijatelj **Aleksander Stumpf**.

Sandi, kot smo ga klicali, se je rodil 19. aprila 1950 v Podgorju kot drugi sin v stari kmečki in lovski družini Breznik. Lovstvo mu je bilo tako rekoč položeno v zibelko, saj so bili lovci vsi moški člani družine po očetovi in tudi po materini strani. Po končani osnovni šoli se je izučil za elektricarja in se zaposlil pri stricu,

tudi lovcu, pozneje pa v Lesni - tovarni ivernih plošč na Otiškem vrhu. Ves čas svojega otroštva in šolanja je rad spremljal očeta na njegovih obhodih po lovišču. Tako si je že v zgodnji mladosti pridobil bogate izkušnje pri opazovanju divjadi in življenja v naravi. Sandi je bil lovec z bogatim znanjem, ki pa ga je vedno rad delil z drugimi in ga prenašal na mlajše lovce. Po odsluženju vojaščini se je 20. 2. 1970. leta kot lovski pripravnik včlanil v LD Podgorje. Po izpitu, ki ga je opravil 28. 3. 1973, je pozneje uspešno opravil še lovskočuvajski tečaj in izpit in je vse od leta 1976 pa do svoje prezgodnje smrti predano opravljal tudi lovskočuvajsko službo. Leta 1984 je bil izvoljen v UO LD kot strelski referent, od leta 1988 do 1992 pa je bil tajnik LD. Zaradi prizadevnega dela, lovskega znanja in vodstvenih sposobnosti smo ga leta 1997 izvolili za starešino LD, ki jo je uspešno vodil dve mandatni dobi, do leta 2005. Od leta 1974 pa vse do svoje prezgodnje smrti je uspešno deloval tudi v strelski ekipi naše LD, pa tudi kot izvrsten strelec in strelski sodnik.

Sandi ni bil lovec na trofeje, nikoli se ni hvalil z njimi, saj je bil prevelik ljubitelj narave. Zelo rad pa je odhajal na nočna čakanja divjih prašičev, saj je bilo to zanj nekaj skrivnostno privlačnega, kot je večkrat dejal. S svojim predanim delom in znanjem je v vseh 43 letih svojega članstva veliko prispeval k uspešnosti naše LD in tudi k delovanju LGB Slovenj Gradec ter Koroške lovske zveze, po-sebno ob njeni ustanovitvi. Za predano delo v lovstvu je prejel tudi več priznanj. Lovstvo, kot varstvo narave in divjadi, mu je pomenilo veliko, zato mu je namenjal vse proste ure. Vendar zakonom narave, ki jo je Sandi neizmerno spoštoval in jo kot takšno tudi sprejemal, ni bilo mogoče ubežati. In njegovo, do tistega usodnega nedeljskega večera močno telo je v nekem trenutku klonilo ...

Na podgorskem pokopališču smo se 19. 7. 2013 z žalostjo v srcu in ob

zvokih lovskega roga za vedno poslovili od njega. Lovci LD Podgorje mu bomo za njegov bogat in vsestranski prispevek vedno hvaležni.

Dragi Sandi, bil si iskren in pravičen lovec, vzoren mentor mladim lovcom in vsem za vzor. Ponosni in srečni smo, da si bil naš lovski tovariš in prijatelj. Ohranili te bomo v naših srcih, spominjali se bomo vsega lepega, kar smo doživeli s teboj!

LD Podgorje – K. M.

Ni se še prav začela jesen 2013, lepa in prijetna, v lovišču je še odmeval ruk jellenov, ko smo lovci onemeli ob vesti, da je 13. 8. 2013 iz vrst zelenih bratovščine po krajši in hudi bolezni tiho in mnogo prezgodaj iz naših vrst odšel dolgoletni lovski tovariš **Mirko Oražem**.

Zibelka mu je je stekla 17. 12. 1927 v Loškem Potoku. Kot mlad fantič se je preselil na obrobje Grčaric, po domače na Pajničev klanc, pozneje pa v Grčarice in naposled v Ribnico, kjer sta si z ženo na Trubarjevi ulici ustvarila prijetno družino.

Pod silo razmer je še zelo mlad postal borec – kurir Istrskega odreda in se z njim boril in deloval do konca vojne. Po končani vojni se je iz ljubezni do narave vključil v zeleno bratovščino in postal član LD Ribnica. Že leta 1954 je v družbi lovskih prijateljev uresničil svoje velike lovske sanje, saj je med prvimi, skupaj s svojimi prijatelji, poskrbel za začetek organiziranega lovsstva v lovišču LD Dolenja vas. Med lovci je veljal kot zanesljiv in pošten lovec, ki se ni izogibal dolžnostim in nalogam ne v lovski organizaciji ne v lovišču. Vedno je bil pripravljen pomagati lovcu in lovski družini. Kot dober poznavalec lovsstva in naše LD je bil večkrat izvoljen v UO, kjer je opravljal funkcijo starešine (od leta 1963 do 1965), tajnika (od 1966 do 1968), gospodarja (od 1983 do 1985),

izvoljen pa je bil tudi v nadzorni odbor ter disciplinski komisiji.

Poleg lova je imel tudi neprecenljivo vlogo pri gradnji lovske kočice, kjer je intenzivno sodeloval od samega začetka. Prav tako je veliko prispeval pri gradnji lovskega doma, lovskih objektih in napravah ter pri urejanju južnega dela lovske meje.

Mirko je zelo rad zahajal v lovišče Velike gore, Bukovice, Požarnice, Male gore in tudi v nižinsko lovišče na dolnjevaškem polju. Vse to mu je bilo domače. Redno in z veseljem se je udeleževal skupnih lovov in lovskih sestankov, kjer se je srečal z lovskimi tovariši in prijatelji.

Izmed nas se je poslovil človek visokih moralnih in etičnih načel, pokončen, mož besede in do dejanj. Ustvarjalnost, odgovornost, pa tudi iskreno lovsko tovarištvo so bile Mirkove vrednote. Za ustvarjeno delo na področju lovsstva je bil odlikovan z redom LZS za lovske zasluge III. stopnje, na predlog LD pa je letos prejel bronasto plaketo ZLD Kočevje.

Spoštovani Mirko! Žalostno je bilo poslednje slovo od tebe, ki si imel tako zelo rad domačo zemljo in naravo. Šele ko so nam lovski rogovi in strelji iz lovskih pušk naznanili, da je tvoj zadnji lov končan, smo se zavedeli velike izgube. Za vse, kar si dobrega storil za nas in naše lovstvo, se ti iskreno zahvaljujemo. Ostal nam boš v trajnem spominu. Želimo ti le še miren počitek v domači zemlji.

LD Dolenja vas – B. A.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Peter Klavž, LD Peca, Mežica,

* 27. 6. 1957, † 26. 9. 2013.

Adolf Uršej, LD Peca, Mežica,

* 31. 3. 1944, † 29. 11. 2013.

Anton Zupan, LD Bohinjska Bistrica,

* 10. 4. 1933, † 16. 12. 2013.

Zvonko Andrijašič,

LD Žabnik, Obrov,

* 15. 6. 1950, † 16. 12. 2013.

Drago Zajdela,

LD Križevci pri Ljutomeru,

* 2. 12. 1951, † 25. 12. 2013.

Alojz Vezjak, LD Poljčane,

* 6. 10. 1926, † 2. 8. 2012.

Anton Kovačič, LD Poljčane,

* 23. 5. 1932, † 31. 7. 2012.

Roman Železnik, LD Kamnica,

* 25. 1. 1935, † 9. 11. 2013.

Aleksander Modic, LD Cajarne,

* 15. 10. 1934, † 22. 12. 2013.

Franc Klinc, LD Jože Lacko, Ptuj,

* 21. 1. 1954, † 6. 12. 2013.

Mihael Polencič, LD Dobrovo,

* 28. 9. 1930, † 3. 1. 2014.

Vinko Rudman, LD Trdinov vrh,

* 3. 4. 1956, † 14. 7. 2013.

Martin Jančar st., LD Trdinov vrh,

* 31. 7. 1931, † 12. 7. 2013.

Franc Merc, LD Libeliče,

* 17. 9. 1939, † 5. 1. 2014.

Franc Šmid, LD Sorško polje,

* 6. 2. 1947, † 30. 6. 2013.

Miroslav Kos, LD Slovenska Bistrica,

* 5. 4. 1953, † 12. 7. 2013.

Adolf Malavašič, LD Vrhnika,

* 25. 2. 1910, † 13. 12. 2013.

Edvard Tomšič, LD Trnovo,

* 2. 3. 1955, † 4. 12. 2013.

Danijel Dobršek, LD Jurkloster,

* 11. 12. 1953, † 14. 11. 2013.

Friderik Vehovar,

LD Rogaška Slatina,

* 11. 12. 1953, † 3. 12. 2013.

Robert Ogris st., LD Golavabuka,

* 9. 6. 1927, † 8. 11. 2013.

Boris Mozetič, LD Fajti hrib, Renče,

* 24. 7. 1920, † 25. 11. 2013.

Nikolaj Korošec,

LD Nomenj, Gorjuše,

* 22. 12. 1929, † 1. 12. 2013.

Josip Steingel, LD Smuk, Semič,

* 4. 2. 1931, † 27. 9. 2013.

Bojan Gregorčič, LD Gorenja vas,

* 24. 10. 1929, † 3. 12. 2013.

Florjan Erjavec, LD Jelenk,

* 6. 5. 1935, † 28. 11. 2013.

Egon Breclj, LD Nanos,

* 12. 3. 1960, † 22. 11. 2013.

Andrej Tolar, LD Železniki,

* 28. 11. 1935, † 6. 12. 2013.

Umrlim časten spomin!

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapiske o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne fotografije** in **uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračevali 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2012, str. 351, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Načrt lovsko-kinoloških prireditev za leto 2014

Društvo ljubiteljev ptičarjev

1. 3.: Beltinci – Preizkušnja v zanesljivosti prinašanja izgubljenega; vodja prireditve: Sašo Ferenčič; 031/574-386.

31. 5.: Zg. Hajdina – Vzrejni pregled ptičarjev; kontaktna oseba: Nataša Gederer; 041/285-939.

28. 6.: Beltinci – UP v delu po umetni krvni sledi; vodja prireditve: Franc Krnjak; 040/139-737.

Foto: M. Samar

4/5. 10.: Memorial Bogdana Sežuna / CACT; kraj še ni določen; kontaktna oseba: Saša Volarič; 051/346-088.

25/26. 10.: VUP ptičarjev/CACT; kraj še ni določen; kontaktna oseba: Saša Volarič; 051/346-088.

29/30. 11.: Slavonija – HR – Uporabnostna preizkušnja psov pri lovu na divje prašiče; kontaktna oseba: Dušan Hvala; 041/646-641.

6. 12.: Medvode – vzrejni pregled; kontaktna oseba: Nataša Gederer; 041/285-939.

Klub ljubiteljev psov jamarjev Slovenije

www.klpj.s

18. 1.: Ljubljana, Gospodarsko razstavišče – Specialna razstava jazbečarjev/CAC, ob 17. uri; vodja prireditve: Dušan Rosenfeld; 040/898-000.

26. 4.: LD Velika Nedelja – Vzrejni pregled + Vzrejna preizkušnja jamarjev; zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo v Trgovišču; vodja prireditve: Dušan Rosenfeld; 040/898-000.

7. 9.: VUP terierjev/CACT; kraj še ni določen; kontaktna oseba: Dušan Rosenfeld; 040/898-000.

28. 9.: VUP jazbečarjev/CACT; kraj še ni določen; kontaktna oseba: Dušan Rosenfeld; 040/898-000.

11. 10.: LD Vrhnika – Vzrejni pregled + Vzrejna preizkušnja terierjev; zbor ob 8. uri pri kamnolomu Pod Čelom; kontaktna oseba: Damjana Švegelj Žnidaršič; 040/396-041.

18. 10.: LD Vrhnika – Vzrejni pregled + Vzrejna preizkušnja jazbečarjev; zbor ob 8. uri pri kamnolomu Pod Čelom; kontaktna oseba: Damjana Švegelj Žnidaršič; 040/396-041

Klub rodezijskih grebenarjev Slovenije www.rodezijski-grebenar.si

8. 6.: Rogla – Sedma klubska razstava/CAC; vodja prireditve: Maja Sušec.

LKD Bela krajina

12. 4.: LD Adlešiči – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovski koči na Grajnici; vodja prireditve: Marko Veselič; 041/551-546.

6. 9.: LD Dragatuš – Ocenjevanje zunanosti + PNZ za vse pasme lovskih psov (razen ptičarjev in prinašalcev) ter Lokalna tekma visokonogih goničev; zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo Vušec; vodja prireditve: Franc Panjan; 041/606-697.

LKD Celje

www.lkd-drustvo-celje.si

24. 5.: Lovski dom Rinka – LD Žalec – Ocenjevanje zunanosti vseh psov lovskih pasem; vodja prireditve: Janez Šumak; 041/685-664.

28. 6.: Lovski dom LD Bojansko - Štore, Svetina – UP v delu po krvni sledi; vodja prireditve: Bogomil Udovč; 031/450-188.

5. 9.: Lovski dom Rinka - LD Žalec – PNZ jamarjev v rovu; vodja prireditve: Bogdan Dolenc.

6. 9.: Lovski dom LD Šentjur, Na Tičnico – PNZ jamarjev na planem; vodja prireditve: Bogdan Dolenc.

13. 9.: Lovski dom LD Luče, Krnica – UP v delu po krvni sledi; vodja prireditve: Janez Šumak; 041/685-664.

27. 9.: Strelišče LD Gornji Grad, Florjan – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; vodja prireditve: Janez Šumak; 041/685-664.

4. 10.: Gostišče Pri treh ribnikih, Rogaška Slatina – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; vodja prireditve: Jožica Metelko - Kraševcevec.

11. 10.: Lovski dom LD Braslovče – Vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev in španjelov; vodja prireditve: Aleksander Hernaus.

LKD Cerknica

www.lkd-cerknica.si

27. 4.: Grad Snežnik, Kozarišče – CAC Snežnik – Državna razstava lovskih psov vseh pasem; kontaktna oseba: Helena Hace; 051/683-898.

Foto: M. Migos

3. 5.: Gostilna Herblan – Ocenjevanje zunanosti 4. in 6. FCI skupine ter šarivcev; kontaktna oseba: Andraž Opeka; 041/870-433.

24. 5.: LD Gornje Jezero – UP v delu po krvni sledi; kontaktna oseba: Andraž Opeka; 041/870-433.

LKD Gorenjske

www.lkd-gorenjske.si

19. 4.: LD Sorško polje – PZP ptičarjev; zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Sorško polje; kontaktna oseba: Jurij Rihtaršič; 040/624-078.

17. 5.: LD Sorško polje – Ocenjevanje zunanosti psov lovskih vseh pasem; zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Sorško polje; kontaktna oseba: Jurij Rihtaršič; 040/624-078.

7. 6.: LD Selca – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovski koči na Jelovici; kontaktna oseba: Jurij Rihtaršič; 040/624-078.

6. 9.: LD Sorško polje – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Sorško polje; kontaktna oseba: Jurij Rihtaršič; 040/624-078.

20. 9.: LD Dobrča – PNZ šarivcev in prinašalcev; zbor ob 8. uri pri Gostilni Tabor v Podbrezjah; kontaktna oseba: Jurij Rihtaršič; 040/624-078.

4. 10.: LD Jošt – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pri Končovcu na Javorniku; kontaktna oseba: Jurij Rihtaršič; 040/624-078.

18. 10.: LD Udenboršt – JZP ptičarjev; zbor ob 8. uri pred Gostilno Kresnik v Naklem; kontaktna oseba: Jurij Rihtaršič; 040/624-078.

22. 11.: LD Škofja Loka – Lokalna tekma brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pred lovskim domom; kontaktna oseba: Jurij Rihtaršič; 040/624-078.

LKD Gorica – Nova Gorica

www.lkd-gorica.si

12. 4.: Solkan – ocenjevanje zunanosti lovske psov vseh pasem; zbor ob 8. uri na kotalkališču v Solkanu. Predhodne prijave niso potrebne (prostor je pokrit). Člani LD morajo imeti s seboj veljavno lovsko izkaznico.

13. 4.: LD Lijak – PZP ptičarjev; zbor ob 8. uri pred staro OŠ v Šempasu; zadnji rok prijave 6. 4.

13. 9.: LD Hubelj – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri pred lovsko kočo nad Lokavcem – vodniki morajo malo divjad za preskus prinesiti s seboj; zadnji rok prijave je 30. 8.

Foto: M. Migas

20. 9.: LD Smast, Vrsno – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pred lovskim domom na Vrsnem; zadnji rok prijave 6. 9. (največ 21 psov!).

27. 9.: LD Čaven, Gojače – LP-R/CACT prinašalcev; zbor ob 8. uri pri lovski koči v Gojačah; zadnji rok prijave 13. 9.

4. 10.: LD Čezsoča – UP v delu po umetni krvni sledi; zbor ob 8. uri pred Gostiščem Vančar; zadnji rok prijave 20. 9. (največ 15 psov!)

11. 10.: LD Kobarid – JZP, ŠPP, PP ptičarjev; zbor ob 8. uri pred gasilskim domom v Kobaridu; zadnji rok prijave 27. 9.

18. 10.: LD Dobravo – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pred lovsko kočo na Koradi; zadnji rok prijave 4. 10. (največ 21 psov!).

25. 10.: LD Gorica – PNZ in UP šarivcev, PNZ in LP-R prinašalcev; Mladinska + Jesenska vzrejna preizkušnja prepeličarjev; zbor ob 8. uri pred Gostiščem Kogoj v Biljah; zadnji rok prijave 11. 10.

****Vsi vodniki morajo spoštovati zadnji določen dan za prijavo (poštni žig); kasnejše prijave ne bodo mogoče. Prijavite se tako, da na naslov: Jože Velikonja, Vilharjeva 11/b, 5270 Ajdovščina (vendar ne priporočeno!) pošljete obojestransko fotokopijo rodovnika z vpisanim imenom, priimkom in naslovom lastnika ter navedete, na katero preizkušnjo prijavljate psa.*

LKD Idrija

10. 5.: LD Javornik, Črni Vrh nad Idrijo – Ocenjevanje zunanosti goničev in brak jazbečarjev; zbor ob 8. uri pri lovski koči. Vodja prireditve: Milan Fortuna, 041/365-137.

7. 6.: LD Javornik, Črni Vrh nad Idrijo – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovski koči. Vodja prireditve: Milan Fortuna, 041/365-137.

20. 9.: LD Javornik, Črni Vrh nad Idrijo – PNZ goničev in brak jazbečarjev; zbor ob 8. uri pri lovski koči; vodja prireditve: Milan Fortuna, 041/365-137.

25. 10.: LD Javornik, Črni Vrh nad Idrijo – Oselijski memorial – troboj visokonogih goničev; zbor ob 8. uri pri lovski koči. Vodja prireditve: Milan Fortuna, 041/365-137.

LKD Ilirska Bistrica

26. 4.: LD Trnovo, Devin – Ocenjevanje zunanosti psov lovske pasem; zbor pri lovski koči. Vodja prireditve: Jadran Novak; 031/250-788.

4. 10.: Koča črne njive – PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Vodja prireditve: Jadran Novak, 031/250-788.

LKD Kočevje

10. 5.: LD Dolenja vas – Ocenjevanje zunanosti vseh psov lovske pasem, razen ptičarjev; zbor ob 8. uri pri lovskem domu; kontaktna oseba: Tjaša Leskovšek Sever; 041/513-743.

6. 9.: LD Velike Lašče – PNZ goničev; zbor ob 8. uri pred lovskim domom na Retenjskih senožetih; kontaktna oseba: Tjaša Leskovšek Sever; 041/513-743.

13. 9.: LD Ribnica – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri pred lovskim domom; kontaktna oseba: Tjaša Leskovšek Sever, 041/513-743.

4. 10.: LD Lazina – Memorial Adolfa Ivanca – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovskem domu na Smuki; kontaktna oseba: Tjaša Leskovšek Sever, 041/513-743.

LKD Koroške

www.lkd-koroske.si

18. 5.: Mislinjska Dobrava – CAC Koroške 2014 - Državna razstava psov vseh pasem – Letališče Slovenj Gradec; kontaktna oseba: Bojan Deberšek; 041/730-551.

24. 5.: LD Slovenj Gradec – Ocenjevanje zunanosti vseh psov lovske pasem; zbor ob 8. uri pri lovski koči; vodja prireditve: Bojan Deberšek, 041/730-551.

14. 6.: LD Peca - Mežica – UP v delu po umetni krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovski koči; vodja prireditve: Slavko Žlebnik; 031/889-383.

6. 9.: LD Zeleni Vrh, Vuzenica – UP v delu po umetni krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovski koči Hartman - Šentjanž nad Dravčami; vodja prireditve: Srečko Vačovnik.

13. 9.: LD Bukovje – PNZ jamarjev + preizkušnja v prinašanju; zbor ob 8. uri pred kmetijo Rožič – Otiški Vrh; vodja prireditve: Ivo Vrhovnik.

20. 9.: LD Muta – PNZ + Mladinska in vzrejna preizkušnja šarivcev; zbor ob 8. uri pred Gostilno Lovca na Caravaningu; vodja prireditve: Jure Vitrih.

27. 9.: LD Podgorje – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pred Gostilno Rogina v Podgorju; vodja prireditve: Boštjan Vrčkovnik.

4. 10.: Lokalna tekma goničev; kraj še ni določen; zbor ob 8. uri; vodja prireditve: Slavko Žlebnik; 031/889-383.

Foto: M. Migas

LKD Ljubljana

www.lkdjljubljana.si

12. 4.: Vrbljene – Ocenjevanje zunanosti psov vseh lovske pasem; zbor ob 8. uri na hipodromu; prijave niso potrebne; kontaktna oseba: Katarina Košir; 040/231-166.

19. 4.: LD Brezovica – PZP ptičarjev; zbor ob 8. uri pred lovsko kočo v Vokah; vodja prireditve: Matevž Kos.

10. 5.: LD Grosuplje – Specialna tekma jamarjev v rovu/CACT; kontaktna oseba: Dejan Poljanšek; 041/406-471.

6. 9.: LD Rakitna – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovski koči na Rakitni; vodja prireditve: Marko Debevec.

13. 9.: LD Grosuplje – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri pri bistroju Bela griva, Grosuplje; vodja prireditve: Bojan Rakar.

20. 9.: LD Grosuplje – Državno tekmovanje nemških lovskih terierjev v delu po strelo /CACT; kontaktna oseba: Dejan Poljanšek; 041/406-471.

20. 9.: LD Višnja Gora – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pred lovsko kočo v Višnji Gori; vodja prireditve: Bojan Habjan; 041/213-292.

27. 9.: LD Ig – Državna tekma v vodnem delu/CACT; kontaktna oseba: Katarina Košir 040/231-166.

11. 10.: LD Brezovica + LD Ig – JZP, PP, ŠPP ptičarjev; zbor ob 8. uri pred lovsko kočo v Vokah; vodja prireditve: Matjaž Gerbec.

25. 10.: LD Pšata – Mladinska in vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev ter PNZ prinašalcev in španjelov ter UP šarivcev; zbor ob 8. uri pred Gostilno Mngan v Ihanu; kontaktna oseba: Katarina Košir; 040/231 166.

LKD Maribor

5. 4.: LD Malečnik – Ocenjevanje zunanosti lovskih psov vseh pasem; vodja prireditve: Uroš Troha; 031/ 496 777.

12. 4.: LD Starše – PNZ jamarjev; vodja prireditve: Branko Kirbiš.

10. 5.: LD Starše – PNZ ptičarjev; vodja prireditve: Branko Kirbiš.

20. 9.: LD Oplotnica – PNZ goničev; vodja prireditve: Janko Gošnjak.

27. 9.: LD Šmartno na Pohorju – UP v delu po krvni sledi; vodja prireditve: Vincenc Dovnik.

4. 10.: LD Pernica – PNZ + Vzrejna preizkušnja šarivcev; vodja prireditve: Erlih Senekovič.

11. 10.: LD Rače – JZP ptičarjev; vodja prireditve: Milan Pehar.

LKD Novo mesto

3. 5.: Gostilna Kavšek, Račje selo – Ocenjevanje zunanosti psov lovskih pasem, razen ptičarjev in prinašalcev; zbor ob 8. uri; kontaktna oseba: Sašo Šonc; 041/623-230.

11. 5.: LD Škocjan, Vrh pri Škocjanu – Ocenjevanje zunanosti psov lovskih pasem, razen ptičarjev in prinašalcev; zbor ob 8. uri.

13. 9.: LD Dobrnič, Ojstri Vrh – UP v delu po umetni krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovski koči; število tekmovalcev je omejeno; pisno prijavo je treba poslati do 3. 9. na naslov LKD Novo mesto, Seidlova 8, 8000 Novo mesto.

4. 10.: Gostilna Kavšek, Račje selo – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri.

4. 10.: LD Škocjan – PNZ terierjev in jazbečarjev; zbor ob 8. uri na avtobusni postaji Škocjan.

18. 10.: LD Otočec – PNZ španjelov + Mladinska in vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev; zbor ob 8. uri Pri Jordanu v Dragi pri Beli Cerkvi; prijavljeni vodniki morajo s seboj prinesiti na preizkušnjo uplenjeno malo divjad (raca, zajec, fazan).

18. 10.: LD Šentjernej – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pred gostiščem na hipodromu.

25. 10.: LD Šentrupert – Lokalna tekma v vodnem delu; zbor ob 8. uri pred Pivnico As, Rakovnik; pisne prijave je treba poslati do 15. 10. na naslov LKD Novo mesto; kontaktna oseba: Miro Kos; 040/504-284.

LKD Posavja - Krško

12. 4.: LD Krško, Trška gora – Ocenjevanje zunanosti lovskih psov vseh pasem; zbor pri lovskem domu Jožeta Jurečiča; kontaktna oseba: Branko Tucovič; 031/360-688.

10. 5.: LD Krško – PZP ptičarjev; kontaktna oseba: Branko Tucovič; 031/360-688.

7. 6.: LD Videm ob Savi – UP v delu po umetni krvni sledi; zbor pri lovskem domu LD Videm, Libna - Krško; vodja prireditve: Aljoša Šoba.

13. 9.: LD Brežice, Bukošek – 11. memorial Alojza Arka v vodnem delu – samo za člane LKD Posavje - Krško; zbor pri lovskem domu; vodja prireditve: Anton Šuler.

4. 10.: LD Veliki Podlog, Pristava pri Leskovcu – PNZ jamarjev na planem in v rovu; zbor pri lovskem domu; vodja prireditve: Zoran Pfeifer.

4. 10.: Stari grad pri Krškem – PNZ in UP španjelov + Mladinska in vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev; zbor na železniški postaji Libna; vodja prireditve: Darko Božič.

18. 10.: LD Krško – JZP, PP, ŠPP, PPA ptičarjev; kontaktna oseba: Branko Tucovič; 031/360-688.

Foto: M. Migos

25. 10.: Pišce – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor pred Gostilno Petrišič, Dednja vas; vodja prireditve: Franc Lipar.

****Udeleženci vseh prireditev morajo svoj prihod pisno najaviti vsaj 14 dni pred prireditvijo na poštni ali elektronski naslov LKD Posavje - Krško.*

LKD Postojna

17. 5.: LD Hrenovice – Hruševje – Ocenjevanje zunanosti vseh lovskih psov (razen ptičarjev!); zbor ob 8. uri; kontaktna oseba: Jože Pangerc; 051/396-314.

11. 10.: LD Pivka – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri pri gostilni Pri Mariji – Pivka; zadnji rok za pisne prijave je 1. 10.; kontaktna oseba: Jože Pangerc, 051/396-314.

11. 10.: LD Prestranek – PNZ šarivcev + mladinska in vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev; zbor ob 8. uri pred Tušem – Prestranek; zadnji rok za pisne prijave je 1. 10.; kontaktna oseba: Jože Pangerc, 051/396-314.

18. 10.: LD Gradišče – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pri lovskem domu LD Košana; zadnji rok za pisne prijave je 8. 10.; kontaktna oseba: Jože Pangerc; 051/396-314.

25. 10.: LD Hrenovice, Hruševje – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri; zadnji rok za pisne prijave je 15. 10.; kontaktna oseba: Jože Pangerc; 051/396-314.

LKD Ptuj - Ormož

5. 4.: LD Markovci, Sobotinci – Ocenjevanje zunanosti lovskih psov vseh pasem; zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Markovci; vodja prireditve: Lidija Šmigoc.

12. 4.: Trgovišče – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri pri lovskem domu LD Velika Nedelja; vodja prireditve: Peter Kovačec.

19. 4.: PZP ptičarjev; kraj še ni določen; zbor ob 8. uri; kontaktna oseba: Vili Postružnik; 041/668-342.

10. 5.: LD Podlehnik – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Zaklu; kontaktna oseba: Viktor Svenšek.

11. 10.: LD Ormož – PNZ in Vzrejna preizkušnja šarivcev; zbor ob 8. uri pred domom društev Občine Ormož; vodja prireditve: Rudolf Plavec.

18. 10.: LD Ptuj – JZP, ŠPP, PP ptičarjev; zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Selah; kontaktna oseba: Vili Postružnik; 041/668-342.

25. 10.: LD Dravinja - Majšperk – PNZ + UP goničev; zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Stanečki vasi; vodja prireditve: Ivan Fišer.

8. 11.: LD Sveta Marjeta - Placerovci – Državno prvenstvo ptičarjev za prehodni pokal sveti Hubert/CACT; zbor ob 8. uri pred lovskim domom; vodja prireditve: Branko Valenko.

LKD Zasavje

10. 5.: Kinološko društvo Zagorje – Ocenjevanje zunanosti psov vseh lovskih pasem; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Miloš Roglič; 031/712-280.

6. 9.: LD Hrastnik – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri v Marnem; prijave sprejema: Miloš Roglič; 031/712-280.

13. 9.: LD Ivančna Gorica – UP goničev; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Miloš Roglič; 031/712-280.

27. 9.: LD Zagorje – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri pred gasilskim domom Kotredež; prijave sprejema: Miloš Roglič; 031/712-280.

11. 10.: LD Kresnice – UP v delu po umetni krvni sledi; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Miloš Roglič; 031/712-280.

18. 10.: LD Moravče – PNZ + UP španjelov in Mladinska vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Miloš Roglič; 031/712-280.

****Vse prijave je treba pisno sporočiti deset dni pred prireditvijo na naslov: LKD Zasavje, Miloš Roglič, Kolk 3/b, 1410 Zagorje ob Savi.*

OK LKD Koper

10. 5.: Zadrugi dom sv. Anton – Ocenjevanje zunanosti vseh psov lovskih pasem; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Milan Burič; 041/271 453.

13. 9.: Šmarje – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri v Šmarju; prijave sprejema: Elvis Belina, 041/601-914.

27. 9.: Lovska koča Rižana – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Tomaž Stoisavljevič; 041/207-202.

4. 10.: Bertoki – PNZ španjelov, Mladinska in vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev in prinašalcev ter Lovska preizkušnja prinašalcev; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Jani Korda; 031/335-761.

11. 10.: Gostilna Trije lovci, Šmarje – PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Milan Burič; 041/271-453.

15. 11.: Zadrugi dom Bertoki – JZP, ŠPP, PP ptičarjev; zbor ob 8. uri; prijave sprejema: Milan Burič; 041/271-453.

****Vse prijave je treba sporočiti najmanj deset dni pred prireditvijo. Če ne bo dovolj prijav za posamezno prireditev, si organizator dovoljuje prireditev odpovedati!*

Slovenski klub retrieverjev

www.klub-retrieverjev.si

18. 1.: Ljubljana, Gospodarsko razstavišče – Specialna razstava /CAC, ob 17. uri; kontaktna oseba: Martina Krančan; 031/350-597.

26. 4.: Delovna preizkušnja za prinašalce – *Working test*; kraj in pogoji še niso določeni.

24. 5.: Pragersko – Ocenjevanje zunanosti, Vzrejni pregled in PNZ prinašalcev; kontaktna oseba: Marjan Gselman; 041/639-933.

7. 6.: Klubska razstava – CAC. Kraj in pogoji še niso določeni.

8. 6.: Delovna preizkušnja za prinašalce – *Working test*; kraj in pogoji še niso določeni.

23. 8.: LD Poljskava – Delovna preizkušnja TP-R/CACT; soorganizator LKD Maribor; kontaktna oseba: Marjan Gselman; 041/639-933.

20. 9.: Miklavž – Delovna preizkušnja LP-R/CACT; soorganizator LKD Maribor; zbor pred lovsko kočo LD Pobrežje; kontaktna oseba: Marjan Gselman; 041/639-933.

11. 10.: Ptuj – Delovna preizkušnja TP-R/CACIT; soorganizator LKD Ptuj - Ormož; zbor pred lovsko kočo v Gajkah; kontaktna oseba: Martina Krančan; 031/350-597.

18. 10.: Ocenjevanje zunanosti, vzrejni pregled in PNZ prinašalcev; kraj in pogoji še niso določeni; kontaktna oseba: Martina Krančan; 031/350-597.

Vzrejna komisija za barvarje

21. 6.: Videm ob Ščavnici – Državna tekma v delu po krvni sledi/CACT; zbor ob 8. uri; vodja prireditve: Bojan Deberšek; 041/730-551.

13. 9.: LD Čemšenik – vzrejni pregled barvarjev; zbor ob 8. uri; vodja prireditve: Bojan Deberšek; 041/730-551.

Vzrejna komisija za brak jazbečarje

8. 11.: Nova Gorica – Državna uporabnostna tekma brak-jazbečarjev/CACT; soorganizator LKD Gorica – Nova Gorica; vodja prireditve: Janez Nahtigal; 041/397-078.

15. 11.: LD Lukovica – vzrejni pregled brak-jazbečarjev; vodja prireditve: Janez Nahtigal, 041 397-078

Vzrejna komisija za goniče

www.kinoloska.si/vzreja-psov

25. 10.: Državna tekma goničev/CACT; soorganizator LKD Bela krajina; vodja prireditve: Jožef Verčko; (06) 81 66 863.

15. 11.: Podgorje – Vzrejni pregled goničev; zbor ob 8. uri pri Gostilni Rogina, Podgorje pri Slovenj Gradcu; vodja prireditve: Slavko Žlebnik; 031/889-383.

Vzrejna komisija za šarivce in vodne pse

8. 11.: Vzrejni pregled španjelov

15. 11.: Vzrejni pregled nemških prepeličarjev in drugih vodnih psov.

Zveza lovskih kinologov Pomurja

22. 3.: LD Radenci – Ocenjevanje zunanosti vseh psov lovskih pasem; zbor ob 8. uri pri lovski koči; vodja prireditve: Sašo Ferenčič; 031/574-386.

26. 4.: LD Radenci – PZP ptičarjev; zbor ob 8. uri pri lovski koči; vodja prireditve: Sašo Ferenčič; 031/574-386.

14. 6.: LD Prosenjakovci – UP v delu po krvni sledi; zbor ob 8. uri pri lovski koči; vodja prireditve: Iztok Trček; 041/715-160.

4. 10.: LD Radenci – JZP ptičarjev in šarivcev; zbor ob 8. uri pri lovski koči; vodja prireditve: Iztok Trček; 041/715-160.

25. 10.: Noršinci – PNZ jamarjev; zbor ob 8. uri; vodja prireditve: Iztok Trček; 041/715-160.

Načrt prireditve je bil prejet na seji Komisije KZS za prireditev 12. 11. 2013 in potrjen s sklepom 10/6 – 2013 na seji UO KZS (15. 11. 2013).

POMEMBNO OPOZORILO

Vsak vodnik psa mora pogoje prijave na prireditev preveriti najpozneje štirinajst dni pred prireditvijo pri organizatorju, kamor se prijavlja.

Kinološka zveza Slovenije

Foto: M. Semar

33. Srečanje držav članic ISHV in preizkus po naravni krvni sledi

Mednarodno združenje za barvarje ali krvosledce (Internationaler Schweisshundverband - ISHV) so ustanovili 19. 7. 1930 v Leipzigu predstavniki **Kluba Hirschmann** (Nemčija), Zveza za bavorske barvarje (Nemčija), Avstrijsko kinološko združenje in Madžarsko kinološko združenje. Po po-

litičnih spremembah v vzhodni Evropi in odprtju meja v zgodnjih devetdesetih letih so tudi druge države, ki skrbijo za vzrejo omenjenih pasem v svoji državi, izrazile željo za sodelovanje in članstvo v ISHV. Do danes je bilo vanjo sprejetih več držav, tako da so zdaj članice ISHV: **Nemčija, Italija, Francija, Avstrija, Madžarska, Poljska, Švica, Slovaška in Češka**, pridružene članice pa so: **Belgija, Norveška, Slovenija in Švedska** ter kot gostja **Romunija**. V ISHV ima vodilno vlogo Nemčija, kot nosilca dveh pasem bavarski barvar in hanovrski barvar, še

posebno to velja pri načelih in usmeritvah vzreje obeh pasem.

ISHV vsako leto organizira srečanje držav članic ISHV v drugi državi – in to že trideset let. Vsako drugo leto priredijo preizkušnjo po *naravni krvni sledi* (nKS), tako da je bilo v tem letu enaindvajseto tekmovanje po nKS. Najpogosteje preizkušnje organizirajo v novembru, v času intenzivnega lova jelenjadi in divjih prašičev, saj na tej preizkušnji – iskanju iščejo samo ranjeno jelenjad in divje prašiče oz. opravljajo tudi kontrolne preglede nastrelcev na to divjad.

V času od 7. do 11. 11. 2013 sta bila v kraju Keszthely na Madžarskem že 33. srečanje ISHV in preizkušnja psov barvarjev po nKS. Sedež srečanja in preizkušnje je bil v Hotelu Helikon ob Blatnem jezeru, kjer so bili sodniški sestanki in drugi spremljajoči dogodki.

Vodniki so se na iskanje iz kraja Keszthely vozili tudi do 200 km v eno smer, saj se je organizator dogovoril z lovišči, naj jih obvestijo o strelah na jelenjad in divje prašiče, kjer živali niso padle na mestu oz. jih niso našli. Tako je organizator lahko izvedel res pravo tekmovanje po naravnih krvnih sledeh. Hkrati pa je s tekmujočimi psi, ki so že večji tega dela, pomagal lovišču pri iskanju obstreljene divjadi ali kontrolnem pregledu nastrela/ov.

Preizkušnje se je udeležilo dvanajst tekmovalcev iz enajstih držav članic. Lani se tekmovanja niso udeležili le predstavniki iz Belgije, Švedske in Romunije

Iz vsakega lovišča, v katerem je bilo treba opraviti kontrolni pregled nastrela ali iskanje/zasledovanje ranjene divjadi, je bil pri iskanju navzoč tudi lovski čuvaj lovišča kot pomočnik sodnikom na terenu.

Iz Slovenije so se Srečanja udeležili **Bojan Deberšek**, predsednik VK za barvarje kot delegat na srečanju in kot sodnik; **Jožef Verčko**, medn. kinološki sodnik kot delegat na srečanju in sodnik, in **Srečko Mumel**, tekmovallec z bavarskim barvarjem **Petrom Lovskim**, SLR Bb001751.

Prvi dan, 7. 11. 2013, sta bila popoldne sodniški sestanki in žreb sodnikov v sodniške skupine. Predstavljen je bil pravilnik za sojenje in določeni so bili vodje sodniških skupin. Vsako sodniško skupino je sestavljalo tri do pet sodnikov.

Po sodniškem sestanku je bil v avli Hotela Helikon slavnostni pozdrav organizatorja, nato pa

so vodje vzreje iz posameznih držav predstavili vodnike in pse ter njihove dosedanje uspehe, predvsem pri iskanju po naravnih sledovih.

Drugi dan, 8. 11. 2013, sta bila ob 9. uri začetek v parku ob jezeru in ponovna predstavitev vodnikov, nato pa žreb skupin sodnikov ter sledi. Ob 10. uri so vodniki in sodniki odšli na teren.

Ker sva bila iz Slovenije zaradi racionalizacije stroškov samo dva predstavnika, sva se udeležila tudi sestanka ISHV, kjer je bila obravnavana problematika vzreje bavarskih in hanovr-

meljakov (P1) pri bavarskih barvarjih. Povedal je še, da so manjkajoči P1 (zgoraj in spodaj) manjša napaka, zato pes, ki mu manjkajo v čeljustnicah trije zobje P1, še vedno lahko prejme oceno prav dobro, če v vsem preostalem ustreza standardnim zahtevam. Če pa mu manjkajo vsi štirje P1, mu sodnik lahko prisodi le oceno dobro. Psi s tremi manjkajočimi P1 lahko normalno sodelujejo v vzreji, psom, ki jim manjkajo štirje P1, pa se dovoli vzreja samo, če so izjemno uspešni v delu.

Predstavili so nepravilnosti,

Hirschmana dobila prepoved vzreje in so ji izdali rodovnike za mladiče z žigom ISHV, kar pa je v nasprotju z določili Hirschmana. Po predstavitvi vseh argumentov in napak je razsodišče ISHV – s estavljalo ga je šest eminentnih članov razsodnikov – sprejelo sklep, da Italija še nadalje ostane članica ISHV, torej da ji še vedno dovolijo uporabljati žig ISHV, vendar s pogojem, da bo v prihodnje dosledno upoštevala vsa vzrejna določila ISHV pri preizkušanju barvarjev.

Srečko Mumel, naš vodnik barvarja Pera Lovskega, je bil tiste-

Foto: J. Verčko

Zbor vseh vodnikov krvosledcev ob odprtju 33. Srečanja ISHV

skih barvarjev. Vsi razpravljajoči so poudarjali, da je pri načrtni vzreji treba delati selekcijo in dovoliti parjenje le umirjenim, vztrajnim, značajsko uravnovešenim (ostrim psom do divjadi) in delovnim psom, kar je treba obvezno preizkušati v naravi na naravnih krvnih sledeh. Po mnenju predstavnika ISHV iz Nemčije bi morale članice ISHV pri prodaji psov upoštevati, da barvarja ne more kupiti vsakdo in si pri tem prizadevati, da barvarji pridejo v roke le tistemu, ki je pošten lovec, ki bo kot vodnik s psom opravil ustrezne preizkušnje in se lovsko etično obnašal pri iskanju ranjene divjadi. Predstavniki ISHV so bili odločni, da bodo ukrepali zoper vse članice, če pri tem ne bodo upoštevale njihovih usmeritev. **Scherr**, predsednik vzreje bavarskih barvarjev, je nato predstavil novosti standarda za barvarskega barvarja, ki se bistveno ne razlikuje od prejšnjega. Razprava je potekala glede manjkajočih zob, prvih pred-

ki se dogajajo pri vzreji v nekaterih državah. Predvsem so opozarjali na vzrejo obeh pasem s psi brez ustreznih **preizkušenj v naravi** in »nenadzorovano« prodajo mladičev v države članice ISHV in druge države. Slovensko vzrejo so predstavniki ISHV pohvalili, ker upoštevamo pravila vzreje, pa tudi, da imamo »usklajena« pravila preizkušanja psov barvarjev s članicami ISHV. Menili smo, da ne glede na to, da je Slovenija šele krajši čas pridružena članica ISHV, izpolnjujemo že vse pogoje za sprejem. Predlagali so nam, da za sprejem v naslednjem letu, do sestanka ISHV, pošljemo uradno prošnjo za polnopravno članstvo, obenem pa so tudi izrazili željo, da bi v letu 2014 organizirali 34. sestanek ISHV v Sloveniji.

V popoldanskem času so nam predstavili primer nepravilnosti pri vzreji hanovrskih barvarjev v Italiji. Italijanski klub, član ISHV, je v Italiji dovolil parjenje hanovrčanke, ki je v Nemčiji od

ga dne na pregledu nastrela po strelu na jelenje tele v 70 km oddaljenem kraju v smeri Budimpešte. Pri pregledu je pes našel kri in dlako, vendar je sled izdelal samo v dolžino 400 m, kjer je bila najdena še zadnja kapljica krvi, nato pa javil, da ni več znakov. Treba je zapisati, da se je vsako »neuspešno« iskanje preverilo še z drugim psom, ki so ga na preizkušnji imenovali »kontrolni pes«. To so bili psi, ki so že opravili preizkušnjo po naravni krvni sledi s I. nagradnim razredom in ki so svojo uporabnost že večkrat dokazali v pri praktičnem iskanju. Torej, organizator je zato na isti nastrel kasneje poklical za kontrolo še njihovega bavarskega barvarja in njegovega vodnika. A tudi ta barvar je sledil po isti sledi kot Srečkov in sled izdelal le v enaki dolžini. Če bi kontrolni pes izdelal več sledi in za zadnjo kapljico krvi, ki jo je Pero Lovski našel kot zadnjo in jo pokazal Mumlu, bi Pera

Lovskega izločili iz nadaljnega iskanja. Ker pa kontrolni pes ni našel nobene dodatne sledi – krvi – več, je sodniški zbor iskanje prekinil z obrazložitvijo, da gre le za oplazni strel, po katerem je divjad nemogoče najti. Pero Lovski je lahko ostal in sodeloval v nadaljevanju preizkušnje.

Tretji dan, 9. 11. 2013, je bil ob 7. uri žreb sledi ter sodniških skupin in odhod na teren. Oba sodnika iz Slovenije sva bila uvrščena v skupino sodnikov, ki je ocenjevala delo Srečka Mumla in njegovega bavarca. Odpeljali smo se skozi mesto Nagykanizsa v 60 km oddaljeni kraj v smeri Kaposvara, kjer je bilo treba opraviti kontrolni pregled nastrela. Lovci je streljal na jelenje tele že 7. 11. 2013 ob 18.30. Na nastrelu ni bilo opaziti sledi zadetka. V bližini mesta nastrela, po 35 urah po strelu, smo pustili vozila. Pomočnik – lovski čuvaj lovišča – je vodniku in sodnikom pokazal mesto nastrela, ki je bilo v koruzni njivi. Na nastrelu so bile na zemlji vidne le stopinje in ostanki posledic udarca krogle, nikjer v bližini pa ni bilo nobenih drugih sledov, ki bi kazali na zadetek v telo (krvi, dlake, kosti). Okolice prej niso

in sledenje nadaljeval po močvirnatem, z visoko travo zaraščenem terenu. Na tej razdalji, več kot 800 m, je pes na sledi našel več sledov krvi in eno ležišče. Na koncu močvirja je pes zavil proti vzhodu, kjer je pred manjšo vzpetino našel spet kri. Nato je pes sledil še okrog 400 m v smeri severovzhoda, v smeri nastrela. Na tej razdalji ni bilo več najti sledi krvi, opazili pa so košuto, ki je bežala proti avtomobilom. Ker je pes sledil že skoraj dve uri, je sodnik odredil krajši počitek, da je pes spil nekaj sveže vode. Pri nadaljevanju sledenja se je vodnik vrnil na mesto zadnje najdene sledi krvi, pri tem pa je v neposredni bližini sledi dvignil divjega prašiča. Pes ni sledil begu prašiča, ampak je ponovno poprijel sled teleta in sledil v smeri severovzhoda. Veter je psu in vodniku pihal v hrbet. Ko sta prišla nekoliko dlje kot prvič, je pes začel slediti okrog 20 metrov v jugozahodno smer. Po naslednjih 30 do 40 metrov je 50 metrov pred psom in vodnikom iz robidovja vstal večji kos jelenjadi, ki je imel vidno pokrčeno zadnjo desno nogo in zbežal. Na sodnikovo povelje je Mumel sprčil psa s slednega jermena in Pero

Lovski je glasno gonil več kot 20 minut ter se po 30 minutah vrnil k vodniku. Glede na poškodbo in možnosti poba preko reke pes ni mogel dohiteti ranjene jelenjadi, da bi jo zaustavil. Na sled so pripeljali kontrolnega psa, vendar tudi on ni uspel izslediti zasledovane živali.

Ob 18. uri je bil sodniški sestanek, na katerem je bilo predstavljeno sledenje psa iz Slovenije kot dobro. Posebej so poudarili, da je komaj dve leti star bavorski barvar izdelal več kot 35 ur staro krvno sled in prišel do ranjene divjadi, ki pa je ni bilo mogoče zaustaviti.

10. 11. 2013 je bil ob 7. uri spet žreb sledi ter odhod na teren. Ker je bilo tisti dan premalo javljenih potreb po zasledovanju, Srečko s Perom Lovskim ni imel srečne roke pri žrebu, nista odšla na teren. Ob 14. uri je bil sodniški sestanek, nato pa ob 16. uri še uradni zaključek tekmovanja. Rezultati so bili objavljeni na zaključni slavnostni večerji, ki se je nismo udeležili, saj smo se prej odpravili na pot domov.

Že udeležba na srečanju članic ISHV in preizkusu psa po naravni krvni sledi sta zelo pomembna za VK KZS za barvarje oz. državo Slovenijo. Ko bi Slovenija postala članica ISHV, bi bilo našim vodnikom barvarjev omogočeno parjenje naših psov s psi vodnikov članic ISHV. Lahko bi si izmenjavali mladiče barvarjev z vodniki iz drugih članic ISHV in naši zainteresirani lovci bi lahko nabavljali barvarje preverjene kakovosti v članicah ISHV. Obveznost VK za barvarje oz. članice ISHV je le, da bo pri vzreji in preizkušnjah strogo upoštevala zahteve in postavljena pravila za preizkušnje psov barvarjev tudi na naravnih sledovih. Vse to pa nas v Sloveniji

ne skrbi, saj že zdaj upoštevamo vse omenjeno; tudi na račun nezadovoljstva nekaterih, ki pozabljajo, da je le v naravi pravilno in pošteno preizkušen barvar osnova za vzrejo lovsko uporabnih krvosledcev.

Če se bo v Sloveniji dobro začeto delo z barvarji nadaljevalo, bomo morda že letos sprejeti v polnopravno članstvo ISHV in prejeli pečat ISHV za rodovnike mladih psov iz naše vzreje. Pečat ISHV je porok za strogo nadzorovano usmerjeno vzrejo lovsko uporabnih barvarjev – specialistov za delo po krvni sledi.

Jožef Verčko

Vsestranska uporabnostna preizkušnja za jazbečarje

Na Gorenjskem, točneje v lovišču **LD Sorško polje**, je **Klub ljubiteljev psov jamarjev** po nekaj letih ponovno organiziral državno vsestransko preizkušnjo za jazbečarje (VUP) za naziv CACT. Omenjeno LD in soorganizatorja **Lovsko-kino-loško društvo Gorenjske** kaže pohvaliti, saj imajo razumevanje za delo in šolanje lovskih psov. Organizatorju omenjene prireditve tudi med letom omogočajo vadbo psov in prikaz dela psa jamarja v rovu. Da so prireditve premestili na Sorško polje, je botrovalo tudi priporočilo delnega zbora sodnikov za pse jamarje, naj se državna preizkušnja za jazbečarje organizira v primernejšem rovu, kot ga imajo npr. v Veliki Nedelji.

Na državno preizkušnjo jazbečarjev za leto 2013 se je s svojimi psi prijavilo šest vodnikov. Iz Hoč sta prišla **Zdenka** in **Ignac Lovrenčič**. Lovka je vodila resasto jazbečarko **Emo Hudourniško**, Ignac pa resasto jazbečarko **Credo Hudourniško**. Resasto jazbečarko **Kyänpuolen Kaislo** je na tekmovanje prijavil **Stane Lesjak** iz Litije, vodnik iz Velenja **Bogdan Dolenc** je prijavil resasto jazbečarko **Nero Reseniško**. **Uroš Kukovec** iz Ormoža je vodil resastega jazbečarja **Astorja von Reizenschlaga**, šesti vodnik, **Primož Rauter**, pa je prišel iz Bohinjske Bistrice in je vodil resasto jazbečarko **Malo**.

Strokovna vodja prireditve je bila **Damjana Žnidaršič Švegelj**, vodja prireditve pa **Tom Draksler**, kinolog LD Sorško polje. Delegat KZS je bil **Anton**

Priprava na sledenje

pregledovali. Bavarec Srečka Mumla je začel s pregledom mesta nastrela okrog 10.30. Pes je takoj potegnil po njivi proti severu, v smeri, v katero je tudi strelec videl po strelu bežati jelenjad. Po 150 m, v hrastovem gozdu na listju, je Pero Lovski našel prve kapljice krvi. Pes je nadaljeval s sledenjem naprej proti severu ter se po okrog 50 m, v bližini žične ograje, ki varuje na novo zasajene hrastove sadike, sam vrnil na mesto zadnje najdene krvi ter nato sledil v smeri zahoda v razdalji 300 m. Na tej razdalji je našel več sledov krvi. Nato je zavil proti jugu, čez cesto, po kateri smo se pripeljali do nastrela,

Slovenska delegacija na 33. Srečanju in preizkušnji ISHV: (od leve) Bojan Deberšek, Jožef Verčko in Srečko Mumel z bavarcem Perom Lovskim

Foto: L. Steinbacher

Vodniki z jazbečarji (z leve): Bogdan Dolenc, Zdenka in Ignac Lovrenčič, Uroš Kukovec, Primož Rauter in Stane Lesjak

Najbolje uvrščena para (z leve) Primož Rauter z Malo in Stane Lesjak s Kyänpuolen Kaislo

Selinšek. Delo psov in vodnikov sta ocenjevala mednarodna kinološka sodnika **Alojz Mlakar** iz Škofje Loke in **Franc Dečman** iz Maribora. Zbrane na Sorškem polju je nagovoril **Dušan Rosenfeld**, predsednik Kluba ljubiteljev psov jamarjev, prireditve se je udeležil tudi predsednik LKD Gorenjske **Janez Nahtigal**. Uspešno delo vodnikom je zaželel tudi mag. **Blaž Kavčič**, predsednik KZS.

Dan prej si je delegat KZS ogledal teren, na katerem je bila prireditev, dela pa sta se lotila tudi oba kinološka sodnika, ki sta položila krvne sledi. Na dan preizkušnje je bil zjutraj pripravljen tudi umetni rov. Preizkušnja za jazbečarje je potekala brez zapletov, lovišče pa je za tovrstne prireditve odlično, prav tako tudi umetni rov. Po končani preizkušnji sta sodnika seštela točke iz vseh disciplin. Za tri psice in enega jazbečarja je bila preizkušnja (bolje rečeno krvna sled) pretrd oreh. Uspešno sta jo izdelali dve resasti jazbečarki.

Najbolje se je izkazala resasta jazbečarka **Kyänpuolen Kaislo** z vodnikom Lesjakom iz Litije. Njeno delo sta sodnika ocenila s 381 točkami, kar je zadoščalo za uvrstitev v II. nagradni razred. Resasta jazbečarka **Mala**, ki jo je vodil Rauter, je osvojila sicer

400 točk, vendar se je psica slabše izkazala v ključni disciplini, to je v delu po krvni sledi in je bila zato uvrščena v III. nagradni razred. Na tej državni prireditvi ni bil podeljen naziv CACT. Poleg rezultatov na običajnih ocenjevalnih listih je organizator prvič poskusno uporabil računalniško obdelavo rezultatov, kar se je izkazalo za hitrejši in preglednejši zbir točk.

Vodnika sta poleg pokalov za prvo in drugo mesto prejela še pokale za **najboljše delo po KS**, na kateri je bila boljša psica **Kyänpuolen Kaislo**, in za **najboljše delo v rovu**, kjer pa je bila boljša **Mala**. Pokale je prispevalo LKD Gorenjske, za pogostitev pa je poskrbela LD Sorško polje. Vsem, ki so s svojim delom prispevali, da je organizacija prireditve odlično uspela, se vodstvo KPLJ iskreno zahvaljuje.

Ladislav Steinbacher

Vsestranska uporabnostna preizkušnja (VUP) za ptičarje - CACT

Pred nekaj meseci, ko sonce še ni ogrelo zemlje tako, da bi prvi kalčki lahko pokukali

na površje, je pri predsedniku **LKD Gorica - Nova Gorica** zazvonil telefon. Poklical je Saša Volarič (predsednik Društva ljubiteljev ptičarjev) z željo, da bi se pomenila glede organizacije kinološke prireditve. Nato so telefoni zvonili vse tja do drugega vikenda v novembru, ko je DLP, v soorganizaciji z LKD Gorica - Nova Gorica ter **LD Fajti hrib** in **LD Lijak**, organiziralo državno prireditev VUP (Vsestranska uporabnostna preizkušnja) za ptičarje s podelitvijo CACT.

z R. CACT - SLO. Lovci LD Fajti hrib, ki so v času preizkušnje skrbeli za vse potrebno, so tudi po razglasitvi poskrbeli, da je pesem iz lovskega doma odmevala še pozno v noč.

Za lažje razumevanje pomena prirejanja VUP-a iz kataloga povzemamo spremno besedo predsednika DLP Saša Volariča, kjer omenja, da je po mnenju mnogih poznavalcev ptičarske kinologije prav ta preizkušnja, vsaj kar zadeva nemške pasme ptičarjev, najpomembnejša uporabnostna

Foto: A. Vidmar

Prinašanje lisice čez oviro

Ko so se vodniki, organizatorji, spremljevalno osebje in gledalci začeli zbirati pred lovsko kočjo, so bili pogledi s skrbjo usmerjeni v nebo, tja proti Cerju, kjer so se že kopičili črni oblaki. Po uradnem ceremonialu so domači lovci odpeljali sodnike in vodnike na terene, kjer so v okolici Temnice proti Trstelju potekali preskusi psov. Nič kaj prijazno vreme, ki je precej oteževalo delo, ni pokvarilo vzdušja ne med vodniki ne med gledalci. Je pa udeležence naslednji dan le pričakalo sonce, ki je obsijalo renško polje in bregove zajetja Vogršček. V popoldanskih urah je kinološkim sodnikom **Rudiju Rakuši**, **Jožetu Batiču**, **Lidiji Šmigoc**, **Vladimirju Kobalu**, **Saši Volariču** in sodniškemu pripravniku **Goranu Peršinu** ostala le še zadnja naloga, ki je zajemala seštevanje doseženih točk ter razvrščanje psov po nagradnih razredih. Kmalu je sledila uradna razglasitev, ko je predsednik pripel prvo mesto in naziv psička **Isi Lovrenški** z vodnikom **Vilkom Turkom** CACT - SLO. Nemški kratkodlaki ptičar **Ago Kobalov** z vodnikom **Darkom Miklavčičem** pa sta se okitila

preizkušnja. Njen pomen je večstranski. Psi, ki jo uspešno opravijo, so dragoceni z vidika lovske uporabnosti in tudi z vzrejnega vidika. Pomen te preizkušnje v marsičem presega naše meje in nam v tem pogledu nudi možnost primerjave z nekaterimi srednjeevropskimi državami, ki so nam po pojmovanju lova in lovske etike najbližje. Na VUP se ocenjuje in ugotavlja predvsem lovsko uporabnost vsakega psa posebej, in to pri delu na polju, v vodi in gozdu, pred strelom in po njem. Za VUP bi lahko rekli, da je nekakšen zaključek šolanja psa ptičarja in hkrati »mojstrski izpit« za psa in tudi vodnika. Veliko truda in znoja, mnogo preživetih ur v lovišču ter prehojenih kilometrov se skriva za vsakim psom in vodnikom, ki uspešno opravita to preizkušnjo.

Zakaj spodbujamo vodnike, da s svojim psom opravijo VUP? Predvsem zato, ker si tako pridobijo veliko znanja in izkušenj o šolanju in vodenju ptičarjev in psa izšolajo v resnično vsestransko uporabnega lovskega pomočnika. Po našem mnenju je prirejanje takšnih preizkušenj, tudi glede na značaj slovenskih lovišč in zastopanost divjadi različnih vrst,

Foto: A. Vidmar

Zmagovalec VUP ptičarjev v lovišču Fajti hrib (ZLD Gorica): Isa Lovrenška z vodnikom Vilkom Turkom; prejemnika CACT – SLO

prava usmeritev razvoja slovenske ptičarske kinologije in obenem zagotovilo, da bodo ptičarji tudi v prihodnje zanimivi za širši krog slovenskih lovcev. Ne smemo pozabiti tudi na njen vzrejni pomen. Takšno zahtevno dvodnevno preizkušnjo lahko opravijo namreč samo psi, ki so res odlično naravno zasnovani, poleg tega pa tudi dobro izšolani in v rokah vodnikov, ki so sposobni takšnega psa pravilno voditi. Značaj lovskih psov je eno od tistih področij, ki mu morda namenimo še vse premalo pozornosti, je pa gotovo eden od bistvenih dejavnikov, ki odločajo o kakovosti lovskega psa. Brez dvoma omenjeno preizkušnjo lahko uspešno opravijo samo psi, ki imajo dovolj trden in uravnotežen značaj. Ob tem ne smemo spregledati tudi potrebne samozaveesti in visoke stopnje učljivosti psa.

Da zapisane besede predsednika Volariča veljajo, smo se lahko prepričali vsi, ki smo si takšne pre-

izkušnje že kdaj ogledali, saj se na VUP preizkuša veliko različnih predmetov/disciplin, ki so si mnogokrat povsem nasprotni. Tako mora znati pes ptičar enkrat delati hitro, drugič počasi, pa zopet enkrat z nizkim nosom in spet kmalu nato z visokim; enkrat iskati »pod puško«, kmalu zatem pa se zahteva široko in obsežno iskanje na polju; da o vzdržnosti pred divjadjo ne govorimo.

Takšnih dvojnih zahtev (odvisno od trenutnih razmer in terena) je še kar nekaj, zato vemo, da je to resnično težka preizkušnja, ki je želja in cilj mnogih vodnikov. Prav je tudi, da se psi, ki jo opravijo, vodijo ločeno od drugih psov ptičarjev in jih vpišemo v t. i. *Knjigo šolanih psov ptičarjev*. Vodnik takega psa si lahko s ponosom, če je psa izšolal (!) sam, na prsi pripne enega od treh znakov **vodnik**, ki ga podeljuje Društvo ljubiteljev ptičarjev.

Jože Velikonja

Predvidena legla lovskih psov

Resasti jazbečarji (SLRJR):
O: 5/I, m: 3/II, 20. 1.,
Jože Tlaker,
Poljane 6,
3332 Rečica ob Savinji.

Brak-jazbečarji (SLRBj)
jelenje barve
O: 5/I, m: 4/I, 12. 2.,
Janko Siter,
Pernovo 13/a, 3310 Žalec.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 1.,
Matjaž Klun,
Rapljevo 19, 1313 Struge.

Bavarski barvarji (SLRBb):
O: 4/IB, m: 4/III, 1. 2.,
Erik Golob,
Volarje 1/a, 5220 Tolmin.

Nemški kdl. ptičarji (SLRNkp):
O: 5/ PZP-47, JZP-148,
ŠPP-209-I. n. r.;
m: 5/ PZP-54, JZP-188, 14. 2.,
Vladimir Kobal,
Kidričeva 15,
5270 Ajdovščina.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodajam repetirko Blaser R93, kal. 8 x 68 S. V račun vzamem tudi Blaserjevo bokarico. Tel.: 040/204-230.

Prodajam kombinirko Sabatti, kal. 20 Mag. /9,3 x 74 R, s str. daljnogledom Swarovski 2,5 - 10 x 56 BE4 digital in kal. 20 Mag. /6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Kahles 2,5 - 10 x 50 L. Cena obeh pušk: 65 % nabavne cene. Tel.: 031/296-046.

Prodajam risanico CZ, kal. .223 Rem., s str. daljnogledom Zrak 6 x 42. Puška je zelo natančna. Tel.: 041/577-782.

Kupim naboje RWS H-mantel, kal. 7 x 57, in enocevno šibrenico, kal. 20 Mag. (76). Tel.: 031/591-725.

Ugodno prodajam novo risanico CZ, kal. .30-06, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42. Tel.: 041/267-577.

Prodajam šibrenico CZ-ZDA Ringneck, kal. 12/12, z novim kopitom iz orehovine, staro eno leto. Ima en sprožilec, pet nastavljenih zadrž in dodatno muho na šini. Cena po dogovoru. Tel.: 041/606-016.

Prodajam tricevko Merkel Suhl, kal. 12-12/7 x 65 R (drugi lastnik). Ima orehovo (izrezljano) kopito, pozlačene sprožilce, cevi so dolge 65 cm (supergrep), montiran str. daljnogled Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Puška je zelo natančna in je bila zelo malo uporabljena. Model je še vedno v Suhlovem katalogu. Cena po dogovoru. Tel.: 041/606-016.

Prodajam polavtomatsko pištolo, mod. CZ 75 SP-01 Shadow, kal. 9 mm. Stara je eno leto in praktično nova, neuporabljena. Cena po dogovoru. Tel.: 041/606-016.

Prodajam kombinirko CZ, kal. 7 x 57 R/16, z vgrajenim naprožilom in montiranim str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža) in bok **šibrenico** Lames Chivari, kal. 12/12. Tel.: 041/730-731; vehovec.r@gmail.com.

Prodajam montažo za str. daljnogled 11/30 za malokalibrsko puško. Cena je 30 €. Tel.: 041/568-504.

Prodajam novo repetirno risanico CZ, kal. .30-06, s str. daljnogledom Meopta 7 x 56 RD (Suhlova montaža) in **strelne daljnogled** Swarovski Habicht Nova 4 x 32, Meopta Meostar 7 x 56 in Schmidt & Bender 6 x 42. Tel.: 031/731-345.

Prodajam tricevko Merkel Suhl, kal. 12/12-7 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32 (Suhlova montaža), za 950 €. Tel.: 031/285-700.

Prodajam lovsko orožje: ekspres puške kal. 9,3 x 74 R, repetirke Mannlicher-Schönauer, Mannlicher, Marlin in Winchester, tricevke, petelinke itd. Tel.: 031/285-700, 03/54-51-146 (janez.hartman@siol.net)

Prodajam repetirno risanico, kal. 9,3 x 62, s str. daljnogledom Meopta 7 x 56 RD, gravirano z zlatom (cena 1.600 €); **repetirno risanico**, kal. 5,6 x 52 Carcano, s str. daljnogledom Zeiss 3-12 x 50 (1.300 €); **tricevko** Suhl, kal. 12-12/7x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 1,5-6 x 42 (1.300 €) in bok **kombinirko** Blaser, kal. 12/.243 Win., s str. daljnogledom Zeiss 3-9 x 42 (1.600 €). Tel.: 040/796-713.

Prodajam pištolo Češko zbrojevko GP-100, 9 mm Luger. Mogoča je menjava za dober strelni daljnogled ali risanico-repetirko, kal. .223 Rem. Mag. Tel.: 040/339-991.

Kupim (za čim ugodnejšo ceno) **repetirno risanico**, kal. 8 x 57 IS, ki je lahko tudi pokvarjena. Tel.: 041/633-306.

Prodajam kombinirko CZ, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom 3-9 x 40, ter menjalne cevi kal. 12/12. Cena 400 €. Tel.: 041/514-499.

Prodajam okrog 100 let staro **šibrenico** - petelinko, kal. 16-16 (puška je spominska). Cena 150 €. Tel.: 041/514-499.

Lovski psi

Prodajam resaste jazbečarje, odličnih, delovnih staršev. Stari so štiri mesece. Tel.: 040/164-420.

Ugodno prodajam kratkodlakega istrskega goniča, starega 2,5 leta, Tel. oc. odlično, PNZ I. ocena. Tel.: 040/624-078.

Prodajam (le aktivnemu lovцу!) **vest-falskega brak-jazbečarja** z vzrejo na oceno 5/I, vpeljanega v lov. Tel.: 031/550-144.

18. 2. 2014 **pričakujemo leglo nemških žimavcev**, potomce vrhunskih nemških delovnih vzrejnih linij. Mati: Cerra II v. d. Dachwiesse, oče: Leo IV vom Donauack. Informacije po telefonu: 041/717-464.

Sprejemam naročila za mladiče, **nemške lovške terierje (psarna Martinova)**. Na voljo sta še dva psa in štiri psičke. Mati: Kana od Špišiča 5/I, BIS G. Radgona, CACIB Koper, 1 x BOB, 1 x PR M, PNZ Bela krajina. Odlična v delu na divje prašiče; oče tuj plemenjak vrhunskih delovnih linij. Tekma v delu na divje prašiče 163 točk, 1 x PR M, 1 x BOB, 1 x R CACIB. Martin Kraševac, Metlika. Tel.: 041/757-442.

Prodajam leglo lovskih terierjev, zelo delovne in po zunanosti kakovostne vzrejne linije. Tel.: 041/533-822, Ivan.

Prodajam brak-jazbečarja črne barve, starega 8 mesecev. Pes je zelo lep in sledoglasen, dobro vpeljan v lov. Tel.: 040/307-532.

Drugo

Prodajam terensko vozilo Hyundai Terracan 2,9 CRDI, dizel, 4 x 4, letnik 08, 5 vrat, zelene barve, lepo ohranjeno, pravo stanje kilometrov, redno servisirano, garažirano, registrirano, vlečna kljuka, avt. klima, 4 x nove gume. Cena po dogovoru. Tel.: 041/647 938.

Prodajam plemenske poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli ter prilagojeni za v naravo, oboro ali nadaljnjo rejo. Tel.: 040/503-781.

Prodajam lesteneč, izdelan iz **jelenjega in damjacega rogova**, ročno kovan, z dvema dekorativnima žarnicama in petimi svetilniki. Visok je 45 cm, spodaj premera 100 cm, v sredini 70 cm, zgornaj 50 cm. Cena po ogledu in dogovoru. Tel.: 041/568-504.

Prodajam okrasne izdelke umetne obrti iz roževine (broške, gume, razni gumbi, kravate). (80-letna tradicija, 60 let lastnih izkušenj in znanja). Franc Barbič, Verje 53, 1215 Medvode. Tel.: (01) 36-21-230; 031/770-675.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali, velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/ 642-184.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice krmilnic za ptice (več vrst), **netopirnice in pasti za lov**

ŠOLSKI CENTER POSTOJNA
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA
Ljubljanska cesta 2, Postojna
tel.: 05/721 23 30 in 05/721 23 31
spletna stran: www.vspo.si

vabi na informativni dan
za programe

Poslovni sekretar
(VI. st. izobrazbe)
v petek, 14. 2. 2014,
ob 9.00 in 15.00 in
v soboto, 15. 2. 2014,
ob 9.00

Strojništvo
(VI. st. izobrazbe)
v petek, 14. 2. 2014,
ob 10.00 in 16.00 in
v soboto, 15. 2. 2014,
ob 10.00

Gozdarstvo in lovstvo
(VI. st. izobrazbe)
v petek, 14. 2. 2014,
ob 11.00 in 17.00 in
v soboto, 15. 2. 2014,
ob 11.00

Redni in izredni študij
S prvo prijavo za vpis
v višje šole se lahko prijavite
do 7. 3. 2014.

polhov (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Prodajam muflone in muflonke ter navadnega jelena (6+). Cena po dogovoru. Tel.: 051/666 - 916.

Na voljo so odrasli fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Lovski motivi na lesu. Lahko vam jih tudi naslikam. Ogledate si jih lahko tako, da vam jih na ogled pošljem po e-pošti. Tel.: 040/867-099.

Prodajam dva uporabljena slavnostna lovška kroja (tudi iz lodna), št. 54 in 58. Tel.: (07) 495-14-48.

Prodajam novo, trenutno najboljšo in najbolj napredno lovsko kamero na trgu. Nevidna IR bliskavica, MMS in GPRS funkcija, 12MP fotoapar, odporna na vse vremenske vplive. V kamuflažni barvi in majhnih dimenzij. Takojšnje obvestilo s sliko na vaš mobilni telefon ali računalnik. Garancija in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam novo elektronsko ovrtnico za šolanje psov. Domet 1000 metrov, popolnoma vodotesna, polnjenje na elektriko in z garancijo. Ugodno. Tel.: 041/937-863.

Sejmi lova in lovske opreme v letu 2014

FEBRUAR

- 4.-9.2. JAGD UND HUND (mednarodni sejem lova, ribolova), **Dortmund**, Nemčija
- 8.-10.2. Mednarodni sejem lova, **Vicenza**, Italija
- 13.-16.2. FeHoVa (mednarodni sejem lova, ribolova in orožja), **Budimpešta**, Madžarska
- 20.-23.2. DIE HOHE JAGD & FISCHEREI & ABSOLUT ALLRAD, Mednarodni sejem lova, ribolova in terenskih vozil, **Salzburg**, Avstrija

MAREC

- 7.-10.3. IWA & Outdoor Classics (mednarodni sejem orožja in lovske opreme) **Nürnberg**, Nemčija
- 19.-23.3. Mednarodni sejem lova in ribolova, **Plovdiv**, Bolgarija
- 28.-30.3. Mednarodni sejem lova in ribolova, **Celovec**, Avstrija
- 30.3.-3.4. Mednarodni sejem lova in gozdarstva, **Brno**, Češka

APRIL

- 4.-7.4. Mednarodni salon lova in divjadi **Rambouillet**, Ile Aumone, Mantes-La-Joie, Francija

OKTOBER

- 1.-5.10. LORIST (mednarodni sejem lova, ribolova in športa), **Novi sad**, Srbija

DECEMBER

- 4.-7.12. PFERD & JAGD (mednarodni sejem konjeniškega športa, lova in ribolova), **Hannover**, Nemčija

Objavljen pregled je izbor sejmov na temo lova in lovske opreme, ki jih pripravljajo sejemске hiše v Evropi. Večinoma gre za sejmne v sosednjih ali bližnjih evropskih državah, ki so za bralce najbolj zanimivi z vidika obiska. Pregled sejmov je pripravljen na podlagi sejemskih koledarjev, ki so jih objavili posamezni sejmi. Ker med letom pogosto nastanejo spremembe in celo odpovedi posameznih prireditelj, interesantom obiska svetujemo, da pred odhodom pri organizatorju sejma ali na njihovi spletni strani ponovno preverijo termin sejma.

Izbor pripravil – **Borut Jerše**

FEBRUAR						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	začet.konec
1. So	7:55	19:32	7:25	17:7	6:17	18:15
2. Ne	8:27	20:47	7:24	17:8	6:16	18:16
3. Po	8:59	21:59	7:22	17:10	6:14	18:17
4. To	9:30	23:9	7:21	17:11	6:13	18:18
5. Sr	10:2	-----	7:20	17:13	6:12	18:20
6. Če	10:36	0:15	7:18	17:14	6:11	18:21
7. Pe	11:14	1:18	7:17	17:16	6:10	18:22
8. So	11:55	2:16	7:16	17:18	6:9	18:24
9. Ne	12:40	3:9	7:14	17:19	6:7	18:25
10. Po	13:30	3:58	7:13	17:21	6:6	18:27
11. To	14:22	4:41	7:11	17:22	6:5	18:28
12. Sr	15:19	5:19	7:10	17:24	6:3	18:29
13. Če	16:17	5:53	7:8	17:25	6:2	18:31
14. Pe	17:17	6:23	7:7	17:26	6:1	18:32
15. So	18:17	6:51	7:5	17:28	5:59	18:33
16. Ne	19:18	7:18	7:3	17:29	5:58	18:35
17. Po	20:20	7:44	7:2	17:31	5:56	18:36
18. To	21:23	8:11	7:0	17:32	5:55	18:37
19. Sr	22:27	8:39	6:59	17:34	5:53	18:39
20. Če	23:32	9:10	6:57	17:35	5:52	18:40
21. Pe	-----	9:46	6:55	17:37	5:50	18:42
22. So	0:37	10:27	6:53	17:38	5:49	18:43
23. Ne	1:41	11:16	6:52	17:40	5:47	18:44
24. Po	2:41	12:13	6:50	17:41	5:45	18:46
25. To	3:37	13:19	6:48	17:43	5:44	18:47
26. Sr	4:26	14:30	6:46	17:44	5:42	18:48
27. Če	5:9	15:46	6:45	17:45	5:40	18:50
28. Pe	5:48	17:3	6:43	17:47	5:39	18:51

Prodajam nov, še zapakiran nastavek za strelni daljnogled ATN PS22-21A dnevno nočni sistem (Night vision) 2+ GEN. Ugodno. Tel.: 041/937-863.

Prodajam lovski krog Mura design (kot nov), št. 50. Cena po dogovoru. Kupcu podarim tudi povodec za psa. Tel.: 031/510-836.

Prodajam vezane letnike revije Lovec od 1971 do 2004. Zelo ugodno! Tel.: 041/514-499.

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram lov na lovski farmi v mojem spremstvu v mesecu APRILU - MAJU. Najcenejši odstrel kapitalne trofejne divjadi v medalji: npr. KUDU 650 €, ORIKS 360 €, HARTEBEST 440 € Vso uplenjeno divjad uplenitelj plača po končanem lovu.

Pri prijavi do 20. 2. 2014 je omogočen brezplačen in številčno neomejen odstrel šakala in pavijana.

Informacije po tel.: 031/636-191
Roman Setnikar

 Lovska zveza Slovenije

Razpis za organizacijo sedmega Državnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja

Komisija LZS za kulturo in stike z javnostjo razpisuje kandidacijo za organizacijo sedmega Državnega (in odprtega mednarodnega) prvenstva, ki bo predvidoma maja ali junija 2014.

Vse zainteresirane lovske družine ali območne lovske zveze vabimo, naj pošljejo svoje pisne kandidature najkasneje do 21. 3. 2014 na naslov: LZS, Zupančičeva 9, 1000 Ljubljana ali na e-naslov: lzs@lovska-zveza.si

Organizator prvenstva mora zagotoviti primeren akustični prostor, kabine za sodnike, poskrbeti za spremljajoč kulturni program, računalniško obdelavo podatkov, razglasitev rezultatov (trideset minut po končanem prvenstvu) ter zagotoviti, da bo tekmovanje potekalo tekoče.

Z izbranim kandidatom za organizacijo bo pred izvedbo sklenjena posebna pogodba, na temelju katere bomo določili medsebojne obveznosti in dolžnosti.

Komisija LZS za lovsko kulturo in stike z javnostjo

 Lovska zveza Slovenije

Javni poziv Lovska kultura 2014

Dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikov, delujočih na področju lovske kulture

Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostjo pri Lovski zvezi Slovenije bo 5. 2. 2014 na spletni strani www.lovska-zveza.si objavila javni poziv **Lovska kultura 2014** za dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikov, delujočih na področju lovske kulture.

Pomoč je namenjena organizaciji kulturnih dogodkov (jubilejni koncerti, predstave, razstave, projekcije in druge javne kulturne prireditve), ki jih pripravljajo in izvaja kulturna skupina ali posameznik na nepridobiten način in ki so v interesu lovske organizacije, ter za izvajanje skupnih programov kulturnih skupin na ravni regije.

Celotna vsebina javnega poziva z obrazci za prijavo in merili za dodeljevanje pomoči bo dostopna na spletni strani www.lovska-zveza.si (pod rubriko Obvestila) in na sedežu Lovske zveze Slovenije, Zupančičeva 9, Ljubljana (vsak delovni dan od 9. do 12. ure). Vse dodatne informacije lahko dobite po telefonu 01/ 24-10-916.

Rok za prijavo je 6. marec 2014.

Društvo LJUBITELJEV PTIČARJEV v sodelovanju z LD Središče organizira

PREIZKUŠNJO ZANESLJIVOSTI PRINAŠANJA IZGUBLJENEGA (PZPI)

dne 1. marca 2014 v lovišču LD Središče. Zbor ob 9. uri pri lovskem domu Središče. Stroške preizkušnje 15 EUR za člane DLP, 30 EUR za nečlane plačate na TRR Društva ljubiteljev ptičarjev: 02010 – 0253852458, s pripisom "za PZPI 2014". Vodnik mora imeti veljavno lovsko izkaznico, lovsko puško, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika in potrdilom o plačani prijavnini za preizkušnjo pošljite na: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci. Na istem naslovu dobite prijavnico (Obr. P št. 1), mobilni 031 616 283 ali mail: sivilstvo.smigoc@gmail.com – Odrasle lišice prinesejo vodniki sami in jih oddajo najmanj 2 uri pred začetkom vodji preizkušnje Francu Krnjaku, mobilni 040 139 737. Zadnji rok prijave: 21. februar 2014.

Merjasec v medalji (Romunija, Hrvaška). Lov je brezplačen. Plačate zgolj odstrelno takso po odstrelu merjasca s čekani za medaljo: 1.600 € za bron, 1.800 € srebro in 1.990 € za trofejo v zlati medalji.

Črni medved, Kanada: 7 dni/6 dni lova za 1.990 €. Odstrel prvega 500 €, vsakega naslednjega baribala le 300 €. Odhod skupine na lov v našem spremstvu bo 20. junija.

Sedem dni v pampi Argentine s petimi dnevi lova, vključno z odstrelom jelena brez omejitve trofejne vrednosti ter dveh divjih prašičev za 3.600 €. Dodatni odstrel: vodni bivol 2.300 €, blackbuck 950 €, jelen aksis 1.650 €. Termin lova v času jelenjega ruka je 26. do 30. marec.

Kozorog v Kirgiziji: 7 dni lova, vključno z odstrelom enega kozoroga ne glede na trofejno vrednost ter z vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za ceno 4.980 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 20. 8. Vračilo 1.600 €, če ne boste uplenili kozoroga.

Grenlandija: 3.700 € za 3 dni lova s sanmi in pasjo vprego ali motornimi sanmi, vključno z odstrelom enega bika moškatega goveda. Sezona lova je od 11. 3. do 11. 4. 2014.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Do -30°C
Narejeno v EU

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudijo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gojzarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47
Cena: 63,50€

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/726 011

Dog Trace

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

akcija
-20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

LE CHAMAU ZEISS STEYR MANNLICHER TIKKA

Za lovce, ki vedo, kaj hočejo!

www.lovskatrgovina.si

info: 070 228 227

BROWNING RUGER

VRHUNSKSE SEKS KAPSULE

4PLAY
ZA ODRASLE 50+

NAJBOLEJŠE NARAVNE KAPSULE!
www.4play.si

NAROČILO NA:
051 874 574

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

✓ MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!
✓ BREZ STRANSKIH UČINKOV
✓ ZA MOŠKE IN ŽENSKE!

NAPRODAJ NA VSEH SERVISIH PETROL! Na blagajni.

AKCIJSKA PONUDBA: 20 KAPSUL SAMO 59 EUR, 10 KAPSUL STANE 32,40 EUR + poštni str.

MEDO sport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

BIROS, d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
www.biros.si

PI TRGOVINA MEDOŠPORT GROSUPLJE
Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLJE
tel. 01/ 787 37 00, e-mail: medosport@biros.si

PI TRGOVINA MEDOŠPORT ČRNOMELJ
Ulica na Utrdih 24, 8340 Črnomelj
tel. 07/ 306 24 70

AKCIJA
PUŠKA + OPTIKA + MONTAŽA **-10 %**

MOŽNOST PLAČILA NA OBRKE!

STEYR MANNLICHER
COUNT ON IT

TITAN 6 LUXUS

STEYR MANNLICHER ROVA VEDENI Sabatti Beretta YILDIZ ALFA RUGER

artekcenter

Vse na enem mestu!
strelivo, surovine za polnjenje, oprema za polnjenje, optika, orožje, čistila in airsoft

Zastopamo in prodajamo:
Strelivo: Lapua, Federal, CCI, Speer, Blazer, Remington, Aguila
Smodnik: VihtaVuori, Lovex
Netilke: Federal, CCI, Remington, Magtech
Tulci in kroglice: Lapua, Federal, Speer, Artek, H&N
Oprema za polnjenje: RCBS, Lee, Redding
Optika: Weaver, Akah
Čistila in maziva: Outers, Gunslick, Schletek, Tetra gun
Druga oprema: Glušniki, očala, embalaža za strelivo, ...
Orožje: Ruger, Haenel, Chiappa, Accuracy International, ...

vaš strelski partner

ARTEK, d.o.o., Cankarjeva ulica 10, 3272 Rimske Toplice
www.artekcenter.com
E-naslov: shop@artekcenter.com, info@artek.si, Telefon: 03 734 60 78

Optics trade

Specializirana internetna trgovina za lovsko in športno optiko ter montaže.

ZEISS EDISS ZEISS SCHWEDT & BENEDICT JAGGER SWAROVSKI OPTIK

www.optik-trade.si
031 770 520

ROČNE URE RAZLIČNI LOVSKI MOTIVI

VIDNE PONOČI

URARSTVO KOBLAR, TRG REVOLUCIJE 9, 2000 MARIBOR
INFORMACIJE NA TEL.: 040 624 634, email: gold.koblar@gmail.com

TEHNO OPTIKA

SMOLNIKAR, d.o.o.,
Brdčeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

Monarch

8,5-10x50

Akcijska cena:

~~549,00 €~~
sedaj 490,00 €

SERVIS:
dvogledov
in strelnih
daljnogledov

NIKON Prostaff
3-9x40 NP

Akcijska cena:

~~209,00 €~~
sedaj 190,00 €

Redna cena: 209,00 €

Cene veljajo do
razprodaje zaloge

K
R
O
J
A
Š
T
V
O

Branko Rožman, s.p.

Frjavčeva 5, Brežice

GSM: 031/544 808

www.krojastvo-rozman.si

e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

R
O
Ž
M
A
N

Pri nas vemo,
kaj lovci potrebujete!

Kombinirana poraba goriva 7,1 litra in 162 CO₂ (g/km)

Slike je simbolična

Avtohiša Jordan - Škofljica • 01/366 63 48 • www.avtohiša-jordan.si

Lovski daljnogled Sanju 8 X 42 WPR

Povečava: 8 x
Premer leče: 42 mm
Dobra vidljivost v mraku
Čista in jasna slika
Povsem vodotesen
10-letna garancija
Ugodna cena: **187,00 €**

INFORMACIJE IN NAROČILA

BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

BIROS, d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
www.biros.si

PE TRGOVINA MEDOŠPORT GROSUPLE, Cesta Toneta Kralja 2,
1290 GROSUPLE, tel. 01/ 787 37 00,
e-mail: medosport@biros.si

PE TRGOVINA MEDOŠPORT CRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24,
8340 Crnomelj, tel.: 07/ 306 24 70

PRODAJA NA
OBROKE I

Pentaflex ŠIROKOKOTNI DALJNOGLED

JAGER 1-4x24 IR

- POVEČAVA: 1-4 X 24
- PREMIER OBJEKTIVA: 24 mm
- PREMIER TUBE: 30 mm
- OSVETLJENA PIKA
- JAKOST SVETLOBE NASTAVLJIVA S
POTENCIOMETROM
- POLNEN Z DUŠKOM
- DOLŽINA: 27 cm
- TEŽA: 445 g

- 12 %

Stara cena: 210,00 €

NOVA CENA: 184,80 €

JAKNA FLIS 8470

- s snemljivimi rokavi

- 20 %

Stara cena: 60,00 €

NOVA CENA: 48,00 €

PRIPRAVNIKI POZORI!

AKCIJA za velikosti št. 46-52!

Lovska obleka za neverjetni:

CENA: 101,67 €

TEHNOLOŠKO NAPREDNO KERAMIČNO MAZIVO

NOVO!

GunCoating®

FLUNA TEC
& RESEARCH GMBH

IZBRALI SO GA: BLASER, MAUSER, STEYR MANNLICHER, ANSCHÜTZ, MOERE, TITAN.
Dolgotrajni učinek mazanja in zaščite vseh delov orožja pred vodo, krvjo, znojem...
Med uporabo orožja ga ne moremo obrisati, pred strelom ni potrebno obrisati cevi.
Naprodaj v trgovinah: SlovArms, Lovski mojster, Kormoran, Nold, Fanzoj, puškarstvo Vute, Medo Šport, Kostevc, Avantura, RR Šport, KOPTEX - LOVEC: Nova Gorica, Koper, Ilirska Bistrica, Ljubljana, Kranj, Krško, Maribor, Murska Sobota.

SlovArms

Uvoznik in distributer - SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 040 126 500, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

DNEVI ČESKE ZBROJOVKY

od 17. do 20. februarja

Za vas smo pripravili:

- PREDSTAVITEV PROGRAMA ČESKE ZBROJOVKY

- UGODEN NAKUP LOVSKEGA OROŽJA ČESKA ZBROJOVKA

Obiščite našo novo spletno stran www.ancelj.si

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879

Partnerji

Česka zbrojovka
Browning
Docter
Meopta

Sellier&Bellot
Steyr Mannlicher
Winchester
Mauser
Norica

Poiščite nas na
facebooku!